

พระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

สุภัชชา พันเลิศพาณิชย์

การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มกราคม 2556

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : พระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย

จังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้วิจัย : สุภัสษา พันเลิศพาณิชย์

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : รัฐประศาสนศาสตร์

ปีการศึกษา : 2555

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง อาจารย์ที่ปรึกษาอิสระหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ เหล็กกล้า อาจารย์ที่ปรึกษาอิสระร่วม

การศึกษาอิสระ เรื่อง พระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงบทบาทของพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และประธานชุมชน ที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงคือพระสงฆ์ 17 รูป ผู้นำชุมชน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลอื่นนำเสนอเป็นความเรียง ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์พระสงฆ์พบว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่รู้จักนักการเมืองท้องถิ่นเป็นการส่วนตัวเห็นว่าไม่ควรยุ่งเกี่ยวทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องทางโลกเนื่องจากไม่ใช่หน้าที่

ด้านการทำงานร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่นวัดส่วนใหญ่ทำงานร่วมกับเทศบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องทางศาสนาวัฒนธรรมประเพณีอย่างต่อเนื่องทุกปี

วัดส่วนใหญ่ไม่เคยขอร้องให้นักการเมืองท้องถิ่นมาช่วยเหลือวัด เนื่องจากวัดทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีพุทธศาสนิกชนร่วมมือและจัดกิจกรรม จึงไม่มีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากนักการเมืองส่วนท้องถิ่น

พระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจในการเมืองและไม่คิดจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่มีการติดตามข่าวสารการเมืองบ้าง

ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนไม่เห็นว่ามี พระสงฆ์ในชุมชนมีความรู้จักรุ่นเดียวกับนักการเมืองท้องถิ่น พระสงฆ์ควรทำงานด้านศาสนา ช่วยเหลือ ชุมชน ควรมีการทำงานแบบการมีส่วนร่วมระหว่างวัด ชุมชนและเทศบาลผู้นำชุมชนเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีสภิทธิ์เลือกตั้ง เพราะพระสงฆ์มีบัตรประชาชนและพระสงฆ์จะมีส่วนช่วยคัดกรองคนดีเข้าสภาได้

Abstract

Abstract

Thesis Title: The Buddhist monks and the local politicians: the case study of Chiang Rai City Municipality

Author : Suphatja Phanlertphanij

Degree : Public Administration

Field of Study: Public Administration

Year : 2012

Thesis adviser : Associate Professor Prakaisri Srirungrueng
Associate Professor Dr.Pitaksa Hleggla

The free study on the Buddhist monks and the local politicians: the case study of Chiang Rai City Municipality bases on the purpose to know the role of the Buddhist monks and the local politicians in Chiang Rai City Municipality. The research samples are the temple abbots, vice abbots and community leaders in the municipality. The samples selected use the particular selection method; seventeen Buddhist monks and seventeen community leaders. The tools in the study are the interview and the analysis on general information of interviewers by finding the percentage. The other information is presented in composition in the following:-

The findings of interviewing the Buddhist monks show that most of them don't know them personally and think that they should not concern with the political matters; worldly matters, not concerning with their duties.

In part of joint hands in working with local politicians most of Buddhist temples continually organize religious, cultural and traditional festivals every year.

Buddhist temples mostly never ask for help from local politicians due to organized activities with joint hands of Buddhists. So it's not necessary to ask for the support from local politicians.

Buddhist monks mostly don't interest in political matters and don't think to participate, but follow in reading political news.

The findings of interviewing the community leaders show that they don't find that Buddhist monks are familiar with or know local politicians. They think that Buddhist monks should do religious activities in helping the community and should work in form of participation among temple' community and municipality.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระหลักและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ เหล็กกล้า ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการศึกษาอิสระมาโดยตลอด รวมทั้งคณาจารย์ สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้และประสบการณ์ ต่าง ๆ ตลอด ระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสุธีสุตสุนทร รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย พระครูวิมลศิลป์กิจ หัวหน้าฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์และทำให้การศึกษานี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและท่านทั้งสองยังได้กรุณาเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการศึกษาในครั้งนี้อีกด้วย

ดร.ศราวุธ สุตะวงศ์ หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ดร.อนุรักษ์ อินทร รองนายกเทศมนตรี เทศบาลนครเชียงราย และดร.ฤทธิชัย แกมนาค หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย ที่ให้ความ กรุณาตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จนสามารถนำมาใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณพระสงฆ์ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงราย ที่ให้ความร่วมมือในการ ตอบแบบสัมภาษณ์งานการศึกษาอิสระครั้งนี้ จนเป็นผลสำเร็จและเจ้าหน้าที่สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงราย ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดในเขตเทศบาลนครเชียงราย

ท้ายสุดขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา และขอขอบพระคุณบุคคลในครอบครัวที่ได้ สนับสนุนเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

ณัฐนันท์ พันเลิศพาณิชย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	i
Abstract	iii
กิตติกรรมประกาศ	v
สารบัญ	vi
สารบัญตาราง	ix
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตของการศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของวัดภายในเทศบาลนครเชียงราย	9
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลนครเชียงราย	26
แนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนากับการเมือง	32
แนวคิดพุทธธรรมกับการปกครอง	34
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์	35
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		
3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	47
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	47
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
	การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	48
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์.....	49
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	49
	ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น.....	52
	ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน	56
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
	ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น.....	58
5	สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการศึกษา.....	61
	อภิปรายผล	63
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	66
	ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	67
	บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก		
	ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาอิสระ.....	71
	ภาคผนวก ข รูปภาพการเก็บข้อมูล.....	77
	ประวัติผู้ศึกษา.....	97

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนไทยส่วนใหญ่เกิดมานับถือพุทธศาสนา รู้จักพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นบุคคลที่ต้องเคารพเชื่อฟัง เป็นผู้นำทางด้านจิตใจและสติปัญญา เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียน กลุ่มเกลาจิตใจให้เป็นคนดี ประเพณี วัฒนธรรมหลายอย่างของคนไทย เริ่มต้นมาจากวัด โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ทำพิธี เช่น ประเพณีการทำบุญเข้าพรรษา ประเพณีสงกรานต์ การทอดผ้าป่า ฯลฯ ดังนั้นวัดจึงเป็นศูนย์กลางในทุกๆด้าน พระสงฆ์จะมีบทบาทสำคัญในการชี้นำความคิด โดยอาศัยคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นสำคัญและคนไทยเป็นชนชาติที่นับถือความดี งาม งามดี งามชั่ว การเวียนว่ายตายเกิด ดังนั้นจึงจะให้ความนับถือศรัทธาในคำสั่งสอนของพระสงฆ์เป็นอย่างมาก พระสงฆ์จึงมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมด้านต่างๆของคนไทย

สถาบันสงฆ์ เป็นสถาบันที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับสถาบันการปกครองมาตั้งแต่สมัยโบราณ จะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ชาติไทยพระมหากษัตริย์ได้อาศัยพระพุทธศาสนาเป็นกลไกหนึ่งในการปกครอง ใช้เป็นที่ปกป้อง ลี้ภัยทางการเมือง จะเห็นได้ในสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ที่ได้อุปสมบทในพระพุทธศาสนาเพื่อหลบภัยจากอำนาจการเมืองขอม และสามารถรวบรวมคนไทยที่เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันลุกขึ้นต่อสู้ป้องกันพระภิกษุที่เคารพบูชาของตน ทำให้สามารถต่อสู้ขับไล่ขอมให้พ้นไปและได้ตั้งกรุงสุโขทัยขึ้นเป็นราชธานี นับตั้งแต่ พ.ศ. 1800 เป็นต้นมา พ่อขุนรามคำแหงก็ได้เรียนวิชาเพื่อการปกครองจากพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาทรงเป็นผู้นำในการบำเพ็ญและนำพระพุทธศาสนามาใช้ในการปกครอง (ทศพิธราชธรรม) โดยการส่งพระสงฆ์ออกเผยแผ่พระธรรมวินัยตามหัวเมืองทั่วราชอาณาจักรเป็นการเสริมการเมืองการปกครองเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐ และเพื่อความสุขของประชาชน พระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบของประเทศในช่วงบ้านวิฤทธิในการแก้ปัญหาชาติบ้านเมือง ให้พ้นภัยมาเป็นลำดับ

โลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารไร้พรมแดนจนเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ สังคมก็เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เมื่อสังคมไทยยอมรับความเจริญก้าวหน้าของสังคมโลกและนำมาใช้แทนที่ในชีวิตประจำวันจนทำให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมายไม่ว่า ปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน จนนำไปสู่ปัญหาระดับชาติในเรื่องของปัญหา

ยาเสพติด และปัญหาการคอร์รัปชันจนทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม บ้านเมืองไม่สงบสุขเหมือนเช่นในอดีตและยังมีปัญหาเศรษฐกิจที่ทำให้คนสังคมต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดในสังคม(นิพนธ์ ศรีตระกูล. 2549:3)ในสังคมโลกปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าของโลกทำให้สังคมไทยเปลี่ยนความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมก็เปลี่ยนไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันทางศาสนากับสถาบันการเมือง

ในส่วนของภารกิจของวัดและพระสงฆ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกันเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมยุคโลกาภิวัตน์ อดีตที่ผ่านมาสังคมไทย ผู้นำได้นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในเรื่องการบริหารจัดการปกครองราษฎร ตั้งแต่ในสมัย พ่อขุนรามคำแหงที่รับเอาอิทธิพลและแนวคิดหลักธรรมมาใช้ในแบบพ่อปกครองลูก ดังที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกตอนหนึ่งว่า“ในปากประตูมีกระดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้ หันไปพร้าหน้าปากกลางบ้านเมือง มีถ้อยความเจ็บท้องข้องใจ มันจักกล่าวถึงท้าวถึงขุนปรี ไปลั่นกระดิ่งอันท่านแขวนไว้” และว่า “ศิไชวันสวดธรรม พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองศรีสุพรรณาลัย สุขโทษนี้นั่งเหนือจะคารหินให้ฝูงทวยลูกเจ้าลูกขุนฝูงทวยถือบ้านถือเมือง” พ่อขุนยึดหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการปกครองแบบทศพิธราชธรรม 10 ประการนั่นเอง (บรรเทิง พาพิจิตร, 2548: 4) เพราะการใช้แนวคิดหลักทศพิธราชธรรมดังกล่าวได้สร้างความชอบธรรมทางการเมืองและยกฐานะพระมหากษัตริย์ ให้สูงขึ้นเป็นที่เคารพศรัทธาเหนือหัวของประชาชน ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยทุก ๆ พระองค์ทรงใช้หลักทศพิธราชธรรมมาเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการปกครองบ้านเมือง

หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองมาทุกยุคทุกสมัย และพระสงฆ์ยังเป็นต้นแบบที่ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมเป็นที่ยอมรับศรัทธาของประชาชนจนสามารถเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองได้เช่นพระพนรัตน์ (บางทีเรียกว่า สมเด็จพระพนรัตน์) วัดป่าแก้วเข้าไปถวายพระพรสมเด็จพระนเรศวรในหังคโทษประหารชีวิตแก่แม่ทัพนายกองที่ประมาทเลินเล่อปล่อยพระองค์ต้องทำขนช้างกับมหาอุปราช เตะขบบุญที่ทรงชนะได้ไม่เช่นนั้นประเทศชาติต้องย่อยยับ

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์พระสงฆ์ล้วนมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดเวลา ทั้งยามสงบและยามสงครามเหมือนกรณีพระอาจารย์ธัมมะปัสโชติที่ปลุกปลอบขวัญชาวบ้านบางระจันให้มีจิตใจเข้มแข็งขณะออกศึกสงคราม ไม่เพียงเท่านั้นพุทธศาสนาในความศรัทธาของประชาชนยังเห็นเป็นประจักษ์ แก่ชาวตะวันตกอีกด้วย เมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งเจ้าเมืองประเทศฝรั่งเศสได้ส่งคณะบาทหลวงเข้ามาในกรุงศรีอยุธยาชื่อ เดอเมเตโล โปลิส และติดต่อเสนาบดีผู้ใหญ่ของไทยคนเดียวที่เป็นฝรั่งชาติกรีก แต่รู้ภาษาไทยดี เป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระนารายณ์เป็นอย่างมากให้ร่วมมือและชักชวนสมเด็จพระนารายณ์ให้

เขาริตาหังงได้ผู้นี้คือ เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น ฟอลคอนโดยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พยายามที่จะยึดเมืองสยามเป็นเมืองขึ้นให้ได้แล้วจะพระราชทานฐานันดรศักดิ์แก่ฟอลคอน พร้อมทั้งอิสริยาภรณ์ริบองอนเนอร์ ให้นำแผนการเอาเมืองไทยเป็นเมืองขึ้นโดยใช้วิธีให้พยายามทำลายอิทธิพลพุทธศาสนา โดยส่งบาทหลวงเข้ายึดเมืองไทยจำนวนมากมีศาสน์ฝากฝังจากโป๊ปอินโนเซนตีสมาจนถึงสมเด็จพระนารายณ์โดยตรงให้ช่วยคุ้มครองโรมันคาทอลิกในเมืองไทย เพราะถ้ามีผู้นับถือคริสต์ศาสนามาก พวกเหล่านี้จะเป็นกำลังพร้อมที่จะขายชาติไทยได้ พร้อมกับให้เกลี้ยกล่อมสมเด็จพระนารายณ์เขาริตา ถ้าทำไม่สำเร็จให้พยายามเกลี้ยกล่อมเจ้านายในราชวงศ์ชั้นสูงหรือขุนนางผู้มีอิทธิพลสูงเขาริตาหังงได้ ถึงแตกเปลี่ยนคือตำแหน่งอันสูงทางการเมือง เมื่อฝรั่งเศสเข้ายึดครองเมืองได้แล้ว แผนการอีกประการก็คือส่งกำลังทหารเข้ามาเมืองไทยให้ยึดป้อมสำคัญเอาไว้ (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2540:177)

จะเห็นได้ว่าพระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำศาสนามีอิทธิพลและมีบทบาททางการเมืองสูงต่อความอยู่รอดปลอดภัยของสถาบันชาติไทย แต่บทบาทพระสงฆ์กับการเมืองในอดีตแต่บทบาทพระสงฆ์ในอดีตเกี่ยวข้องกับการเมืองในแง่ของความรู้สึก ความศรัทธาไม่อาจเห็นได้ไม่ชัดเจนในรูปแบบของกฎหมาย

ด้วยเหตุผลที่ว่ามนุษย์ทุกคน แต่ละสถาบันมีหลายบทบาทหน้าที่ทับซ้อนกัน ต่างคนต่างได้แสดงบทบาทหน้าที่ตามสิทธิของตนในบางครั้งบทบาทหนึ่งอาจไปขัดกับอีกบทบาทหนึ่งก็เป็นได้ (สุพัตรา สุภาพ, 2529:30) จึงมีการจัดบทบาทให้เหมาะสมกับการแสดงบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งในการกำหนดบทบาทของแต่ละคนมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนทางความคิด (role-perception) และขั้นตอนที่เป็นบทบาทในการแสดง (role-enactment) พระสงฆ์เองก็เช่นกัน โดยความเป็นสงฆ์ในทางศาสนาย่อมมีหน้าที่ประกาศหลักธรรมของศาสนาผู้ศรัทธาชนแต่ขณะเดียวกัน พระสงฆ์ก็อยู่ภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์และของรัฐ บทบาทพระสงฆ์กับการบริหารของรัฐจึงมิให้ให้เห็นทั้งในรูปแบบความร่วมมือและความขัดแย้งควบคู่กันไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตามลำดับเหตุการณ์ต่างๆ เรื่อยมา

ปีพุทธศักราช 2475 ภายหลังการปฏิวัติโดยคณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบ การปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ประชาชนต้องการที่จะแสดงบทบาททางการเมืองให้มากขึ้นสถาบันสงฆ์เริ่มมีบทบาทลดลง พระสงฆ์จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จึงเกิดทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งกันระหว่างพระสงฆ์ที่ต้องการมีบทบาทต่อสังคมกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่ต้องการให้สถาบันสงฆ์มีสถานะเพียงแค่เครื่องมือของรัฐเท่านั้น เห็นได้จากบทบาทของพระครูบาศรีวิชัยนักบุญแห่งล้านนาไทยในปีพุทธศักราช 2477 มีกลุ่มบุคคลหนึ่งคิดหาวิธีนำไฟฟ้าขึ้นไปติดตั้งบนวัดพระธาตุคอกยสุเทพ

ได้ส่งหลวงศรีประกาศ(ฉันท วิชยาภย์) ผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดเชียงใหม่เป็นหัวหน้าตัวแทนไปปรึกษาท่านจรัส โฆษณานันท์ ครุบาศรีวิชัยรับปากกล่าวว่า “การนำไฟฟ้าขึ้นไปใช้บนวัดพระธาตุดอยสุเทพนั้นจะไม่สำเร็จ แต่ถ้าทำทางขึ้นไปก่อนก็จะได้ใช้ไฟฟ้าอย่างแน่นอน” ในที่สุดการทำทางเริ่มขึ้นในวันที่ 9 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2477 โดยใช้เวลาดำเนิน 5 เดือน 22 วัน ปรากฏเป็นอนุสรณ์จนถึงปัจจุบัน จึงเห็นได้จากบทบาทของพระครุบาศรีวิชัยนักบุญแห่งล้านนาไทยที่สามารถยกสถานะพระสงฆ์ให้มีบทบาทและมีความสำคัญต่อรัฐ

ปี พ.ศ. 2500 สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้ารัฐบาล ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างพระสงฆ์กับรัฐบาล โดยทางรัฐบาลได้พยายามขอร้องทางฝ่ายสงฆ์ให้ช่วยป้องกันคนเป็นคอมมิวนิสต์ ถึงขนาดขอให้ทางพระสงฆ์ช่วยออกกฎหมายห้ามมิให้คนมีพฤติกรรมเป็นคอมมิวนิสต์บวช ขณะนั้นพระพิมลธรรม (อาจ อาสโภ) เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ดำรงตำแหน่งสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองสงฆ์อยู่นั้นไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่าทางการคณะสงฆ์ไม่สามารถอำนวยความสะดวกตามรัฐบาลได้ เพราะว่าเป็นคนมีวินิสต์นั้นเป็นพฤติกรรมทางด้านจิตใจ ไม่แสดงออกมาทางร่างกาย จึงสังเกตเห็นได้ยาก หากจะให้ทางการคณะสงฆ์ออกกฎหมายให้ผู้มีพฤติกรรมเป็นคอมมิวนิสต์บวชแล้วไซ้ร้ ก็เห็นควรให้ทางรัฐบาลออกหนังสือรับรองว่าบุคคลใดบ้างที่มีพฤติกรรมเป็นคอมมิวนิสต์

ปีพุทธศักราช 2508 สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐบาลเกรงว่า ชาวไทยบนพื้นที่สูง โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าต่างๆ จะกลายเป็นพวกคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพรัฐบาล บวกกับในขณะนั้นมีนายประสิทธิ์ ติสวัณน์ ผู้อำนวยการสงเคราะห์ชาวเขา ได้ลาออกจากราชการมาอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ได้จัดทำโครงการ พระธรรมจาริกขึ้น เพื่อส่งพระภิกษุขึ้นไปปฏิบัติศาสนกิจบนพื้นที่สูงตามที่ชาวเขาเผ่าต่างๆอาศัยอยู่ให้หันมานับถือพระพุทธศาสนา สร้างความเป็นชาติเดียวกันโดยอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อไม่ให้เข้าพวกคอมมิวนิสต์ ปัจจุบันโครงการพระธรรมจาริก ตั้งสำนักงานส่วนภูมิภาคขึ้นที่วัดศรีโสดา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนงบประมาณโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

พุทธศักราช 2529 พระโพธิ์รังสี เจ้าอาวาสวัดพันตอง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เป็นผู้นำและมีบทบาทสำคัญในการประท้วงรัฐที่ร่วมมือกับเอกชนจะสร้างกระเช้าลอยฟ้าขึ้น วัดพระธาตุดอยสุเทพ จนในที่สุดรัฐ ต้องล้มเลิกโครงการดังกล่าวไป

พุทธศักราช 2540 ประเทศไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจฟองสบู่ ทำให้คอนโดมิเนียมผุดขึ้นตามที่ต่างๆอย่างไร้กฎเกณฑ์ พระโพธิ์รังสี ไม่เห็นด้วยที่อาคารสูงเหล่านั้นจะอยู่ติดกับวัด โดยเฉพาะบริเวณวัดฟ้าฮ่าม ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่ง พระคุณท่านจึงได้ทำหนังสือขอให้เจ้าของโครงการผู้มี

คุณธรรม (คุณบุญเทียม โชควัฒนา) พิจารณายกเลิก ซึ่งก็ได้รับคำยินยอม เพราะเห็นแก่ความเหมาะสมในพระศาสนา เมื่อมีพระผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วย ประกอบกับการประท้วงอย่างต่อเนื่องของคนจังหวัดเชียงใหม่ ในที่สุดก็มีการประกาศกฎกระทรวงขึ้นใช้ไม่ให้มีการสร้างอาคารสูงติดกับวัด โรงเรียนและแม่น้ำอีกต่อไป ในปีเดียวกันนี้สถานะของพระสงฆ์เริ่มมีบทบาทที่สำคัญมากขึ้น เนื่องจากโครงการฝ่าป่าช่วยชาติ นำโดยพระธรรมวิสุทธิญาณมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)(วีระ ฉายแสง :2551) โครงการฝ่าป่าช่วยชาติของหลวงตา ถือได้ว่าช่วยกอบกู้สถานภาพของประเทศชาติให้ดีขึ้น นอกจากนี้ท่านเป็นผู้ที่ช่วยปลุกจิตสำนึก/กระตุ้นให้คนไทยที่ความรักในชาติรักในแผ่นดิน มีความสามัคคี ช่วยกันบริจาคสินทรัพย์คนละเล็กคนละน้อย อีกทั้งมีทองคำเข้าสู่คลังหลวงเป็นจำนวนมาก ช่วยแก้ปัญหาให้ประเทศไทยพ้นวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 ได้อย่างทันท่วงที

ประเทศไทยมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติที่เน้นเรื่องการประพฤติ ปฏิบัติ ตามพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยมีตัวแทนคือพระสงฆ์เป็นผู้ถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ และยึดถือ พระวินัยคือ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติสำหรับควบคุมความประพฤติ ทางกาย วาจา และใจ ของสังฆมสงฆ์เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามเป็นแบบแผนอย่างเดียวกันเพราะว่าการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ถ้าขาดระเบียบวินัย ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นยิ่งมากคนยิ่งมากเรื่อง โดยเฉพาะสังฆมสงฆ์ ที่มาจากพื้นฐาน วรรณะ และสังคมที่แตกต่างกัน (พระครูสมุห์วัดถดถรณ์ อริยมณี:21)

ตามคำสั่งประกาศของมหาเถรสมาคมพุดถึงหน้าที่พระสงฆ์ด้วยบทบาทภารกิจของวัดและพระสงฆ์ตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมจาก พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ.2505 มาตรา 15 ตรี ตามภารกิจ 6 ด้านได้แก่ บทบาทด้านงานปกครอง คณะสงฆ์ งานศาสนศึกษา งานศึกษาสงเคราะห์ งานเผยแผ่ ศาสนธรรม งานสาธารณูปการ และงานสาธารณสงเคราะห์(พระธรรมราชานุวัตร,2532: 21) ที่ต้องสอดคล้องและประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่นและวัดเพื่อช่วยลดปัญหาทางสังคมและเสริมสร้างให้ชุมชนมีความร่มเย็นเป็นสุขจนนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งประเทศชาติเจริญก้าวหน้า

ที่ผ่านมาพระสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง จนพุทธศาสนิกชนได้ออกมาแสดงความคิดเห็นและติเตียนพระสงฆ์เหล่านั้น มหาเถรสมาคมจึงได้มีคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ.2538(กน ก แสนประเสริฐ:122-123)ซึ่งในข้อ 4 ของคำสั่งเถรสมาคมว่าด้วยห้ามพระภิกษุสามเณรเข้าไปในที่ชุมนุม หรือบริเวณสภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใด หรือในที่ชุมนุมทางการเมือง ไม่ว่ากรณีใดๆและข้อ 5 ห้ามพระภิกษุสามเณรทำการใดๆ อันเป็นการสนับสนุนช่วยเหลือโดยตรง หรือโดยอ้อมแก่การหาเสียง เพื่อการ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใด แก่บุคคลหรือคณะบุคคลใดๆ

จังหวัดเชียงรายถือว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมายาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลนครเชียงรายซึ่งปรากฏว่ามีวัดอยู่จำนวนมาก นอกจากนั้นลักษณะของสังคมในเขตเทศบาลในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีลักษณะที่น่าสนใจคือ นอกจากจะเป็นสังคมที่รุ่งเรืองด้วยพระพุทธศาสนาแล้ว ยังเป็นสังคมเมืองซึ่งเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางจำนวนมาก และในขณะเดียวกัน ก็ยังเป็นสังคมที่ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและเหนียวแน่นในพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของ พระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ว่าพระสงฆ์ในปัจจุบันมีบทบาทอย่างไร บ้างต่อการเมืองท้องถิ่น ทั้งนี้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับบทบาทของพระสงฆ์ให้เป็นไปในลักษณะที่เหมาะสมกับกาลเวลาและสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครเชียงราย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบถึงบทบาทพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น

1.3.2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเสนอต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในทางการเมือง

1.4 ขอบเขตและแนวทางการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะวัด และ สำนักสงฆ์ และชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

2.1 พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส วัดและสำนักสงฆ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร เชียงราย **จำนวน 34รูป**

2.2 ผู้นำชุมชนที่เป็นประธานชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย **62 ชุมชน**

3.ขอบเขตด้านเนื้อหา

แบ่งตามลำดับความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองส่วนท้องถิ่นไว้ 5 ประเด็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1.ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว 2.ความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน 3.ความสัมพันธ์ด้านการเงิน 4.บทบาทด้านการเมืองและ 5.ด้านอื่นๆ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การเมืองท้องถิ่น หมายถึง กิจกรรมที่ทำในเทศบาลนครเมืองเชียงรายที่กำหนดโดยด้วยบทกฎหมายเช่น การกำหนดนโยบาย การหาเสียงเลือกตั้ง การลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น

ชุมชน หมายถึง ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่ประชาชนอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน โดยเทศบาลกำหนดขอบเขต แนวถนน ตรอก ซอย อาคารบ้านเรือน ที่มีพื้นที่หรือมีลักษณะแบ่งเป็นเขต หรือแถวเดียวกัน และเทศบาลนครเชียงรายได้ประกาศจัดตั้งเป็นชุมชน

พระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาสของวัดและสำนักสงฆ์ในเขตเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ประธานชุมชน หมายถึง ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนนั้น และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ มาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับถึงวันเลือกตั้ง และได้รับการเลือกตั้งจากผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนนั้นๆ ให้ดำรงตำแหน่งประธานชุมชน

นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นในการทำงานประสานกับหน่วยงานของรัฐบาลกับประชาชนเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ในงานวิจัยเรื่องนี้นักการเมืองท้องถิ่นก็คือผู้ที่เคยลงสมัครรับเลือกตั้งและผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งได้แก่นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงราย

วัด หมายถึง วัดพระอารามหลวง และวัดราษฎร์ในเขตเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

สำนักสงฆ์ หมายถึง สำนักสงฆ์ร่องเสือเต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งช่วยในการกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในหัวข้อและรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของวัดภายในเทศบาลนครเชียงราย
2. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลนครเชียงราย
3. แนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนากับการเมือง
4. แนวคิดเรื่องพุทธธรรมกับการปกครอง
5. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์
6. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของวัดภายในเทศบาลนครเชียงราย

“วัด” ทั้งหมดทั่วประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และสำนักสงฆ์ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาคือวัดที่มีอุโบสถเป็นที่ทำสังฆกรรม คำว่าวิสุงคามสีมา ในที่นี้หมายถึงเขตที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่สงฆ์เพื่อใช้เป็นที่ตั้งอุโบสถ ส่วน “สำนักสงฆ์” คือ วัดที่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จึงไม่มีอุโบสถ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีวัดประมาณ 31,071 วัด สำนักสงฆ์อีก 11,849 แห่ง(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542:ก) และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 จึงได้จำแนกวัดออกเป็น 2 อย่างคือ (กรมการศาสนา.2542:106)

(1) สำนักสงฆ์ ได้แก่วัดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศแต่งตั้งวัดแล้วยังมิได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา รวมถึงวัดที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้สร้างขึ้นตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.121 ซึ่งยังมีได้พระราชทานวิสุงคามสีมาด้วย

(2) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา แก่ “อาราม” ตามที่ได้เคยบัญญัติไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 เป็นวัดที่เลื่อนฐานะมาจากสำนักสงฆ์ โดยได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเพื่อประโยชน์แก่สังฆกรรมตามพระวินัย สำหรับพระสงฆ์ นับว่าเป็นวัดที่สมบูรณ์ด้วยฐานะทั้งทางกฎหมายและทางพระวินัยทุกประการ

ประเภทของวัดแบ่งตามสภาพฐานะ 3 ประเภท คือ(กรมการศาสนา.2542:106-107)

(1) พระอารามหลวง ได้แก่ วัดที่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระยุพราชทรงสร้างและปฏิสังขรณ์เป็นการส่วนพระองค์ก็ดี พระราชทานเพื่อเกียรติยศแก่ผู้ดำรงศักดิ์ลงมาหรือพระราชทานแก่วัดเองก็ดี และอีกประการคือวัดที่พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการบริพารผู้ใหญ่ทรงสร้างหรือสร้างขึ้นหรือทรงโปรดให้ปฏิสังขรณ์และสร้างขึ้น แล้วน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระอารามหลวง รวมทั้งวัดที่ประชาชนปฏิสังขรณ์และมอบให้ทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวงด้วย

(2) วัดราษฎร์ ได้แก่ วัดที่ประชาชนทั่วไปสร้างขึ้นหรือปฏิสังขรณ์ ซึ่งได้รับอนุญาตให้สร้างวัดและประกาศตั้งวัด โดยถูกต้องตามกฎหมายจากทางราชการแล้ว และช่วยกันทำนุบำรุงวัดสืบต่อกันมาตามลำดับ ได้รับพระราชวิสุงคามสีมาและสำนักสงฆ์ ซึ่งมีได้นับเข้าเป็นพระอารามหลวง

(3) วัดร้าง ได้แก่ วัดที่ไม่มีพระภิกษุสงฆ์พำนักอาศัยประจำ ซึ่งทางราชการจะขึ้นทะเบียนเป็นวัดร้างได้ วัดร้างโดยสถานที่ยังเป็นนิคมบุคคลอยู่โดยสมบูรณ์และมีโอกาสที่จะเป็นวัดมีพระสงฆ์ได้อีก โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการยกวัดร้างเป็นวัดมีพระสงฆ์ พ.ศ. 2514

สำหรับจังหวัดเชียงราย ปรากฏว่ามีวัดที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีจำนวนทั้งสิ้น 34 วัด แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) พระอารามหลวงหรือวัดหลวง จำนวน 3 วัด (2) วัดราษฎร์ จำนวน 28 วัด (3) สำนักสงฆ์ จำนวน 4 สำนักสงฆ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. พระอารามหลวงหรือวัดหลวง ประกอบด้วย

1.1 วัดพระแก้ว (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ)

วัดพระแก้วเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญตั้งอยู่ที่ถนนไตรรัตน์ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะจากวัดราษฎร์เป็นวัดหลวง เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 เดิมเป็นวัดเก่าแก่สร้างในสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐาน แต่บริเวณนี้มีไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง คล้ายไผ่สีสุก แต่ไม่มีหนาม ชาวบ้านนิยมนำไปทำคันทนุ และหน้าไม้ คงจะมีมากในบริเวณนี้ชาวเชียงราย จึงเรียกว่า “วัดป่าเยื่อ” ต่อมาในปี พ.ศ.1977 ฟ้าผ่าเจดีย์วัดนี้ จึงได้พบ

พระแก้วมรกตชาวบ้านจึงเรียกชื่อเสียใหม่ว่า “วัดพระแก้ว” อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ๓ กุฏิ วิหาร ศาลาเอนกประสงค์ หอฉัน หอพิพิธภัณฑสถาน “อาคารแสงแก้ว” ปูชนียวัตถุ มีพระพุทธรูป สมัยเชียงแสนและเจดีย์ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน คือ พระธรรมราชานุวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะภาค ๖ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 17 รูป สามเณร 125 รูป

1.2 วัดพระสิงห์ (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ)

วัดพระสิงห์ ตั้งอยู่เลขที่ 482/2 ถนนท่าหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 2 งาน 52 ตารางวา โฉนดเลขที่ 1180 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 90.50 เมตร จดถนนสิงห์ไคล ทิศใต้ประมาณ 100 เมตร จดถนนวัดพระสิงห์ ทิศตะวันออกประมาณ 79 เมตร จดถนนท่าหลวง ทิศตะวันตกจดถนนกักคิณรังค์ สันนิษฐานกันว่าวัดพระสิงห์น่าจะสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้ามหาพรหม ซึ่งเป็นพระอนุชาของพระเจ้ากือนา ผู้ครองเมืองเชียงใหม่ ราวปีพ.ศ. 1928 (พระเจ้ามหาพรหมเสวยราชย์ ณ เมืองเชียงราย ระหว่าง พ.ศ. 1888 - พ.ศ. 1943) อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และ กุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุมี พระพุทธสิหิงค์ ปางมารวิชัย เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระเทพสิทธินายก (ชื่น ปลูกญาโร) ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 13 รูป สามเณร 13 รูป

1.3 วัดเจ็ดยอด (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ)

วัดเจ็ดยอด ตั้งอยู่ที่บ้านเจ็ดยอด หมู่ที่ 18 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 8 ไร่ 1 งาน 64 ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือจดที่ดินเอกชนและถนนเข้าหมู่บ้าน ทิศใต้จดถนนสาธารณะและที่ดินเอกชน ทิศตะวันออกจดถนนสาธารณะ ทิศตะวันตกจดที่ดินเอกชน ที่ธรณีสงฆ์จำนวน 2 แปลง เนื้อที่ 1 ไร่ 2 งาน 82 ตารางวา อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ 9 หลัง อาคารเรียน โรงเรียน พระปริยัติธรรม หอประชุมสงฆ์ หอระฆัง โรงครัวและห้องสมุด ปูชนียวัตถุมีพระพุทธรูป พระประธาน พระเจดีย์เจ็ดยอด

วัดเจ็ดยอด สร้างเมื่อ พ.ศ. 2383 โดยมีพระครูบากันระ คนธวโส เป็นผู้นำสร้างวัด ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2481 เขต วิสุงคามสีมา กว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร

การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสคือ (1) พระครูบากันระ คนธวโส พ.ศ. 2287-2429 (2) พระโมธา โพธิรังสี พ.ศ. 22430-2431 (3) พระครูบาวงค์ พ.ศ. 2432-2434 (4) พระโกฏิ

พ.ศ. 2435-2437 (5) พระครูธรรมจักราลังการ พ.ศ. 2438-2493 (6) พระวิริญาณมุนี (หมื่น สุมโน) พ.ศ. 2494-2495 (7) พระครูอนันท์ขันติคุณ (อินคา จิตตทนต์) รักษาการเจ้าอาวาส พ.ศ. 2496-2500 (8) พระราชปัญญาโมลี (ชู ปัญญาปชุโขโต) (9) พระครูอนันท์ขันติคุณ (อินคา จิตตทนต์) พ.ศ. 2539 (10) พระครูพินิตธรรมประพาส เจ้าคณะอำเภอเมือง เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส พ.ศ. 2543-2544 (11) พระครูปริยัติโกวิท เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2544 (12) พระครูมุนินทร์ธรรมานุวัตร พ.ศ. 2545 เป็นเจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด (13) พระครูปริยัติโกวิท ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 7 รูป สามเณร 14 รูป

2. วัดราษฎร์ ประกอบด้วย

2.1 วัดศรีเกิด

วัดศรีเกิด ตั้งอยู่บ้านศรีเกิด หมู่ที่ 3 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 2 งาน 53 /1 เศษ 10 ตารางวา โฉนดเลขที่ 1121 อาณาเขต ทิศเหนือจดทางสาธารณประโยชน์ ทิศใต้จดถนนพหลโยธิน ทิศตะวันออกจดถนนพหลโยธิน ทิศตะวันตกจดถนนศรีเกิด อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ และกุฏิสงฆ์ ปุชนิยัตถุมิพระประธาน และเจดีย์ ศิลปะล้านนา

วัดศรีเกิด สร้างเมื่อ พ.ศ. 1983 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2489 การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาส คือ พระคำหล้า ระหว่าง พ.ศ. 2450-2504 พระอธิการสิทธิ พ.ศ. 2505-2508 พระอธิการแก้ว พ.ศ. 2508-2510 พระเสาร์แก้ว พ.ศ. 2510-2514 พระคำอ้าย พ.ศ. 2514-2518 พระบุญเถิง จารุณโณ พ.ศ. 2518-2519 พระคำอ้าย พ.ศ. 2519-2520 พระสุภรณ์ พ.ศ. 2520-2527 พระปลัดสุพรรณ สิริบุญโญ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน คือ พระครูสิริกิจจาทร ดำรงตำแหน่งเป็นรองเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงราย มีพระภิกษุ จำนวน 14 รูป สามเณร 12 รูป

2.2 วัดเขตวัน

วัดเขตวัน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 85 หมู่ที่ 12 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 6 ไร่ 1 งาน 80 ตารางวา ส.ค.1 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 4 เส้น 15 วา จดที่ดินของราษฎร ทิศใต้ประมาณ 3 เส้น 5 วา จดหมู่บ้าน ทิศตะวันออกประมาณ 2 เส้น 16 วา จดถนนหมู่บ้านหนองบัว ทิศตะวันตกประมาณ 12 วา จดทางเดิน อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถและกุฏิสงฆ์ ปุชนิยัตถุมิ พระพุทธรูปปางไสยาสน์ และเจดีย์

วัดเขตวัน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2392 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. 2400 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาส คือ ระหว่าง พ.ศ. 2380-2425 เจ้าอธิการชัยหล้า ชัยยะวังโส พ.ศ.

2447 – 2474 เจ้าอริการคำมูล มุลวัน โณ พ.ศ. 2474-2476 เจ้าอริการแสน อภิวงโส พ.ศ.
2476 – 2479 เจ้าอริการบุญปั้น ขัตติย พ.ศ. 2479-2487 พระครูวิพิษณุฐ์สัตถาคณ พ.ศ. 2487 และเจ้า
อวาสรูปปัจจุบันคือพระครูสุวิทย์ธมฺมโฆสิต มีพระภิกษุ จำนวน 12 รูป สามเณร 10 รูป

2.3 วัดศรีบุญเรือง

วัดศรีบุญเรือง ตั้งอยู่บ้านสิงห์ไคล หมู่ที่ 3 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัด
เชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน 41 ตารางวา โฉนดเลขที่ 4805
อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 80.5 เมตร จดที่ราชพัสดุ เลขที่ 6 ทิศใต้ประมาณ 67 เมตร จดถนน
สิงห์ไคล ทิศตะวันออกประมาณ 72.5 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ ทิศตะวันตกประมาณ 72.5
เมตร จดที่ราชพัสดุ ที่ธรณีสงฆ์ จำนวน 2 แปลง เนื้อที่ 2 งาน 29 ตารางวา โฉนดเลขที่ 11177 และ
4806 อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ หอฉัน หอระฆัง ศาลาพัก
ร้อน ศาลาบำเพ็ญกุศล ปุชนิยัตถุมิ เจดีย์ ซึ่งประมาณปี พ.ศ.2487 พระครูปัญญาลังการได้บูรณะ
โดยสร้างเจดีย์องค์ใหม่ครอบเจดีย์องค์เก่า วัดนี้เป็นที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล และ
ชมรมลูกเสือชาวบ้านด้วย

วัดศรีบุญเรือง สร้างเมื่อ พ.ศ.1982 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2489 ได้ประกอบพิธีผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ.2491 การบริหารและการปกครองมี
เจ้าอาวาส คือ พระครูสิทธิธรรมนิวิฐเป็นเจ้าอาวาสรูป ปัจจุบันมีพระภิกษุ จำนวน 8 รูป สามเณร 7 รูป

2.4 วัดเชียงยืน

วัดเชียงยืนตั้งอยู่เลขที่ 79 บ้านสันโค้งหลวง หมู่ที่15 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง
เชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 6 ไร่ 90 ตารางวาอาณาเขต
ทิศเหนือประมาณ 42 วา จดที่ดินของราษฎรทิศใต้ประมาณ41 วาจรายภูทิสตะวันออกประมาณ
60วา จดที่ดินของราษฎรตะวันตกประมาณ 60 วา จดถนนสันโค้งหลวง อาคารเสนาสนะ
ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปุชนิยัตถุมิพระพุทธรูปปางมารวิชัยสมัย
เชียงแสน และเจดีย์

วัดเชียงยืนสร้างเมื่อ พ.ศ.2422ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่1กุมภาพันธ์
พ.ศ.2489 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาส คือระหว่าง พ.ศ.2470-2471พระพรหมแสน
พ.ศ. 2472-2475 พระแปง พ.ศ.2476-2478 พระสิงห์จู่ พ.ศ.2479-2482 พระดวง พ.ศ.2483-2487
พระอินตา พ.ศ. 2488-2490 พระคำห้ำ สีสวโล พ.ศ.2506-2510 พระสุดา ธมฺมจาโร พ.ศ.2491-
2494 พระอุ่นเรือน พ.ศ. 2495-2497 พระมหาวิชัย พ.ศ.2497-2502 พ.ศ.2503 พระครูเมธังกรญาณ

เป็นเจ้าอาวาส ได้มีการจัดตั้งการศึกษาสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมบาลีและเปิดสอน พ.ศ.2508 เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระครูนครถิรวัฒน์ มีพระภิกษุ จำนวน 9 รูป สามเณร 14 รูป

2.5 วัดมุงเมือง

วัดมุงเมือง ตั้งอยู่เลขที่ 21 ถนนอุตรกิจ หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 96 ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือ 68 เมตร จดถนนอุตรกิจ ทิศใต้ประมาณ 62 เมตร จดตลาดสดเทศบาล ทิศตะวันออก ประมาณ 92 เมตร จดถนนทางเข้าตลาดสดเทศบาล ทิศตะวันตกประมาณ 65 เมตร จดถนนไตรรัตน์ ที่ธรณีสงฆ์จำนวน 3 แปลง เนื้อที่ 214 ไร่ 24 ตารางวา อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุมี พระประธานและเจดีย์

วัดมุงเมือง สร้างเมื่อ พ.ศ.2383 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2490 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 30 เมตร ยาว 40 เมตร ได้ประกอบพิธีผูกพัทธสีมาเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2410

การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสคือ ระหว่าง พ.ศ.2383-2390 ครูบาสีหมอก พ.ศ. 2390-2441 พระครูพุทธสารเวที พ.ศ.2441-2502 พระเมธีกรญาณ พ.ศ.2502-2514 พระครูอุดมปัญญา พ.ศ. 2514-2520 เจ้าอธิการกินทอน อินทสาโร เจ้าอาวาส รูปปัจจุบัน คือ พระครูอุดมธรรมนิเทศก์ ปัจจุบันมีพระภิกษุ จำนวน 8 รูป สามเณร 6 รูป

2.6 วัดพระธาตุคุดอยจอมทอง

วัดพระธาตุคุดอยจอมทองตั้งอยู่บ้านคุดอยทอง หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 1 งาน 4 ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 1 เส้น 17 วา จดที่ดินราชพัสดุ ทิศใต้ประมาณ 1 เส้น 17 วา จดที่ดินราชพัสดุ ทิศ ตะวันออก ประมาณ 1 เส้น 15 วา จดที่ดินราชพัสดุทิศตะวันตกประมาณ 1 เส้น 15 วา จดถนน วินิจฉัยกุล อาคารเสนาสนะประกอบด้วย วิหาร กุฏิ ปูชนียวัตถุมีเจดีย์และพระประธาน

วัดพระธาตุคุดอยจอมทอง เดิมเป็นวัดเก่าแก่สันนิษฐานว่า มีมาก่อนที่พ่อขุนเม็งรายจะมาพบพื้นที่และสร้างเป็นเมืองเชียงราย ในปี พ.ศ. 1805 ตามหลักฐานปรากฏในหนังสือพงศาวดารโยนก พระยาประชากิจกรจักร์ (แช่ม บุนนาค)กล่าวว่า เมื่อพระพุทธศาสนาแล้ว 956 พรรษา มี พระเถระเจ้ารูปหนึ่งนามพระพุทธโฆษา เป็นชาวโกศล เมื่อสุวรรณวดี (สะเทิม) ในสามัญประเทศ ได้ออกไปสู่เมืองลังกาทวีปนำคัมภีร์พระไตรปิฎก แห่งลังกาทวีปมาสู่สามัญทวีปและพุกามประเทศ และเข้ามาสู่โยนกนคร ไชยบุรีศรีเชียงแสน ในวันจันทร์ขึ้น 8 ค่ำเดือน 6 ปีชวด มหาศักราชได้ 335 (พ.ศ.1483) นำพระบรมสารีริกธาตุ 3 ขนาด รวม 16 องค์ ถวายแก่พระเจ้าฟ้างคราช เจ้าเมือง

โยนกนาถพันธ์ พระองค์ได้แบ่งได้แบ่งเป็นพระธาตุขนาดใหญ่อันหนึ่ง ขนาดกลางสอง รวมสามองค์ ส่งให้พญาเรือนแก้ว เจ้าเมืองไชยนาถราช (บริเวณอำเภอเวียงชัยในปัจจุบัน) ส่วนหนึ่งบรรจุลงมหาสถูปบนคอยทอง ขนานนามว่าพระธาตุคอยจอมทอง เพื่อเป็นมงคลนามของเมืองมีพิธีสงฆ์พระธาตุทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 (เดือน 5 เหนือ)

การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาส คือ พระแก้ว วิจิตรโมและเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน คือพระครูสถาพรเจติยาภิบาล ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 7 รูป สามเณร 8 รูป

2.7 วัดมิ่งเมือง

วัดมิ่งเมือง ตั้งอยู่เลขที่ 196 ถนนไตรรัตน์ หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ภาค 6 พื้นที่ตั้งวัดมีเนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 40 ตารางวา ทิศเหนือ ติดกับถนนส่วนบุคคลทิสได้ ติดกับถนนบรรพปราการ (แต่เดิมเป็นแนวกำแพงเมืองเก่า) อยู่ด้านตรงข้าม โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ทิศตะวันออก ติดกับถนนไตรรัตน์ ทิศตะวันตก ติดกับมูลนิธิสาธารณกุศลสงเคราะห์จังหวัดเชียงราย

วัดมิ่งเมือง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2420 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. 2513 เดิมเป็นวัดใหญ่ มีอายุเท่ากับเมืองเชียงราย คือประมาณ 800 ปี เนื่องด้วยในสมัยก่อนมีชุมชนใหญ่อาศัยอยู่รอบบริเวณวัด ประกอบกับมีศิลปะศาสนสถานและศาสนวัตถุแบบพม่า จึงถูกเรียกขานว่าเป็นวัดเจ็ว แต่ชื่อที่ชาวเชียงรายรู้จักกันแพร่หลายคือ วัดจ้างมูบ เป็นภาษาเหนือ แปลว่า วัดช้างหมอบ

วัดมิ่งเมืองมีโบราณสถานและโบราณวัตถุปรากฏอยู่หลายอย่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นศิลปะผสมระหว่างพม่าและล้านนา และมีปูชนียวัตถุสำคัญคือ พระบรมสารีริกธาตุ ประดิษฐาน ณ พระเจดีย์โบราณ ที่ได้รับการประธานจาก สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช

ลำดับเจ้าอาวาส เป็นพระภิกษุใหญ่มาจากประเทศพม่า ครุบาปัญญา ปญญาปโก พ.ศ. 2420 (สันนิษฐานตามประวัติเมื่อสร้างวัด) พระมหาบุญตัน (ไม่ระบุ พ.ศ.) ท่านเจ้าคุณ พระปัญญากรโมลี พ.ศ. 2496-2543 เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน ชื่อ พระครูโสภณศิลปาคม ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 4 รูป สามเณร 7 รูป

2.8 วัดกลางเวียง

วัดกลางเวียง ตั้งอยู่เลขที่ 487/5 บ้านรัตนเขต หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 2 ไร่ 68 กว่ำ ตารางวา โฉนดเลขที่ 11 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 63.90 เมตร จดถนนอุตรกิจ ทิศใต้ประมาณ 64.71 เมตร จดที่ดินเลขที่

10 ทิศตะวันออกประมาณ 61.38 เมตร จดถนนรัตนาคเขต ทิศตะวันตกประมาณ 45.58 เมตร จดที่ดินเลขที่ 10 อาคารเสนาสนะประกอบด้วย ศาลาการเปรียญและกุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุมี ประพุทธรูป

วัดกลางเวียง ตั้งอยู่ใจกลางเวียงเชียงราย มีเสาหลักเมืองเชียงรายตั้งอยู่ สร้างขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 1975 เดิมชาวบ้าน เรียกว่า วัดจันตะโลก หรือ วัดจันท์โลก เพราะในวัดเคยมีต้นจันท์แดงขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ ถือเป็นไม้มงคลใช้บูชาพระตามธรรมเนียมโบราณ จนกระทั่งเมื่อมีการรังวัดเมืองเชียงรายใหม่ และพบว่าวัดแห่งนี้อยู่ใจกลางเมืองพอดี จึงได้สถาปนาสะดือเวียง หรือ เสาหลักเมืองขึ้น พร้อมกับเปลี่ยนชื่อวัดเป็น วัดจันท์โลกกลางเวียง แต่ในปี พ.ศ. 2446 เกิดพายุใหญ่พัดต้นจันท์แดงหักโค่นลงมา พระอุโบสถและวิหารพังทลาย ต้องบูรณะใหม่ ชื่อวัดจึงเหลือเพียงวัดกลางเวียง ปัจจุบันเสาหลักเมืองเก่าได้ล้มไปนานแล้ว ในปี พ.ศ. 2535 จึงได้สร้างเสาหลักเมืองขึ้นมาใหม่ ประดิษฐานอยู่ในมณฑปทรงปีกทองยอดแหลม บริเวณที่ตั้งเสาหลักเมืองเดิม ภายนอกมีรูปปั้นท้าวจตุโลกบาล ทำหน้าที่พิทักษ์สะดือเวียงตามคติความเชื่อของชาวล้านนา ส่วนตำแหน่งที่เคยมีต้นจันท์แดงอยู่นั้น ปัจจุบันทางวัดได้สร้างเจดีย์ขึ้นรอบฐานมีช่างทรงเครื่องยื่นรายรอบไว้ ส่วนพระอุโบสถนั้นได้สร้างขึ้นใหม่ตามแบบสถาปัตยกรรมล้านนาประยุกต์

การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาส ระหว่าง พ.ศ. 2433-2453 ครูบากันธิยะ พ.ศ.2453-2460 พระวงศ์ สุทธรรม พ.ศ.2460-2892 พระครูพินิตธรรมประภาส พ.ศ.2505 พระครูศาสนกิจโกศล เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน คือพระอธิการยุทธพงษ์ วิฑูเมโธ มีพระภิกษุ จำนวน 3 รูป สามเณร 1 รูป

2.9 วัดพระธาตุคอกย้งเมือง

วัดพระธาตุคอกย้งเมือง ตั้งอยู่บ้านฮ่อมคอก หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 1 ไร่ 34 ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 1 เส้น 3 วา 1 สอก จดที่ดินราชพัสดุ ทิศใต้ประมาณ 1 เส้น 3 วา 1 สอก จดที่ดินราชพัสดุ ทิศตะวันออกประมาณ 1 เส้น 7 วา 1 สอก จดถนนอาจอำนาจ ทิศตะวันตกประมาณ 1 เส้น 7 วา 1 สอก จดที่ดินราชพัสดุที่ธรณีสงฆ์จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ 5 ไร่ 1 งาน 30 ตารางวา อาคารเสนาสนะประกอบด้วย วิหาร วิหาร ศาลาการเปรียญและกุฏิ

วัดพระธาตุคอกย้งเมืองสร้างเมื่อ พ.ศ.1861 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาสคือ พระบุญเชิด ปญญาโชโตและ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือพระครูวิทิศานุการ ปัจจุบัน มีพระภิกษุจำนวน 2 รูป สามเณร 1 รูป

2.10 วัดศรีทรายมูล

วัดศรีทรายมูล ตั้งอยู่เลขที่ 21 ถนนศรีทรายมูล หมู่ที่ 11 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 5 ไร่ 3 งาน 4 ตารางวา ส.ค. 1 เลขที่ 9 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 2 เส้น จดถนน ทิศใต้ประมาณ 2 เส้น 16 วา จดที่ดิน เอกชน ที่ธรณีสงฆ์จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ 2 งาน 40 ตารางวา ส.ค.1 เลขที่ 50 อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ และกุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุมี พระพุทธรูป

วัดศรีทรายมูล สร้างเมื่อ พ.ศ. 2431 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2498 การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนาม คือ พ.ศ.2429-2439 ครู บาคุด พ.ศ.2442- 2441 พระมหาหมื่น พ.ศ. 2441-2442 พระน้อย พ.ศ. 2442-2462 พระแก้ว คนธวั โส พ.ศ. 2462-2465 พระด้อย จนุทรีสี พ.ศ. 2465 – 2508 พระครูสมุห์คำปัน สุขุมโม พ.ศ. 2516-2522 พระอธิการนิพนธ์ กิตตคุณ โณ และตั้งแต่ พ.ศ. 2522จนถึงปัจจุบันเจ้าอาวาสคือ พระ ปัญญากรกวี (ดวงทิพย์ ธีรปลง โณ) ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 8 รูป สามเณร 4 รูป

2.11 วัดดอยพระบาท

วัดดอยพระบาท ตั้งอยู่เลขที่ 125 ถนนสันป่าก่อ หมู่ที่ 13 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 43 ไร่ 3 งาน 11 กวาทารางวา อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 7 เส้น จดร่องน้ำ ทิศตะวันตกประมาณ 7 เส้น จดร่องน้ำ อาคาร เสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถและกุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุมีเจดีย์และรอยพระพุทธจำลอง เจ้าอาวาส รูปปัจจุบันคือพระครูสาทรธรรม ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 12 รูป สามเณร 14 รูป

2.12 วัดวรกิจดาราม (สวนโมกขพลาราม)

วัดวรกิจดาราม(สวนโมกขพลาราม) ตั้งอยู่บ้านดอยพระบาท ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ,ศาลาการเปรียญ,กุฏิสงฆ์,หอระฆัง, พระประธาน,ลานปฏิบัติธรรม เจ้าอาวาสวัดรูปปัจจุบัน คือพระครูวิสาขารกิจ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 12 รูป

2.13 วัดเชตุพน

วัดเชตุพน ตั้งอยู่เลขที่ 113 บ้านสันโค้งน้อย ถนนราชโยธา ซอย 3 หมู่ที่ 15 ตำบลรอบ เวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 15 ไร่ 90 ตารางวา โฉนดเลขที่ 1149 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 261 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ ทิศ ใต้ประมาณ 111 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ ทิศตะวันออกประมาณ 65 เมตร จดทาง สาธารณประโยชน์ ทิศตะวันตกประมาณ 171 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญและกุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุ มีพระพุทธรูปสัมฤทธิ์

วัดเชตุพน เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2420 โดยมีครูบาสุยะเป็นเจ้าอาวาสรูปแรก ซึ่งเดิมทีครูบาสุยะเป็นสามเณร อายุประมาณ 18 -19 ปี ใ้ได้อพยพตามญาติมาจากเมืองเลนในแคว้นเชียงตุง สหภาพพม่า และได้มาตั้งบ้านเรือนที่บ้านสันโค้งหลวง ซึ่งขณะนั้นมีบ้านเรือนประมาณ 14 หลัง ประกอบด้วยบ้านสันโค้งหลวง 7 หลังและ บ้านสันกลาง(สันโค้งน้อย) 7 หลัง ต่อมาครูบาสุยะได้อุปสมบทที่วัดเชียงยืน สันโค้งหลวง และย้ายไปบำเพ็ญที่วัดหนองห้าฮ้อย(วัดใหม่หน้าค่ายในปัจจุบัน) อยู่ระยะหนึ่ง เห็นว่าอยู่ไกลจากหมู่บ้านมากไปมาไม่สะดวกจึงย้ายมาตั้งอารามใหม่ขึ้นที่บ้านสันกลาง(สันโค้งน้อย) โดยตั้งชื่อว่า”วัดเชตุพน” เพราะบริเวณที่ตั้งวัดมีสภาพเป็นป่าและมีสัตว์อาศัยอยู่ เช่น เสือ อีเห็น เป็นต้น หลังจากตั้งเป็นอารามได้ประมาณ 40 ปี กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศแต่งตั้งให้เป็นวัด เมื่อ พ.ศ. 2462 มี เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระครูวิจิตรธรรมาภิกข์ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน11รูป สามเณร 6รูป

2.14 วัดสันป่าก่อ

วัดสันป่าก่อ ตั้งอยู่ถนนพหลโยธิน หมู่ที่ 13 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 2 งาน 13 ส่วน 10 ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 27 วา จดสนามบิน ทิศใต้ประมาณ 26 วา ทิศตะวันออกประมาณ 69 วา ทิศตะวันตกประมาณ 70 วา จดสนามบิน อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปุชนิยวัตถุมิ พระประธาน

วัดสันป่าก่อ สร้างเมื่อพ.ศ.2459ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2508 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 8 เมตร ยาว 16 เมตร การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาส คือระหว่าง พ.ศ. 2459 - 2465 พระบู่ พ.ศ. 2465 - 2480 พระหลวง พ.ศ. 2480 - 2483 พระอินเหล็ก พระอุปัชฌ์ พ.ศ. 2489 - 2491 พระอู่เต็งหม่อง พ.ศ.2491 - 2494 พระคำน้อย พ.ศ. 2494 - 2496 พระสุริยะ พ.ศ. 2496 - 2497 พระอุดมมะ พ.ศ. 2498 - 2512 พระอ่องทุนอุดมมะ พ.ศ. 2512 - 2514 พระอนันต์ พ.ศ.2515 และเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันชื่อ พระครูบัณฑิตวนคุณ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 7 รูป สามเณร 7 รูป

2.15 วัดดงหนองเป็ด

วัดดงหนองเป็ด ตั้งอยู่ที่บ้านดงหนองเป็ด หมู่ที่ 13 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 5 ไร่ 1 งาน 46 ตารางวา โฉนด น.ส. 3 ส.ค.1 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 47 วา 2 สอก จดที่ดินเทศบาลเมืองเชียงราย ทิศใต้ประมาณ 41 วา จดลำเหมืองสาธารณประโยชน์ ทิศตะวันตกประมาณ 47 วา จดลำเหมืองสาธารณประโยชน์

อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ หอระฆัง ศาลาพักร้อน ศาลา การบำเพ็ญกุศล ปุชณียวัตถุ มีเจดีย์ พระประธาน เมรุเผาศพ

วัดคองหนองเป็ด สร้างเมื่อ พ.ศ. 2483 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระครูบัณฑิตวารากิมณห์ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 5 รูป สามเณร 8 รูป

2.16 วัดป่ายามน

วัดป่ายามน ตั้งอยู่บ้านถนนพ้อขุนเม็งราย หมู่ที่ 7 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 1 ไร่ โฉนดเลขที่ 16097 อาณาเขตทิศเหนือประมาณ 33 วา จดถนนสาธารณประโยชน์ ทิศใต้ประมาณ 36 วา จดถนนเขตจังหวัดหมายเลข 1232 ทิศตะวันออกประมาณ 40วา จดถนนสาธารณประโยชน์ตะวันตกประมาณ 44วา จดถนนสาธารณประโยชน์ที่ธรณีสงฆ์ จำนวน 1 แปลงเนื้อที่ 6 ไร่ งาน 35 ตารางวา อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปุชณียวัตถุมีพระพุทธรูป ด้านการศึกษา มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมเปิดสอนพ.ศ.2493 นอกนั้นมีหอสมุด พิพิธภัณฑ์ และการให้บริการสถานที่แก่ทางราชการในการจัดประชุมเกษตรกร

วัดป่ายามนสร้างเมื่อ พ.ศ.2454 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2489 เขตวิสุงคามสีมากว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาสคือ ระหว่าง พ.ศ. 2462 - 2465 พระชัยลังกา พ.ศ. 2465 - 2470 พระดวงติม พ.ศ. 2470 - 2476 พระสองเมือง พ.ศ. 2476 - 2478 พระสมบุญรัตน์ พ.ศ. 2478 - 2497 พระพรหมมินทร์ พ.ศ. 2497 - 2506 พระคำอ้าย พ.ศ. 2506 - 2510 พระสุดา ธรรมจาโร พ.ศ. 2510 - 2515 พระบุญช่วย พ.ศ. 2515 - 2517 พระประมวล พ.ศ. 2517 - 2520 พระประยูร พ.ศ. 2520 - 2521 พระระเบียง พ.ศ. 2521 - 2523 พระเล็ก พ.ศ. 2523 - 2524 พระสนั่น พ.ศ.2524 -2525 พระมหาประสิทธิ์ พ.ศ. 2526 พระทวี พ.ศ.2527 และเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระบุญชู เขมจิตตโก ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 5 รูป สามเณร 4รูป

2.17 วัดดอยเขาควาง

วัดดอยเขาควาง ตั้งอยู่บ้านดอยเขาควาง หมู่ที่ 13 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 342 ไร่ 2 งาน อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 340 วา จดที่ดินของเอกชน ทิศใต้ประมาณ 340 วา ทิศตะวันออกประมาณ 450 วา จดที่ดินเอกชน ทิศตะวันตกประมาณ 450 วา จดที่ดินเอกชน อาคารเสนาสนะประกอบด้วย วิหาร หอสวดมนต์ ศาลาการเปรียญและกุฏิสงฆ์ ปุชณียวัตถุมีเจดีย์

วัดคอยเขาควาย สร้างเมื่อ พ.ศ. 1805 ตามตำนานพื้นบ้านเล่าว่า ประมาณ 1000 กว่าปีล่วงมา ได้มีพระยาธรรมมิกะราช เจ้าผู้ครองเมืองเชียงรายสมัยนั้น เป็นผู้ก่อสร้างวัดพระธาตุคอยเขาควาย ขึ้นมา โดยได้นำพระบรมสารีริกธาตุ อันเป็นข้อมือนี้วก้อยข้างซ้ายของพระพุทธเจ้าที่คณะสงฆ์เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนล้านนาได้นำมาถวายให้ พระยามิกะราช จึงได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ ไปบรรจุไว้ในองค์เจดีย์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้กราบไหว้บูชา ต่อมาได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ หลายครั้งในสมัยเชียงแสน และสมัยพ่อขุนเม็งรายมหาราช

การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาสคือ ระหว่าง พ.ศ. 2500– 2507 พระคำหล้า สั่วโร พ.ศ. 2578-2517 พระเล็ก ยโสธร โร พ.ศ. 2518 – 2523 พระหน่อ สุตาคโม และตั้งแต่ พ.ศ.2524 จนถึงปัจจุบันมีเจ้าอาวาสคือ พระอธิการสนอง สุขโม ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 5 รูป

2.18 วัดสันตันผิง(วัดใหม่หน้าค่าย)

วัดสันตันผิง ตั้งอยู่ที่บ้านสันตันผิง หมู่ที่ 15 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน 31 ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 1 เส้น 11 วา จดที่เอกชน ทิศใต้ประมาณ 2 เส้น 12 ตารางวา ทิศตะวันออกประมาณ 4 เส้น จดที่เอกชน ทิศตะวันตกประมาณ 3 เส้น 2 วา 2 ศอก จดถนนสาธารณะ ที่ธรณีสงฆ์ จำนวน 2 แปลง เนื้อที่ 2 ไร่ 2 งาน 54 ตารางวา อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ กุฏิ ปุชนิยวัดอุมีพระพุทธรูป

วัดสันตันผิง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2498 การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสคือ พระครูพิบูลพัฒน์ โนนาส (พระสมุห์รุ่งเรือง โอภาโส)และ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือพระมหาสมคิด จันทรังสี ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 4 รูป สามเณร 21 รูป

2.19 วัดศรีมิ่งแก้ว

วัดศรีมิ่งแก้ว ตั้งอยู่เลขที่ 130 บ้านหัวฝาย หมู่ที่ 1 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 1 งาน 3 ตารางวา โฉนดเลขที่ 10395 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 40วา จดทางเดินสาธารณะ อาคารเสนาะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปุชนิยวัดอุสงฆ์ ปุชนิยวัดอุมี พระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์

วัดศรีมิ่งแก้ว สร้างเมื่อ พ.ศ. 2469 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2513 มีเจ้าอาวาส คือระหว่าง พ.ศ. 2469 – 2471 พระแฮด ปัญญาโส พ.ศ. 2471 – 2488 พระอินทร์จันทร์ เทาว์โส พ.ศ. 2488-2492 พระเฮียว สมชาติ พ.ศ. 2492-2504 พระน้อย ปินตาแก้ว พ.ศ. 2505-2511 พระเสงี่ยม พ.ศ.2511-2526 พระสุภาพ ปญญาวโร และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517จนถึงปัจจุบัน เจ้าอาวาสคือ พระครูสุนทรศิลาภิโกศล ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 3 รูป สามเณร 9 รูป

2.20 วัดคีรีชัย

วัดคีรีชัย ตั้งอยู่เลขที่ 110 บ้านทุ่งมน หมู่ที่ 8 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 2 งาน 10 ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือประมาณ 38 เมตร จดทุ่งนา ทิศใต้ประมาณ 39 เมตร จดถนน ทิศตะวันออกประมาณ 28 เมตร จดถนน ทิศตะวันตกประมาณ 27 เมตร จดบ้าน ที่ธรณีสงฆ์จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ 2 งาน 5 ตารางวา อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย วิหาร ศาลาการเปรียญและกุฏิสงฆ์ โบราณสถานมีเจดีย์

วัดคีรีชัย (คอยสะเก็น) สร้างเมื่อ ปีพุทธศักราช 2476 ชื่อตามชาวบ้านเรียกชื่อ “วัดริมกมน์” เพราะอยู่ติดกับแม่น้ำกมน์ บางคนก็เรียก “วัดคอยสะเก็น” เพราะอยู่ติดกับภูเขา คอยสะเก็น หรือบางทีก็เรียก “วัดทุ่งมน” ตามชุมชนใกล้เคียงเรียกกันเป็นวัดราษฎร์ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2534

วัดคีรีชัย สร้างเมื่อ พ.ศ.2465 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาส คือ 1. พระสิงโต จิตรชมโม 2. พระสามแก้ว ขนุติชมโม 3. พระทองดี จิตฺตชมโม 4. พระหมุ ทุมมวโร 5. พระอธิการอินตา ฐานวโร และเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน คือพระครูบรรพตรัตนชัย ปัจจุบัน มีพระภิกษุจำนวน 3 รูป สามเณร 5 รูป

2.21 วัดหนองป่าอ้น

วัดหนองป่าอ้น ตั้งอยู่บ้านขุนด่าน หมู่ที่ 5 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 9 ไร่ 3 งาน 3 ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือประมาณ 93 วา จดที่ดินเอกชน ทิศใต้ประมาณ 93 วา จดที่ดินเอกชน ทิศตะวันออกประมาณ 50 วา จดถนนตะวันตกประมาณ 30 วา จดถนนสาธารณประโยชน์ อาคารเสนาสนะประกอบด้วย ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปุชนิยวัดอุมีพระพุทธรูป

วัดหนองป่าอ้นสร้างเมื่อ พ.ศ.2481 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาสคือระหว่าง พ.ศ.2482-2486 พระหลาน ชยชมโม พ.ศ.2496-2411 พระครูอดุค คมปัญญา พ.ศ.514-2517 พระจรูญ พ.ศ.2519 - 2521 พระบุญเลิศ อุกุชมโม พ.ศ.2523-2525 พระบุญเลื่อน ขนฺติโก พ.ศ.2526 พระทองสุข ปากาโร เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือพระจันทร์แก้ว คมภิรปญโญ ปัจจุบัน มีพระภิกษุจำนวน 1 รูป

2.22 วัดเม็งรายมหาราช

วัดเม็งรายมหาราช หรืออีกชื่อหนึ่งว่า วัดคอยฮ่องลี ตั้งอยู่ที่บ้านฮ่องลี เลขที่ 274 หมู่ 2 ถนนหน้าค่าย ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 16 ไร่ 3 งาน 60 ตารางวา เป็นวัดสังกัดคณะธรรมยุต เดิมเป็นวัดร้าง ต่อมาในปี

พ.ศ.2506 คณะศรัทธาของวัดได้กราบอาราธนาในมณฑลพระครูสมุหดวงจันทร์ กนุดสีโล จากวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นเจ้าอาวาสและช่วยสร้างวัด ได้เริ่มปลูกต้นไม้อาทิ ไม้เต็ง ไม้รัง และต้นไม้อื่นๆ ปัจจุบันเป็นป่าร่มรื่น และได้สร้างถนน กำแพงรอบวัด ศาลา หอระฆัง เมรุ โรงเรียนปริยัติธรรม และบูรณะพระเจดีย์ จนได้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างและวัดพัฒนาดีเด่น

วัดเม็งรายมหาราช ในปี พ.ศ.2513 พ.อ. ยรรยง หงส์ศรีทอง เป็นผู้ขออนุญาตตั้งวัด กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งเป็นวัดเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2515 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ปุชนิยวัตถุมิพระพุทธรูป เจดีย์ สถานปนกิจ เมรุ หอระฆัง และอาคารเรียนปริยัติธรรม เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือพระครูเขมสุทธิธรรม ปัจจุบันมีพระ 16 รูป สามเณร 3 รูป

2.23 วัดฝั่งหมิ่น

วัดฝั่งหมิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 30 ถนนพาร์มสัมพันธกิจ หมู่ที่ 6 ตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 6 ไร่ 1 งาน โฉนดเลขที่ 17617 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 95.14 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ ทิศใต้ประมาณ 107.34 ตารางวา จดเขตธรณีสงฆ์-ที่ดินริมน้ำตก ทิศตะวันออกประมาณ 67.06 เมตร จดเขตธรณีสงฆ์ ทิศตะวันตกประมาณ 82.89 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ ที่ธรณีสงฆ์จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ 10 ไร่ อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิ ปุชนิยวัตถุมิ พระพุทธรูปทันสมัย เชียงแสน และพระพุทธรูปสมัยเชียงรุ่ง

วัดฝั่งหมิ่น สร้างเมื่อ พ.ศ. 2350 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2511 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสคือ พระกา กรูบาอภัย พระกันทา พระวอก พระพรหม พระเมืองใจ พระอินจันทร์ พระจันทร์ตา พระบุญปิ่น พระคำแปง จนทวโส พระอุ่นเรือน พรหมสโร พระสมบุญ สุปญโญ พระสิงห์แก้ว ธนดิพล โส พระสาร พระยศ พระอินปิ่น ฐิตธมโม เจ้าอธิการดวงทิพย์ ฐานจาโร และเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระครูขันติพลารท ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 13 รูป สามเณร 117 รูป

2.24 วัดสันทรายใหม่

วัดสันทรายใหม่ ตั้งอยู่เลขที่ 88 หมู่ที่ 4 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 50 ตารางวา โฉนดเลขที่ 2583 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 129 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ ทิศใต้ประมาณ 119 เมตร จดทางสาธารณประโยชน์ ทิศตะวันออกประมาณ 52 เมตร จดถนนสาธารณะ ทิศตะวันตกประมาณ 60

เมตร จด โรงเรียน อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญและกุฏิสงฆ์ ปุชนียวัตถุ มีพระพุทธรูป

วัดสันทรายใหม่สร้างเมื่อ พ.ศ. 2453 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาส คือ ระหว่าง พ.ศ. 2453-2465 พระใจ พ.ศ.2465-2470 พระคำอ้าย พ.ศ.2470-2474 พระคำแสน พ.ศ.2474-2479 พระพรหม พ.ศ.2479-2482 พระจันทร์ พ.ศ.2482-2484 พระคำ พ.ศ. 2484-2487 พระพุทธ ฐิตปัญญา พ.ศ.2487-2495 พระดองแก้ว พ.ศ.2495 –2500 พระภักดิ์ ที่มาโยโก และตั้งแต่ พ.ศ.2500 พระสวัสดิ์ ทุมวโร เป็นเจ้าอาวาส มีการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลี โดยเปิดสอนแผนกบาลีใน พ.ศ.2515 และแผนกสามัญเปิดสอน พ.ศ. 2523 นอกจากนี้มี ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านตั้งอยู่ในวัด และการจัดรายการทางสถานีวิทยุ อบรมศีลธรรมแก่ประชาชน เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือพระครูวิจิตรปัญญาภิวัฒน์ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 12 รูป สามเณร 2 รูป

2.25 วัดห้วยปลากั้ง

วัดห้วยปลากั้ง ตั้งอยู่เลขที่ 553 หมู่3 ตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 15 ไร่ โดยมีทิศเหนือจด ตำบลบ้านคู ทิศใต้ จด แม่น้ำกก ตำบลรอบเวียง ทิศตะวันออกจดหมู่ที่ 2 ตำบลริมกก (บ้านใหม่)ทิศตะวันตก จด ตำบลแม่ยาว โดยเริ่มก่อตั้งในปี 2544 โดยคณะศรัทธาวัดห้วยปลากั้งเริ่มกันก่อตั้ง จนกระทั่ง วันที่ 19 พฤศจิกายน 2548 ได้มี พระอาจารย์พบโชค ดิสุสวโส ได้เดินทางมาปฏิบัติธรรมและเป็นเจ้าอาวาส มีอาคารเสนาสนะตั้งประกอบด้วยกุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ หอฉัน เจดีย์และเมื่อ วันที่ 24 กรกฎาคม 2552 ทางสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มีประกาศแต่งตั้งให้เป็นวัดโดยชื่อว่า “วัดห้วยปลากั้ง” พระอธิการพบโชค ดิสุสวโส เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก ปัจจุบันมีพระภิกษุ จำนวน 10 รูป

2.26 วัดน้ำลัด

วัดน้ำลัด ตั้งอยู่เลขที่ 79 หมู่ที่ 3 ตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 3 งาน 60 /3เศษ6 ตารางวาโฉนดเลขที่ 20144 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 45 วา 3 สอก จดถนน ทิศใต้ประมาณ 41 ตารางวา 3 สอก จดที่ดินเอกชน ทิศตะวันออกประมาณ 42 วา จดถนน ทิศตะวันตกประมาณ 44 ตารางวา 3 สอก จดที่ดินเอกชน ที่ธรณีสงฆ์จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ 70 ไร่ อาคารเสนาสนะประกอบด้วย ศาลาการเปรียญและกุฏิสงฆ์ ปุชนียวัตถุ มีพระพุทธรูป

วัดน้ำลัด กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งเป็นวัดเมื่อวันที่ 29 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2527 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาส คือ พระวิบูลย์ พระแตก พระแก้ว พระกัน พระอินตา จารณธมโม พระสุริยะ ชนปญโย พระแอ พระสุยะ ชนปญโญ พระทองอินทร์ พระทอง จรณธมโม พระเสถียร ปสนโน พระประจวบ รตนสัโร พระณรงค์ ฐิตปญโญ และพระธรรมใจ ขนิตพิโล และเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระสัจชัย ชยสัโร ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 4 รูป สามเณร 2 รูป

2.27 วัดสักวัน

วัดสักวัน ตั้งอยู่เลขที่ 301 ถนนพหลโยธิน หมู่ที่ 5 ตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 8 ไร่ 49 ตารางวา ส.ค.1 เลขที่ 314 อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 3 เส้น 9 วา จดทางสาธารณะ ทิศใต้ประมาณ 2 เส้น 5 วา จดที่ดินของเอกชน ทิศตะวันออกประมาณ 2 เส้น 11 วา จดที่ดินเอกชน ที่ธรณีสงฆ์จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ 1 ไร่ 20 ตารางวา อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปุชณียวัตถุมี เจดีย์

วัดสักวัน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2478 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2517 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาส คือ ระหว่าง พ.ศ. 2478-2481 พระบุญตัน พ.ศ.2481-2484 พระดวงทิพย์ กตปญโญ พ.ศ. 2485-2489 พระดวง คุนธวัโส พ.ศ.2490-2494 พระทองดี ขนติโก พ.ศ.2495-2504 เจ้าอธิการสว่าง ธรรมทีโป พ.ศ. 2505-2510 พระอธิการอินสวน ปภากร พ.ศ. 2511 –2520 พระอธิการดวงแก้ว ฐิตธมโม พ.ศ.2521-2523 พระอธิการดำรง อภินนุโน พ.ศ. 2524-2527 พระสุภรณ์ ปภัสสโร เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือพระอธิการสมคิด เตชปญโญ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 3 รูป สามเณร 8 รูป

2.28 วัดสันตาลเหลือง

วัดสันตาลเหลืองตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีอาคารเสนาสนะประกอบด้วยกุฏิ กำแพง วิหาร ปัจจุบันพระประสงค์ สุมโน รักษาการเจ้าอาวาส มีพระภิกษุ จำนวน 5 รูป สามเณร 1 รูป

3. สำนักสงฆ์ ประกอบด้วย

3.1 สำนักสงฆ์พรหมาพัฒนาราม

สำนักสงฆ์พรหมาพัฒนาราม ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านสันหนอง หมู่ที่ 3 ตำบล รอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ, ศาลาการเปรียญ, กุฏิสงฆ์, หอระฆัง, ศาลาการบำเพ็ญกุศล, ปุชณียวัตถุ มีเจดีย์และ พระ

ประธาน พระชัย วิสารโท เป็นประธานสำนักสงฆ์ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 2 รูป สามเณร รวม 2 รูป

3.2 สำนักสงฆ์หาดเชียงราย

สำนักสงฆ์หาดเชียงราย ตั้งอยู่ที่ บ้านป่าจ้าวหมู่ที่ 4 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เสนาสนะ ประกอบด้วยสถานปฏิบัติธรรม, พระพุทธรูป พระวาทิตย์ จันทลีโรเป็นประธานสำนักสงฆ์ ปัจจุบัน มีพระภิกษุ จำนวน 1 รูป

3.3 สำนักสงฆ์ร่องเสือเต้น

สำนักสงฆ์ร่องเสือเต้น ตั้งอยู่ที่ตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ประวัติดังกล่าวมา เมื่อปี พ.ศ. 2539 ได้มีกลุ่มผู้สูงอายุและ คณะกรรมการชุมชนร่องเสือเต้นได้ไปกราบนมัสการท่านพระคุณเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย นาม “พระเทพรัตนมุนี” เรื่องการขอจัดตั้งที่ สำนักสงฆ์โดยใช้สถานที่ทำการสภาตำบลริมกก(เก่า) แต่ ปรากฏว่ายังไม่ได้ผลที่ชัดเจน หลังจากนั้นไม่นานนักกลุ่มผู้สูงอายุและคณะกรรมการชุมชนทุกท่าน ได้เข้าไปกราบนมัสการ เจ้าคณะจังหวัดอีกครั้งโดยนิมนต์พระครูพิพัฒนรัตนพงษ์ พระเลขาเจ้าคณะ จังหวัด เพื่อไปเทศน์วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 12 (เหนือ) ซึ่งตรงกับวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2539 และมี โอกาสได้พูดคุยกับท่านเจ้าคณะจังหวัดเรื่องการขออนุญาตสร้างสำนักสงฆ์ที่ชุมชนร่องเสือเต้น ท่านเจ้าคณะจังหวัดได้แจ้งความประสงค์ที่จะเป็นเจ้าภาพในการมอบพุทธรูป ปางปราบมาร หน้า ตักกว้าง 40 นิ้ว สูง 1 เมตร 50 เซนติเมตร ไว้ให้กราบไหว้บูชาที่พักร่องเสือเต้น

หลังจากที่ได้รับข่าวดีจากท่านเจ้าคณะจังหวัด ในวันที่ 14 ธันวาคม 2539 จึงได้นำข่าวที่ ได้รับทราบมาเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการชุมชนแล้วเสร็จจึงมีมติออกมาว่า ทุกคนเห็นพร้อม ต้องกันที่จะทำให้ชุมชนร่องเสือเต้นมีสำนักสงฆ์เกิดขึ้น

ในวันที่ 22 ธันวาคม 2539 ชาวบ้านชุมชนร่องเสือเต้นทุกหลังคาเรือน ต่างร่วมมือร่วมใจ กันอย่างสามัคคี ในการจัดทำขบวนเคลื่อนไปรับพระพุทธรูป โดยมีขบวนรถยนต์ยาว 150 เมตร นำ พระพุทธรูปจากวัดพระแก้ว มาประดิษฐานไว้ที่ทำการสภาตำบล(เก่า) หรือบริเวณสำนักสงฆ์ ปัจจุบัน และต่อมาในวันที่ 3 มกราคม 2540 ซึ่งตรงกับวันเสาร์ แรม 10 ค่ำ เดือน 1 เป็นวันแต่งตั้ง พิธี การเบิกพระเนตรพระประธาน และต่อมาปลายปี 2540 คณะกรรมการและคณะศรัทธาได้พร้อมใจ กันนิมนต์พระมาจำอยู่ ณ สำนักสงฆ์ คือ ท่านพระทองศักดิ์ กตสาโร เป็นประธานสำนัก สงฆ์ ปัจจุบันมีพระภิกษุ จำนวน 3 รูป สามเณร รวม 2 รูป

2.2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลนครเชียงราย

2.2.1 ประวัติเทศบาลนครเชียงราย

เทศบาลนครเชียงราย ตั้งอยู่ เลขที่ 59 ถนนอุตรกิจ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองเชียงราย ตามพระราชกฤษฎีกา ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 2 หน้า 2029 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2478 มีพื้นที่ 10.2 ตารางกิโลเมตร และเทศบาลได้ดำเนินการขยายเขตเทศบาลครั้งที่ 2 ตามพระราชกฤษฎีกาประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 72 ตอนที่ 63 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2498 รวมมีพื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น 2.6245 ตารางกิโลเมตร

ต่อมาได้ดำเนินการขยายเขตครั้งที่ 3 ตามพระราชกฤษฎีกา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ตอนที่ 115 ลงวันที่ 28 กันยายน 2519 รวมมีพื้นที่ 10.65 ตารางกิโลเมตร และเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2538 ที่ผ่านมามีได้รับการขยายเขตอีกครั้ง ตามพระราชกฤษฎีกา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนที่ 40 ก ลงวันที่ 24 กันยายน 2538 ทำให้เขตเทศบาลขยายเพิ่มจากเดิมอีก 6 เท่า เป็นมีพื้นที่ทั้งสิ้น 60.85 ตารางกิโลเมตร ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลเมืองเชียงรายเป็นเทศบาลนครเชียงราย เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2547 โดยมีแนวเขตและแผนที่ตามเดิม

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลนครเชียงรายตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ระยะทางประมาณ 840 กิโลเมตร มีเนื้อที่จำนวน 60.85 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านดู่ และตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย (หลักเขตที่ 1 - 2)

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลสันทรายและตำบลท่าสาย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย (หลักเขตที่ 9 -14)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย (หลักเขตที่ 2 - 9)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลป่าอ้อคอนชัย และตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง g=up'ikp จังหวัดเชียงราย (หลักเขตที่ 14 - 20)

2) พื้นที่เขตรับผิดชอบ

เทศบาลนครเชียงราย มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 60.85 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ของตำบลต่างๆ ทั้งหมด 4 ตำบล คือ ตำบลเวียงทั้งตำบล ตำบลรอบเวียง (หมู่ที่ 1-26) ตำบล

ริมกก (บางส่วน หมู่ที่ 1 - 6) และตำบลสันทราย (บางส่วน หมู่ที่ 6 และ 13) เทศบาลนครเชียงราย
จำนวนชุมชน 62 ชุมชน แบ่งการปกครองออกเป็น 4 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 จำนวน 12 ชุมชน ประกอบด้วย 1.ชุมชนเกาะลอย 2.ชุมชนคอยทอง 3.ชุมชน
ทิวรัตน์ 4.ชุมชนเทิดพระเกียรติ 5.ชุมชนน้ำลัด 6.ชุมชนบ้านคอย 7.ชุมชนบ้านใหม่ 8.ชุมชนป่าจิว
9. ชุมชนราชเดชดำรง 10.ชุมชนวัดพระแก้ว 11.ชุมชนห้วยปลากั้ง 12.ชุมชนฮ่องลี่

เขตที่ 2 จำนวน 20 ชุมชน ประกอบด้วย 1.ชุมชนมุสลิมกกโถ้ง 2.ชุมชนกองยาว
3.ชุมชนเกาะทอง 4.ชุมชนแควห้วย 5.ชุมชนเจ็ดยอด 6.ชุมชนบ้านไร่ 7.ชุมชนป่าแดง 8.ชุมชน
ป่าดิ่งริมกก 9. ชุมชนฝั่งหมื่น 10.ชุมชนกกโถ้ง 11.ชุมชนร่องเสือเต้น 12.ชุมชนรั้วเหล็กเหนือ
13.ชุมชนรั้วเหล็กใต้ 14.ชุมชนริมน้ำกก 15.ชุมชนวัดศรีเกิด 16.ชุมชนสันตันเปา 17.ชุมชนสันตาล
เหล็ก 18.ชุมชนสันสุด 19.ชุมชนวังคิน 20. ชุมชนเอื้ออาทรริมกก

เขตที่ 3 จำนวน 17 ชุมชน ประกอบด้วย 1.ชุมชนคอยสะเก็น 2.ชุมชนป่าดิ่ง 3.ชุมชน
ป่าล้าน 4.ชุมชนร่องปลาข้าว 5.ชุมชนศรีทรายมูล 6.ชุมชนหน้าสนามกีฬา 7.ชุมชนสันกลาง
8.ชุมชนสันจี้เข้า 9. ชุมชนสันคอกช้าง 10.ชุมชนสันป่าก่อ 11.ชุมชนสันป่าก่อใหญ่ 12.ชุมชน
สันป่าก่อเหนือ 13.ชุมชนสันป่าหนาด 14.ชุมชนสันสลี 15.ชุมชนสันหนอง 16.ชุมชนสันเมือง
เหล็ก 17.ชุมชนหนองบัว

เขตที่ 4 จำนวน 13 ชุมชน ประกอบด้วย 1.ชุมชนคอยเขาควาย 2.ชุมชนคอยพระบาท
3.ชุมชนเด่นห้า 4.ชุมชนประตูเชียงใหม่ 5.ชุมชนแม่กรณ์ 6.ชุมชนรอยพระพุทธรบาท 7.ชุมชนวัด
ใหม่หน้าค่าย 8.ชุมชนสัน โค้งน้อย 9. ชุมชนสัน โค้งหลวง 10.ชุมชนหนองปิ้ง 11.ชุมชนหนองเหียง
๑ 12.ชุมชนหน้าศูนย์วิจัยพืชสวน 13.ชุมชนหัวฝาย

3) ประชากร

จำนวนประชากร ในเขตเทศบาลนครเชียงราย มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 64,817
คน (กรมการปกครอง. ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2554" [ออนไลน์])

4) สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลนครเชียงราย ตั้งอยู่ในที่ราบสูงระหว่างภูเขา พื้นที่
มีลักษณะรูปกระตาะ มีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำกก และแม่น้ำกรณ์ ไหลผ่าน ซึ่งเอื้อต่อการ
ประกอบอาชีพที่สำคัญต่างๆ ในเมืองเชียงราย เช่น ธุรกิจการบริการด้านการท่องเที่ยว การค้า
การอุตสาหกรรม และการเกษตรกรรมของจังหวัดเชียงราย

5) ลักษณะภูมิอากาศ

ด้วยจังหวัดเชียงรายมีภูมิประเทศเป็นป่าไม้ และเทือกเขาสูง ทำให้ได้รับอิทธิพล

จากลมมรสุมจากทะเลน้อยมาก และยังผลให้ในอดีตร้อนกับฤดูหนาวมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก คือ เดือนธันวาคมของทุกปีอุณหภูมิจะต่ำมากเฉลี่ยประมาณ 8.7 องศาเซลเซียส และในเดือนเมษายนจะมีอุณหภูมิค่อนข้างสูง แต่ด้วยปัจจุบันสภาพภูมิอากาศได้มีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก จึงส่งผลให้สภาพภูมิอากาศของจังหวัดเชียงราย ซึ่งรวมถึงเทศบาลนครเชียงรายได้มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยมีฤดูหนาวที่สั้นลง และฤดูร้อนมีระยะเวลาที่ยาวนานมากยิ่งขึ้น โดยในช่วงเดือนเมษายน 2553 ที่ผ่านมามีอากาศเหนือมีอุณหภูมิสูงขึ้นกว่าค่าปกติถึง 2 องศาเซลเซียส (กรมอุตุนิยมวิทยา ; สภาพอากาศประเทศไทย เดือนเมษายน 2553)

ในส่วนของภาพรวมจังหวัดเชียงรายนั้น มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี (พ.ศ. 2552) ประมาณ 24.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ประมาณ 37.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ 8.7 องศาเซลเซียส แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ – กลางเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 37.5 องศาเซลเซียส (วันที่ 23 เม.ย. 2552)

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม – กลางเดือนตุลาคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 26.7 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 1,625 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 21.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 8.7 องศาเซลเซียส (วันที่ 16 ม.ค. 2552)

2. 1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากเทศบาลนครเชียงราย ตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุกๆ ด้านของจังหวัดเชียงราย ทั้งด้านประชากร เศรษฐกิจ การค้า การคมนาคม ร้านอาหาร โรงแรมตลาดสด พื้นที่ส่วนในใจกลางเมืองจะเป็นบริเวณที่มีประชากรหนาแน่นซึ่งเป็นทั้งพื้นที่อยู่อาศัยและย่านพาณิชยกรรมนอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น วัดวาอารามต่างๆ ไร่แม่ฟ้าหลวง ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมล้านนา

นอกจากนี้ การที่จังหวัดเชียงรายมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนหลายประเทศ ทำให้เกิดการรวมตัวกันในกรอบความร่วมมือของโครงการ “สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ” ประกอบด้วย ไทย จีน พม่า และลาว ทำให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลดีขึ้นกว่าเดิม และมีแนวโน้มที่จะดีมากขึ้นไปในอนาคต

2.1.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการ

การคมนาคม

เทศบาลมีระบบคมนาคมขนส่งที่เอื้ออำนวยและเชื่อมโยงกับจังหวัดและอำเภอใกล้เคียง มีเส้นทางซึ่งเป็นถนนทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญเชื่อมระหว่างอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงมีสนามบิน 2 แห่ง ได้แก่ สนามบินใช้ในราชการกองทัพอากาศและสนามบินนานาชาติเป็นสนามบินพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังมีการคมนาคมขนส่งทางน้ำเป็นการเดินทางโดยล่องแพหรือเรือจากบ้านท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ตามลำน้ำกกถึงจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ในปัจจุบันเขตเทศบาลมีปัญหาการจราจรติดขัดเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วนหรือมีฝนตกและในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ ซึ่งเทศบาลได้มีโครงการก่อสร้างถนนเลียยเมืองตามระบบผังเมืองรวม เพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรในอนาคต

การไฟฟ้า

ปัจจุบันในเขตเทศบาลนครเชียงรายประชาชนมีไฟฟ้าใช้ครบทุกชุมชน แต่ไม่ครบทุกหลังคาเรือนอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงราย โดยเทศบาลได้อุดหนุนงบประมาณในการขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะไฟฟ้าแรงต่ำภายในเขตเทศบาล

การประปา

เทศบาลนครเชียงรายได้ใช้บริการประปาจากสำนักงานการประปาเชียงราย และเทศบาลจะขยายประปาเข้าสู่ชุมชนให้ราษฎรทั้งในเขตเทศบาลได้ใช้น้ำประปาครบทุกครัวเรือนในอนาคต

การศึกษา

เทศบาลนครเชียงรายดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โดยการจัดการศึกษาในระบบ เทศบาลได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง และ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 7 โรงเรียน ในส่วนของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของประเพณีและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์สำคัญของจังหวัดเชียงราย คือ วัฒนธรรมเชียงแสน และชาติพันธุ์ต่างๆ

การสาธารณสุข

สถานพยาบาลที่ให้บริการด้านสุขภาพในเขตเทศบาลนครเชียงราย มีโรงพยาบาลและสถานพยาบาลในเขตพื้นที่เทศบาล ดังนี้

โรงพยาบาลรัฐบาล 2 แห่ง เตียงคนไข้ 816 เตียง (สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงกลาโหม)และโรงพยาบาลของเอกชน 2 แห่ง เตียงคนไข้ 320 เตียง

ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลนครเชียงราย 1 แห่ง และสถานีนามัย 2 แห่ง
(สถานีนามัยสันตลาลือ, สถานีนามัยหัวฝาย)

คลินิกเอกชน จำนวน 75 แห่ง

2.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินของเทศบาลนครเชียงราย

การใช้ที่ดินในลักษณะผสมผสานปะปนกัน โดยมากการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเมืองจะใช้ในการประกอบกิจกรรมการค้าขายอุตสาหกรรม ที่ดินที่ตั้งอยู่ใกล้ถนนสายหลักจะมีการค้าขายอย่างหนาแน่นส่วนมากจะเป็นอาคารพาณิชย์ ในปัจจุบันอาคารที่ใช้ประกอบกิจการค้าประมาณร้อยละ 25 ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อสร้างบ้านจัดสรรและที่ดินเพื่อการเกษตรจะอยู่รอบเขตประมาณร้อยละ 33 และพื้นที่ว่างเปล่าประมาณร้อยละ 15 และพื้นที่อีกประมาณร้อยละ 30 เป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ สถานที่ราชการ และสถานที่อื่นๆ

ทรัพยากรป่า สวนสาธารณะ และที่พักผ่อน

เทศบาลได้พยายามส่งเสริมให้มีพื้นที่เปิดโล่งสำหรับสวนสาธารณะ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สีเขียวสำหรับประชาชนให้มาใช้ประโยชน์ และเป็นปอดของเมือง ดังนี้

สวนตุ้งและโคมเชียงรายเฉลิมพระเกียรติในหลวง 75 พรรษา ตกแต่งแบบบรรยากาศล้านนา และดอกไม้เพื่อความสวยงาม จัดให้เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมเด็กและเยาวชน พร้อมลานแอโรบิกและสนามเด็กเล่น รวมทั้งจัดให้อาคารเรือนจำเดิมเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้

บริเวณลานอนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราชและกำแพงเมือง เป็นสวนสาธารณะปลูกไม้เมืองหนาว

สวนสาธารณะบริเวณหาดเชียงรายและสวนสาธารณะฉลองสิริราชสมบัติครบรอบ 50 ปี จัดเป็นสวนพักผ่อนหย่อนใจตามธรรมชาติ โดยการปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่สวยงามและเป็นสถานที่ออกกำลังกาย

สวนสาธารณะและลานกีฬาริมแม่น้ำกก

ลานกีฬาบริเวณสนามบินเก่าฝางบิน 416 เชียงราย เป็นสถานที่ออกกำลังกาย และเทศบาลได้ใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งใกล้โรงเรียนเทศบาล จัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านเกษตรเมือง

ป่าดอยสะเก็น เป็นป่าธรรมชาติกลางเมือง ซึ่งเทศบาลได้ดำเนินการศึกษาพันธุ์ไม้และสัตว์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ

ทรัพยากรน้ำ

ในเขตเทศบาลมีลำน้ำสำคัญที่ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ คือแม่น้ำกก แม่น้ำกรณ์ ไหลผ่าน ทำให้เกิดการท่องเที่ยว และการเกษตร

2.1.5 การจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม

อากาศ

เทศบาลนครเชียงรายประสบกับปัญหามลพิษทางอากาศจากหมอกควันซึ่งเกิดจากไฟป่า โดยเป็นปัญหาในช่วงหน้าแล้งประมาณเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน จากข้อมูลสถิติปัญหามลพิษทางอากาศของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน พบว่าจำนวนครั้งที่ตรวจพบค่า PM10 เกินมาตรฐาน เพิ่มขึ้นจาก 3 ครั้ง ในปี 2551 เป็น 27 ครั้งในปี 2552

น้ำและระบบบำบัดน้ำ

ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของเทศบาลนครเชียงราย ตั้งอยู่บริเวณหนองร่องปลาข้าว พื้นที่ประมาณ 80 ไร่สามารถบำบัดน้ำเสียได้ประมาณ 27,200 ลบ.ม./วัน เป็นระบบเติมอากาศ 3 บ่อ เครื่องเติมอากาศ 9 เครื่อง บ่อดกตะกอน 1 บ่อ และอาคารจ่ายคลอรีนท้ายบ่อบำบัดก่อนระบายลงสู่แม่น้ำกก มีการควบคุมการเดินระบบและตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานควบคุมคุณภาพน้ำทิ้ง พื้นที่โดยรอบบ่อบำบัดน้ำเสียได้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และจัดทำ เป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการศึกษาดูงานด้านการจัดการน้ำเสียขององค์กรต่างๆ

การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

เทศบาลนครเชียงรายทำการจัดเก็บ และได้จัดจ้างเอกชนดำเนินการกำจัดปริมาณขยะมูลฝอย 70- 80 ตัน/วัน มีรถเข็นเพื่อเก็บและขนขยะมูลฝอย 60 คัน, ถังรองรับขยะมูลฝอย ขนาด 200 ลิตร 73 ใบ, พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย 35 คน, คนงานกวาดถนน 95 คน, มีที่ดินสำหรับทิ้งขยะมูลฝอย 323 ไร่, มีรถยนต์เก็บและขนสิ่งปฏิกูลของเอกชน 1 คัน, มีสถานที่เก็บสิ่งปฏิกูล 1 แห่ง และมีถังเก็บรวมทั้ง 28 ถัง

โรงฆ่าสัตว์และการใช้ประโยชน์น้ำเสียจากโรงฆ่าสัตว์

กากของเสียและน้ำเสียที่เกิดจากขบวนการฆ่าสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครเชียงราย ถูกมาแปรรูปก๊าซชีวภาพ (BIOGAS) เป็นพลังงานทดแทนก๊าซ LPG โดยการติดตั้งระบบผลิตพลังงานชีวภาพจากของเสียโรงฆ่าสัตว์ ก๊าซชีวภาพที่ได้จากการผลิต สามารถนำ มาใช้ประโยชน์

เป็นก๊าซหุงต้มใช้ในขบวนการฆ่าสัตว์และแปลงเป็นแสงสว่างใช้ส่องสว่างภายในอาคาร นอกจากนี้ กากของเสียที่ผ่านการย่อยสลายยังสามารถนำมาใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการเกษตรได้อีกด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนากับการเมือง

พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ (2541: 9) ได้กล่าวว่าศาสนากับการเมืองมีคุณูปการต่อกันและกัน การเมืองช่วยแก้ปัญหาประชาชนด้านทางกายและวัตถุ ส่วนธรรมะหรือศาสนามีส่วนร่วมช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาทางด้านจิตใจ

พระศรีปริยัติโมลี(สมชัย กุศลจิตฺโต) (2543: 103) ได้กล่าวว่า การเมืองนั้นไม่ใช่ว่าจะแยกขาดไปจากคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ต้องรู้ต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา แม้แต่เรื่องการปฏิรูปการเมืองนี้ก็เช่นกัน การปฏิรูปการเมืองไม่ใช่เรื่องของการจัดสรร หรือจัดการแก้ไขปรับปรุงรับธรรมนูญ หรือจัดสิ่งแวดล้อมสิ่งที่จะอำนวยให้การเมืองสะอาดบริสุทธิ์เท่านั้น แต่การเมืองที่จะปฏิรูปสัก ๆ เป็นเรื่องของศีลธรรมของชาวบ้าน โดยเฉพาะจิตสำนึกเรื่องเกลียดชังกลัวบาป ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นคนมีอุดมการณ์มีอุดมคติที่จะเข้าไปรับใช้ประชาชน ไม่เห็นแก่ตัว

ส่วนพระเมธีธรรมาภรณ์(พระมหาประยูร ธรรมจิตฺโตจิตฺโต) (2539: 71) ได้สรุปพัฒนาการปกครองของพระสงฆ์ไทยว่า การรับและเลิกใช้รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์แต่ละครั้ง ล้วนเป็นผลจากความริเริ่มและความพยายามของอำนาจรัฐ คณะสงฆ์มีสิทธิใช้รูปแบบการปกครองตนเองที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระบอบการปกครองของฝ่ายอาณาจักรในยุคนั้น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือคณะสงฆ์ปกติก่อตามกฎหมายบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะมีพุทธพจน์สนับสนุนทำที่ดังกล่าวไว้ว่า “อนุชานามิ ภิกขเว ราชนํ อนุตตติภิกขุทั้งหลาย เราอนุญาตให้เคลื่อนตามพระราชา” สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรและศาสนจักรในทางการเมืองของ สมบูรณ์ สุขสำราญ (อ้างใน อนันต์ วิริยะพินิจ, 2525: 15) ว่า “ผู้มีอำนาจทางการเมืองซึ่งอยู่ในรูปแบบไหนก็แล้วแต่คงจะมองเห็นความดีงามบางอย่างในพุทธศาสนาอย่างน้อยที่สุดก็มองเห็นว่า พุทธศาสนาอาจจะทำให้ความชอบธรรมในอำนาจของตัวเองได้หลายๆ ทาง เพราะว่าในคำสอนก็มีแนวทางหลาย ๆ อย่างเช่น ทศพิธราชธรรม ถ้ารับมาบางส่วน ชาวบ้านก็จะมีความนับถือในอำนาจการปกครองจึงมองได้ว่า ผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือศาสนจักรและอาณาจักรมาตรงกันเข้าพอดี คือต้องการซึ่งกันและกัน เพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ฝ่ายศาสนจักรต้องการอำนาจทางการเมือง สนับสนุนให้ตัวเองสามารถเผยแผ่ธรรมะ หรือความเชื่อของตนเองไปได้ไกลที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทางฝ่ายผู้กุมอำนาจรัฐก็อยากจะได้รับความชอบธรรมในอำนาจทางการเมืองของตัวเองเพิ่มมากขึ้น และยังได้แสดงความคิดเห็นอีกว่า “ผู้ปกครองหรือกษัตริย์จำเป็นที่จะต้องมีอุดมการณ์พื้นฐานบางอย่างมาสนับสนุน

อำนาจของตัวเอง และที่บังเอิญที่จะเรียกว่าเป็นอุดมการณ์ก็ได้ ซึ่งแฝงอยู่ในเนื้อหาสาระของพุทธศาสนานั้น มันมีหลายอย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง เป็นต้นว่า พุทธศาสนานั้น สอนให้คนยอมรับในอำนาจ แน่นอนที่สุดในสาระจริง ๆ แล้วพุทธศาสนาอาจจะไม่ได้ว่าอย่างนั้น แต่ว่าสาระนั้นเปิดโอกาสให้ตีความเช่นนั้น”

ในประเด็นเดียวกันนี้ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2518: 67) ได้ชี้ให้เห็นบทบาทของผู้ปกครองกับสงฆ์ในสมัยสุโขทัยว่า “ในช่วงก่อนการตั้งกรุงสุโขทัยนั้น พุทธศาสนานิกายเถรวาทได้แผ่ขยายอิทธิพลทั่วไป เป็นขบวนการของความเชื่อแบบใหม่ ที่แทรกซึมไปในหมู่ของประชากรจำนวนมาก ดินแดนมอญ ซึ่งอยู่ในเขตพม่าตอนล่างนั้นกลายเป็นดินแดนศูนย์กลางของพุทธศาสนา พระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครอง ได้ใช้พุทธศาสนาเป็นเครื่องช่วยในการปกครองอยู่ไม่น้อย พุทธศาสนาได้เปรียบในแง่ที่มีพระสงฆ์ที่สามารถจะแผ่ขยายสั่งสอนประชาชน ทั้งยังเป็นศาสนาที่มีชื่อเรียกกรองจากผู้เชื่อร่วมกันในหมู่ประชาชนไปได้อย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างความเชื่อร่วมกันในหมู่ประชาชน ทั้งยังเป็นศาสนาที่ใช้เหตุผลมากขึ้นกว่าลัทธิของการนับถือผี

ฉะนั้นพุทธศาสนาจึงแผ่ขยายไปทั่ว วัดได้กลายเป็นศูนย์กลางของชุมชน รวบรวมให้ประชาชนตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นที่เป็นที่ทาง และสามารถควบคุมได้โดยผ่านองค์การพุทธศาสนา คือ คณะสงฆ์ซึ่งมีองค์การเป็นลำดับชั้นควบคุมกัน ตั้งแต่เมืองหลวงซึ่งมีพระสังฆราชเรื่อยไปจนเจ้าอาวาสในวัดเล็ก ๆ ตามตำบล หมู่บ้านต่าง ๆ” และยังได้กล่าวถึงบทบาทของสถาบันศาสนาในสมัยอยุธยาไว้ว่า “กษัตริย์อยุธยาทรงเข้าพระทัยถึงความสำคัญของศาสนาเป็นอย่างดี ในสมัยอยุธยาตอนต้น กษัตริย์เกือบทุกพระองค์ทรงบำรุงศาสนาพุทธอย่างแข็งแรง ไม่เพียงเพื่อ “กรรมดี” เท่านั้น แต่เพื่อผลทางการเมืองอีกด้วย สิ่งที่สำคัญที่สุด คือการสร้างหรือซ่อมแซมวัด การสร้างวัดนอกจากเพื่อความพอใจแก่คณะสงฆ์ อันเป็นผู้นำที่ทรงอำนาจในสังคมชนบทเท่านั้น หากยังเพื่อให้ประชาชนได้ตั้งถิ่นฐานกันรอบๆ วัดอีกด้วย ในแง่นี้จะได้หลักประกันว่าจะมีกำลังพลพร้อมในที่เฉพาะตามต้องการ ซึ่งมักจะเป็นตามรอบ ๆ เมืองหลวง จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าหลังจากการสถาปนาอยุธยาขึ้นในปี 1983 มักจะมีการสร้างวัดรอบ ๆ เมืองหลวงอยู่เสมอ”

แม้กระทั่งในสมัย รัตนโกสินทร์ก็ได้มีการนำหลักการทางพระพุทธานุชาตมาประยุกต์ใช้ในการปกครองเช่นเดียวกัน ดังที่ สายชล สัตยานุรักษ์ (2546: 193) กล่าวว่า ความคิดทางการเมืองที่ชนชั้นนำในรัชกาลที่ 1 สถาปนาขึ้นเพื่อเป็นอุดมการณ์ของรัฐ เป็นความคิดที่เลือกสรรมาจากความคิดทางพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ความคิดทางการเมืองนั้นจึงมีรากฐานอยู่บนหลักการของพุทธศาสนาที่ได้รับการเน้น โดยชนชั้นนำในเวลานั้นจะเห็นได้ว่าพระสงฆ์ในฐานะผู้นำด้านศาสนาจึงได้เข้ามามีบทบาทและได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองไทยตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจจะ

มีความแตกต่างกันบ้างตามยุคตามสมัยเท่านั้นเอง แต่โดยเนื้อแท้แล้วการเมืองไทยไม่เคยปฏิเสธความร่วมมือของพระสงฆ์เลย

สรุปแนวคิดพุทธศาสนากับการเมืองหมายถึง หลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในเรื่องการประพฤติ ปฏิบัติตัวที่ดีงาม โดยพระสงฆ์เป็นผู้ยึดหลักปฏิบัติและเผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอนไปสู่ชนชั้นผู้ปกครองและประชาชนในรัฐเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติและสงบสุข

2.4 แนวคิดพุทธธรรมกับการปกครอง

วิรัช ธีรพันธุ์เมธี (2543: 24) ได้อธิบายถึงระบอบการปกครองในทางพระพุทธศาสนาเรื่องอธิปไตย (Sovereignty) ไว้ว่า อธิปไตย แปลตามตัวอักษรว่า “ความเป็นใหญ่” ในทางการเมืองการปกครอง หมายถึงอำนาจสูงสุด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความเป็นรัฐในปัจจุบัน ซึ่งจะขาดเสียมิได้ พระพุทธเจ้านำคำนี้มาอธิบายความหมายการปฏิบัติธรรมของภิกษุ แต่ก็สามารถนำมาอธิบายในเชิงการปกครองได้ โดยพระพุทธองค์ได้ตรัสเรื่องอธิปไตยไว้ว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ

1. **เอกาธิปไตย** อำนาจสูงสุดขึ้นอยู่กับบุคคลคนเดียว ซึ่งหมายความว่าบุคคลคนเดียวเป็นศูนย์รวมแห่งอำนาจปกครองทั้งหมด กล่าวคือ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ และอำนาจนิติบัญญัติ รวมอยู่ที่บุคคลคนเดียวกัน บุคคลอื่นเพียงเป็นผู้รับสั่งหรือนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเจ้าของอำนาจเท่านั้น เช่น ในระบบกษัตริย์แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ องค์พระมหากษัตริย์ จะทรงเป็นศูนย์รวมอำนาจการปกครอง หากเป็นระบบสาธารณรัฐ ประมุขหรือประธานของประเทศ หรือประธานาธิบดีจะเป็นศูนย์รวมอำนาจ ซึ่งมักจะเรียกระบบนี้ว่าเป็นระบบ “เผด็จการ”

2. **โลกาธิปไตย** อำนาจสูงสุดขึ้นอยู่กับความเห็นของคนส่วนใหญ่ ซึ่งหมายความว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นอย่างไร ก็ถือเอาตามนั้น โลกาธิปไตยนี้ ปัจจุบันมีใช้ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ถ้าเป็นประเภทประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ก็จะให้ประชาชนทั้งประเทศมาประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง ประชาธิปไตยโดยตรงจะนำมาใช้ในประเทศเล็ก ๆ เช่น นครรัฐต่างๆ ของกรีกโบราณ เป็นต้นและประเภทประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect Democracy) ซึ่งเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน กล่าวคือเมื่อไม่สามารถนำประชาชนมาประชุมแสดงความคิดเห็นพร้อมกันได้ทั้งประเทศ ก็ให้ประชาชนเหล่านั้นเลือกตัวแทนของตนขึ้นมาทำหน้าที่แทน ตัวแทนเหล่านั้นออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็นอย่างไร ก็ถือว่าเป็นความคิดเห็นของบุคคลที่เลือกตนมา

3. ชัมมาธิปไตย อำนาจสูงสุดอยู่กับธรรมะคือความถูกต้อง โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นความเห็นของคนส่วนใหญ่หรือคนส่วนน้อย หรือแม้จะเป็นความเห็นของบุคคลคนเดียว (ปัจเจกชน) ถ้าเป็นความเห็นที่ชอบธรรมหรือเป็นความเห็นที่ถูกต้อง ก็ถือเอาตามนั้นพระพุทธเจ้าทรงยกย่องชัมมาธิปไตยว่าประเสริฐที่สุดโลกาธิปไตยก็ยิ่งดีกว่าเอกาธิปไตย

จะเห็นได้ว่าพระพุทธเจ้าไม่ได้ตำหนิระบบเผด็จการที่ใช้เอกาธิปไตย ถ้าเผด็จการนั้นยึดมั่นในธรรมในความถูกต้องมีความรักความเมตตาต่อประชาชนเหมือนพ่อปกครองลูก และมีได้ยกย่องว่าระบอบประชาธิปไตยหรือโลกาธิปไตยนั้นประเสริฐที่สุด แม้นักปรัชญาเมธีทางการปกครองยุคปัจจุบัน ก็เห็นด้วยกับพระพุทธเจ้าโดยกล่าวว่า “ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เลวน้อยที่สุด”

การศึกษาทำความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่ชี้นำการปกครองที่ถูกต้องดีงาม โดยอาศัยธรรมะเป็นสื่อในการอบรมสั่งสอนประชาชนให้มีคุณธรรมศีลธรรมในการปกครองบริหารบ้านเมือง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาความร่วมมือของพระสงฆ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปแนวคิดพุทธธรรมกับการปกครองหมายถึง ผู้บริหารต้องยึดหลักธรรมมาธิปไตยในการบริหารคือต้องมีประพฤติกฎปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีและต้องใช้หลักธรรมในการบริหารโดยเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์

พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงความสัมพันธ์ทางจิตใจของประชาชน ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าพระสงฆ์มีสถานะบทบาททางสังคมอย่างรอบด้าน ดังมีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ไว้ดังนี้

พระศรีปริยัติโมลี(พระมหาสมชาย กุศลจิตโต) (2543: 86) ได้กล่าวถึงบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมไทยว่า พระสงฆ์ก็คือส่วนหนึ่งของสังคมไทยคงจะถูกละเว้นไม่พูดถึง หรือพระสงฆ์เองจะปฏิเสธความรับผิดชอบต่อความเสื่อมความเจริญของสังคมไม่ได้ โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมศีลธรรมของคนในสังคม โดยเนื้อหาสาระแล้วบทบาทการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตย หรือการเมืองของสังคมก็คือการบูรณาการศีลธรรมให้แก่การเมืองหรือนักการเมือง เพราะเป้าหมายสูงสุดของการเมืองก็คือประโยชน์ของมหาชน ความบริสุทธิ์ยุติธรรม ความรักสามัคคี ความปรารถนาดีต่อกันและความสุขสงบร่มเย็นของมหาชน

ส่วนมาณี ไชยธีรานุวัฒนศิริ และคณะ (2540: 36) กล่าวว่า บทบาทของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมตน ได้แก่ ศึกษาธรรมลึกซึ่งปฏิบัติเคร่งครัดปกครองสงฆ์
2. บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่ศาสนา ได้แก่ สอนธรรมะพัฒนาสังคม พัฒนาวัด
3. บทบาทใหม่ของพระสงฆ์ยุคโลกาภิวัตน์ ได้แก่ ติดตามข่าวสาร ร่วมแก้ไขปัญหาสงฆ์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ประสพสุข พันธุประยูร (2535: 22) ได้สรุปบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน อาจแบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ

1) การพัฒนาคุณภาพของพลเมืองด้านคุณธรรมและจริยธรรม จำแนกเป็น

1.1 การให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตร ทุกระดับอายุ ให้ได้บวชตามประเพณี และหากผู้ที่มาบวชนั้นศึกษาเล่าเรียน และปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พระสงฆ์เป็นผู้เป็นอุปัชฌายาจารย์ ให้นิสัย ให้อนุศาสน์และอบรมสั่งสอนอย่างจริงจัง เมื่อลาสิกขาไปก็จะเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคมไทย

1.2 การเทศน์อบรมสั่งสอนประชาชน ที่มาทำบุญที่วัดในวันธรรมสวนะ และในงานทำบุญบำเพ็ญกุศลต่างๆตามประเพณีหรือในงานเทศกาลต่างๆการเทศน์ทางวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรม การเขียนบทความเผยแผ่ทางหนังสือพิมพ์ การเรียบเรียงหนังสือธรรมเผยแผ่ในงานต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งปวง เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานตามโครงการอบรมประจำตำบล ซึ่งล้วนเป็นงานที่ประชาชนได้ทราบได้รู้จัก ได้เข้าถึง และได้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบตาม พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

1.3 บทบาทด้านการศึกษา แยกเป็น 2 ประเภทคือ หนึ่ง การจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร และสอง การจัดสอนศาสนศึกษาแก่เด็กและประชาชน

1.3.1 การจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2488 และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2490

1.3.2 การจัดสอนศาสนศึกษาแก่ประชาชน เช่นการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาต่างๆ การสอนธรรมศึกษาแก่นักเรียนและประชาชน การจัดตั้งหน่วยพุทธมามกะผู้เยาว์ในวัด ในหมู่บ้าน ตำบล การจัดตั้งและการดำเนินการ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนวัดสอน

เด็กก่อนเกณฑ์ การจัดตั้งห้องสมุดภายในวัด การจัดตั้งมหรสพทางวิญญาณ การจัดตั้งและการดำเนินการสำนักวิปัสสนาต่างๆ งานเหล่านี้ล้วนชักนำเด็กและประชาชนให้ได้ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการวางพื้นฐานสร้างคุณภาพของพลเมืองต่อไป

1.3.3 การดำเนินกิจการคณะสงฆ์ เช่นการพระศาสนาของวัด ของชุมชนต่างๆทั่วประเทศ เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ เสริมสร้างคุณภาพของประชาชนสืบไป

2. การสงเคราะห์ประชาชน เป็นหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ตามคคิของพระพุทธศาสนา การสงเคราะห์ประชาชนของพระสงฆ์ มีดังนี้

2.1 การให้ความสะดวก ในการบำเพ็ญกุศลตามประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น ในพิธีทำบุญเกี่ยวกับการเกิด การบวชนาค แต่งงาน ทำบุญอายุ พิธีศพ ฯลฯ งานประเพณีส่วนรวม เช่นงานเทศกาลต่างๆ การทอดกฐิน ผ้าป่า สงกรานต์ งานขึ้นปีใหม่ งานประจำปีของท้องถิ่นต่างๆ การทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนในท้องถิ่นต่างๆ

2.2 การช่วยประกอบศาสนพิธี ในการทำบุญ บำเพ็ญกุศล เช่นการแนะนำพิธีการจัดเครื่องใช้และเครื่องประกอบพิธี การให้ศีลและสรวณะ การเจริญพระพุทธมนต์ การสวดมนต์ การรับถวายทานต่างๆ การเทศน์ การอนุโมทนาทานทั้งปวงทั้งงานเอกชน ท้องถิ่น ส่วนราชการ ตลอดจนงานรัฐพิธี และพระราชพิธี

2.3 การให้ที่พักอาศัย แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ต่างท้องที่ที่มาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในเมือง การให้ที่พักอาศัยแก่บุคคลที่มารักษาศีล เช่นชี หรือคนชราทุพพลภาพ การให้ที่ดินหรือให้เช่าที่ดิน ในราคาถูกแก่ประชาชนที่ขาดสปลูกบ้านพักอาศัย

2.4 การดูโชคชะตาราศี การประพรมน้ำพระพุทธมนต์ การให้ฤกษ์ยาม แม้บางกิจการที่พระภิกษุบางรูปดำเนินการอยู่จะเป็นที่ติเตียน แต่ก็มีคนจำนวนไม่น้อยเลื่อมใสศรัทธา เป็นการสงเคราะห์ประชาชนด้านขวัญกำลังใจ

2.5 การให้ราชการหรือส่วนรวมใช้สถานที่วัด เช่น ศาลาการเปรียญ ลานวัด บริเวณวัด เพื่อประชุมราษฎร เป็นหน่วยงานเลือกตั้ง ทำกิจกรรมบริการหรือสงเคราะห์ประชาชนในด้านต่างๆจัดงานรื่นเริง จัดงานหารายได้เพื่อสาธารณกุศล ตลอดจนการให้ที่ดินแก่วัดสร้างสาธารณสถานต่างๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

2.6 การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การให้คำปรึกษาหน้าที่การงาน การเป็นผู้นำในการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น

2.7 การให้ที่พักพิงแก่ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ การรวบรวมสิ่งของตลอดจนเงินทองผู้รับบริจาคแก่ผู้ประสบภัยต่างท้องถิ่น และยังมีการสงเคราะห์ด้านวัตถุอย่างอื่นแบบอื่น แก่เอกชนและประชาชนอีกมาก

3. การช่วยเหลือทางราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาความปลอดภัยของธรรมชาติและกิจการทางสังคมจิตวิทยา เป็นต้น

3.1 ช่วยในการอบรมชี้แจงราษฎร ให้รู้จักคิดชอบชั่วดีการควรทำและควรเว้น ความหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ การปฏิบัติตามคำแนะนำชักชวนของรัฐบาลหรือผู้ปกครอง

3.2 ช่วยกิจการบริหารตามปกติของเจ้าที่รัฐบาล เช่น ช่วยสอนหนังสือเผยแพร่กิจการต่างๆ ของรัฐบาล ชักชวนประชาชนให้มาช่วยราชการ ร่วมมือร่วมกับเจ้าหน้าที่ปกครองระดับต่างๆ

3.3 สงเคราะห์ประชาชน ในท้องถิ่นที่ตั้งวัดอยู่ เช่น การสงเคราะห์อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แก่ผู้ยากจน ยากไร้หรือประสบภัย

3.4 ช่วยเหลือราชการเกี่ยวกับกิจการด้านความมั่นคง เช่น ชักนำหรือเป็นศูนย์กลางให้ทางราชการ อำเภอบรรณลูกเสือชาวบ้าน การอบรมไทยอาสาป้องกันชาติ การสงเคราะห์ชาวเขาช่วยเหลือบำบัดผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

บทบาทของพระสงฆ์มีขอบเขตกว้างมากขึ้นจากเดิมจะเน้นภายในวัดและการพัฒนาด้านจิตใจเป็นหลักแต่ปัจจุบันพระสงฆ์มีบทบาทครอบคลุมทั้งการป้องกันปัญหาสังคมการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี การพัฒนาสังคมรวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นมิติใหม่ที่พระสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วมกับการแก้ปัญหาสาธารณะมากขึ้น

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์หมายถึง ผู้สืบทอดและเผยแพร่พุทธศาสนา อบรมสั่งสอนและรักษาวัฒนธรรมอันดีงามรวมถึงช่วยเหลือสนับสนุนงานด้านภารกิจ6ด้านคือด้านการศึกษาและการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ แก่ บุคคล องค์กร สังคมในปัจจุบันให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติบนพื้นฐานคุณธรรม

นอกจากนี้พระสงฆ์ยังมีบทบาทของในทางการเมืองอีกด้วย ตามที่คณะพระเถระไทยในปัจจุบัน ซึ่งพระสมณีก อนันตวงศ์(2540:140-157) ได้สรุปแนวคิดของพระเถระนักการศึกษา นักวิชาการ นักปราชญ์ทางศาสนา ไว้ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์(ปัญญานันทภิกขุ) เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้ให้แนวคิดศาสนาต้องมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้เป็นนักการเมือง ถ้าหลัก นักการเมืองต้องมีคุณธรรมเป็นฐานทางใจอย่างสำคัญที่สุด ถ้าปราศจากคุณธรรมเป็นหลัก

ครองใจนั้นไม่ใช่หน้าที่การเมืองแต่เป็นผู้เข้าไปกินเมืองหาผลประโยชน์ใส่ตนเอง คนที่หาผลประโยชน์ใส่ตัวไม่ควรเป็นนักการเมือง และถ้านักการเมืองเป็นไปในรูปลักษณะที่พาให้บ้านเมืองล่มจม และพระสงฆ์ก็ต้องทำหน้าที่ให้การสั่งสอนอบรมคนทั่วไปให้รู้จักพระพุทธศาสนา ให้ปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้นำคนไม่หลงมงาย ไม่ออกนอกกลุ่มออกทาง แต่จะชวนคนให้เดินตรงตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าและไม่ควรยุ่งกับการเมืองเช่น ไม่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเพราะจะทำให้เกิดความลำเอียงเข้าข้างพรรคหนึ่งพรรคนี่ จะเป็นความเสียหาย พระสงฆ์ควรวางตัวเป็นกลางไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ใครทำผิดต้องติ ใครทำดีต้องชม จึงจะถูกต้อง

พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต) เจ้าอาวาสญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม ได้ให้แนวคิดทางการเมืองไว้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการเมืองเป็นไปตามหลัก คือพระสงฆ์มีหน้าที่ศึกษาตัวธรรมะ ปฏิบัติธรรมด้วยตนเองและนำมาเผยแผ่สั่งสอน เพราะฉะนั้นพระสงฆ์จึงมีบทบาทในแง่ที่ว่า จะเป็นสื่อ นำเอาหลักการคือ ธรรมะไปเผยแผ่สั่งสอนประชาชนทั้งหมด เริ่มตั้งแต่ทำหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมือง เป็นต้น หรือที่เราเรียกว่า “นักการเมือง” สอนทุกระดับและต้องสอนอย่างเป็นปกติ ไม่รอให้เกิดวิกฤตการณ์แล้วจึงสอน ยามปกติสำคัญที่จะสอนเขาให้อยู่ดี ประพฤติดี ประพฤติถูกต้องอย่างไร แต่ที่จริงไม่ได้ปกติแม้ในยามปกติ เราจะเห็นว่าที่เป็นปกตินั้นเป็นปกติโดยสัมพัทธ์เท่านั้น คือ ไม่มีเหตุการณ์ที่รุนแรง แต่มีฝึกปกติอยู่ตลอดเวลา เช่น นักการเมือง ประพฤติไม่ปกติประพฤติไม่อยู่ในร่องรอย ไม่อยู่ในหลักการ ทำสิ่งที่ไม่ควรทำ แม้แต่ประชาชนชาวบ้านที่ทำตัวไม่ถูกต้องก็มีอยู่ตลอดเวลาแต่อาจจะเป็นส่วนนิดหน่อย และไม่มีเหตุการณ์รุนแรง ฉะนั้นความผิดปกติจึงมีอยู่เสมอ การสั่งสอนให้ธรรมะจึงต้องมีทั้งป้องกันความผิดปกติและแก้ไขความผิดปกติ

ส่วนพระเทพกิตติปัญญาคุณ(กิตฺติวุฑฺโฒภิกฺขุ) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ทำพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ทางการเมืองไว้ว่า พระสงฆ์ควรมีบทบาททางการเมือง แต่ต้องในแง่ของความเป็นครู มีขอบเขต คือ แนวทางให้เมื่อเขามาขอ แต่ถ้าไม่ขอเราก็นิ่ง เพราะเห็นว่าพระสงฆ์เราไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่ควรเข้าไปต่อรอง หรือเข้าไปต่อสู้อย่างไรก็ได้มาซึ่งอำนาจ หรือให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ซึ่งเราไม่มีหน้าที่อยู่แล้ว แต่เราจะมีหน้าที่อยู่อย่างหนึ่งคือ หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย ของเราที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่าคนไทยทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ซึ่งได้ครอบคลุมถึงพระสงฆ์ ในยามใดสถาบันทั้งสามเกิดอันตราย พระสงฆ์ก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงให้เกิดในสถาบันทั้งสาม

สอดคล้องกับพระพิศาลธรรมวาทิ(พะยอม กลฺยา โณ) เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี ได้กล่าวถึงบทบาททางการเมืองไว้ว่า การมีบทบาทของพระสงฆ์ต้องอยู่ในขอบเขตที่เรียกว่า เข้าไปตักเตือนสั่งสอน ไม่เข้าข้างพรรคใดพรรคหนึ่ง ไม่ตำหนิฝ่ายค้าน ไม่ขึ้นชมรัฐบาลอย่าให้เสียความเป็นกลาง พระสามารถเทศน์ตำหนิ ตักเตือนสั่งสอนนักรบการเมืองให้อยู่ในกรอบของศีล เหล่านี้ถือว่าเป็นหน้าที่ แต่พระโดยทั่วไปไม่อยากทำเพราะอาจทำให้เป็นโทษเป็นภัยแก่ตน และพระสงฆ์ควรมีสิทธิและหน้าที่ คือสิทธิและหน้าที่ในการทำให้ประชาชนรู้จักเลือกคนเข้าไปรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยบอกลักษณะคนดี ลักษณะสัตบุรุษที่จะดำรงความเป็นสภาไว้ให้ได้ เพื่อแก้ไขปัญหาประเทศ

พระมหาตวัน สิริธมฺโม(ดร.) รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงว่า ศาสนามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง เพราะศาสนาเป็นเครื่องอบรมจิตใจ ถ้าพัฒนาบ้านเมืองก็ต้องพัฒนาจิตใจของคน นักรบการเมืองที่จะต้องได้รับหรือถูกกล่อมเกลามาจากศาสนาให้เป็นคนมีคุณธรรม ระดับหนึ่งคือ เมื่อคนมีศีล สมาธิ ปัญญา ศาสนาไม่เพียงแต่เป็นเครื่องประดับของนักรบการเมืองอย่างเดียว แต่นักรบการเมืองต้องนำเอาศาสนาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การสงเคราะห์ นโยบายทางการเมือง เช่น ปัจจุบันที่มีปัญหาอยู่เพราะว่า เรื่องการเมืองนี้ทั้งศาสนา เอาศาสนาเป็นเครื่องมือของการก้าวไปสู่อำนาจของการเป็นผู้นำการเมืองเท่านั้น คือเอาสถาบันเป็นเครื่องมือเพื่อให้ประชาชนคิดว่าตนเป็นคนดี และเพื่อให้สังคมยกย่องนับถือตน โดยมีได้นำคำสอนทางศาสนาใช้แต่อย่างใด พระสงฆ์ก็ควรมีบทบาททางการเมืองในแง่ของการให้ข้อคิด ให้คำปรึกษา เช่น ให้คำปรึกษาแก่นักรบการเมือง ซึ่งพระสงฆ์ถือว่า มีลักษณะเหมือนให้คำปรึกษาแก่ญาติโยม พุทธบริษัททั้งหลาย

จากแนวคิดบทบาทของพระสงฆ์ในทางการเมือง พระสงฆ์ควรมีบทบาทในทางการเมืองแต่มีขอบเขตเพียงแนะนำ อบรม สั่งสอน ให้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งการแนะนำสั่งสอนนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะนักรบการเมืองเท่านั้น แต่เป็นการนำเอาหลักการคือ ธรรมะไปเผยแผ่แก่ประชาชนทุกคน โดยต้องทำเป็นอยู่เป็นปกติวิสัยและหน้าที่เปรียบเสมือนครูช่วยชี้แนะทาง ตักเตือน อบรม บ่มนิสัย ทั้งนี้ต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนุญและตามกฎหมายของคณะสงฆ์ด้วย เพราะพระสงฆ์มีสถานภาพ 2 อย่าง คือเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าและเป็นประชาชนของชาติ จึงมีบทบาทและขอบเขตที่ต้องปฏิบัติในฐานะเป็นสาวก คือปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและในฐานะเป็นประชาชนคนหนึ่งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ตราไว้ เพื่อให้ทุกคนทุกชนชั้นปฏิบัติตามเท่าเทียมกันหมด

จึงเห็นได้ว่าพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันมีหน้าที่สัมพันธ์กับการเมืองทั้งการตรงและทางอ้อม กล่าวคือในทางตรงนั้นคอยอบรม สั่งสอน เผยแผ่หลักธรรมคำสอนให้คนทั่วไปประพฤติปฏิบัติ เป็นคนมีศีลธรรม และยังอนุรักษ์ศาสนา สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามร่วมกับการเมือง ส่วนท้องถิ่นและชุมชน ส่วนในทางอ้อมพระสงฆ์ยังมีบทบาทคอยช่วยเหลือ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการศึกษา ด้านช่วยเหลืออนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งร่วมแก้ไขปัญหา โรคเอดส์ อาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหา ยาเสพติด เป็นต้น

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2524 (ราชบัณฑิตยสถาน .2524 : 112) ให้ความหมายว่าชุมชนหรือประชาคม คือ

1. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกันลักษณะสังคม แต่มีขนาดเล็กกว่าและมีความสนใจร่วมที่ประสานงานในวงแคบกว่า ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ระดับของความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตัวเองที่จำกัดมากกว่าสังคมแต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดดีกว่า และความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่นเชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา

2. ความรู้สึกและทัศนคติทั้งหมดที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่ม

ชุมชน(Community) คือกลุ่มชนที่มีความรู้สึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกันอาศัยอยู่ในบริเวณหรือที่เดียวกันมีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน ชุมชนจึงหมายถึงกลุ่มที่ประกอบด้วย(ประดิษฐ์ มัชฌิมา, 2522:42)

1.คน

2.อยู่ในที่เดียวกัน

3.มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน

4.มีการติดต่อและไปมาหาสู่กันเป็นประจำ

5.มีสถาบันทางสังคมที่ให้ประโยชน์แก่ชุมชนได้ เช่น วัด โรงเรียนหรือร้านค้าร่วมกัน

Arthur Dunham ให้คำจำกัดความของคำว่า ชุมชนดังนี้ “ชุมชนหนึ่งคือ กลุ่มมนุษย์กลุ่มหนึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกันและมีส่วนสำคัญ

ของชีวิตต่างๆ ไปอย่างเดียวกัน ดังมองเห็นจากมารยาท ประเพณี ขนบธรรมเนียมและแบบแห่งการพูด(พัฒนา สุจ้านง และคณะ,2523:4)

ความหมายของชุมชนในแง่นี้หมายถึงดินแดนทั่วไปที่มีคนจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไปที่ได้ร่วมกันด้วยทัศนะอย่างเดียวกัน คือมีความคิดความเห็นพ้องต้องกัน รวมทั้งตัวกันที่จะทำอะไรร่วมกันและก็หวังที่ไปสู่ผลสำเร็จนั้นอย่างเดียวกัน

สำหรับบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีคุณลักษณะอย่างนี้เฉพาะจุดเราเรียกว่า กลุ่มคน โดยทั่วไปชุมชนจะต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ

1. มีกลุ่มบุคคล
2. ครอบคลุมอาณาเขตบริเวณแห่งหนึ่ง
3. มีสภาพความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน
4. มีผลประโยชน์และความสะดวกร่วมกัน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณิงนิตย์ จันทบุตร(2532:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาเริ่มทรุดต่ำลงในช่วงพัฒนาประเทศเป็นสมัยใหม่ ความนิยมในเทคโนโลยีทำให้ศาสนาถูกละเลยความสำคัญ วัดลดบทบาทด้านการศึกษาลง บทบาทที่เหลือของพระจึงเป็นบทบาทด้านพิธีกรรมและการสงเคราะห์ทางจิต

จรินทร์ ยังสังข์(2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1. พระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทหลายด้าน ได้แก่- ด้านการปกครองบริหารตน- ด้านการเผยแผ่ศาสนาด้วยวิธีการต่างๆ- ด้านให้การศึกษาทั้งพระสงฆ์ สามเณร และประชาชน- ด้านสาธารณูปการ การบำรุงวัด- ด้านสาธารณะสงเคราะห์แก่ประชาชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ 2. บทบาทที่เอื้อต่อรัฐในการปกครอง เป็นเครื่องมือของรัฐ ใช้นโยบายของรัฐในการ สั่งสอนให้ประชาชนไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งมีผลให้พระสงฆ์ได้รับผลตอบแทนด้าน ลากสักการะ เช่น ตำแหน่ง และวัตถุต่างๆ 3. เจ็อนใจปัจจัยที่ทำให้บทบาทพระสงฆ์เปลี่ยนแปลง มาจาก 2 ด้านคือ- ปัจจัยภายนอก คือ พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเพราะชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสื่อสารมวลชน ค่านิยม ด้าน ความเชื่อดั้งเดิม รวมถึงการแทรกแซงของรัฐ นักการเมือง นักธุรกิจ

เอกชน- ปัจจัยภายใน คือ พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเพราะปัจจัยของพระองค์เอง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของพระสงฆ์ กฎหมายคณะสงฆ์ การประชุมพระสังฆาธิการ และทัศนคติของพระสงฆ์ที่ได้รับการกล่อมเกลามาอย่างยาวนาน

เดชะ สิทธิสุทธิ(2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่ม "สันติธรรม" ในเทศบาลเมืองนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีบทบาทในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองมากที่สุดคือหัวหน้ากลุ่ม โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับสมาชิกภายในกลุ่มและกลุ่มผู้สนับสนุนภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อให้ตนสามารถชนะการเลือกตั้งเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่น หลังจากนั้นการบริหารงานจะมีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่มและพวกพ้องของตน มากกว่าการทำหน้าที่เป็นพรรคการเมืองในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วินัย ทับทอง(2539:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของพระสงฆ์ต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผลจากการศึกษาพอสรุปได้ว่า พระสงฆ์ที่เป็นประชากรในการศึกษานั้น ได้มีบทบาทต่อการเลือกตั้งในทุกครั้งที่ผ่านมา โดยอาศัยบทบาทของการเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านด้วยการปฏิบัติตัวเป็นพระนักพัฒนาการมีบุคลิกภาพส่วนตัวที่ดี และการใช้ความสามารถพิเศษหรือมีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ สร้างความศรัทธาให้เกิดกับชาวบ้าน บทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่แสดงออกมามีลักษณะของการเป็นหัวคะแนน ช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างเด่นชัด กล่าวคือได้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยการกล่าวกับชาวบ้านทั้งโดยตรงและทางอ้อมถึงผลประโยชน์ที่ได้รับมาแล้วหรือจะได้รับจากผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกล่าวโดยตรงหมายถึงการพูดกับชาวบ้านด้วยตนเอง ส่วนทางอ้อมหมายถึงการบอกผ่านตัวแทนกลุ่มผู้นำชุมชน นอกจากนี้แล้วยังแสดงพฤติกรรมออกมาให้ชาวบ้านนั้นเข้าใจความหมายด้วยการกล่าวถึงคุณงามความดีและแสดงออกให้เห็นว่ามีความคุ้นเคยสนิทสนมกับผู้สมัคร ส.ส. เหล่านั้นอยู่เสมอ ๆ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลต่อการเลือกตั้งด้วยการมีพฤติกรรมเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัคร ส.ส. มากที่สุดคือผลประโยชน์ตอบแทนหรือรางวัลที่จะได้รับ ปัจจัยรองลงมาคือความสัมพันธ์ในเชิงส่วนตัวกับผู้สมัคร ส.ส. พระสงฆ์ไม่มีความสนใจในทางการเมืองพอที่จะเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเป็นหัวคะแนน

วีระ ฉายแสง(2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “พระธรรมวิสุ ทิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) และงานสังคมสงเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์เป็นผู้เป็นศาสนทายาทผู้ที่สืบทอดพระพุทธศาสนา อีกทั้งการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแก่ประชาชนให้สามารถมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำหลักธรรมนั้นไปปฏิบัติจนเกิดความสงบสุขแก่ทั้งตนเองและ

ผู้อื่น แต่บทบาทในการสงเคราะห์ชาวโลกของพระสงฆ์นั้นมิใช่มีเพียงการสงเคราะห์ทางด้านจิตใจเท่านั้น หากแต่ต้องมีการสงเคราะห์ช่วยเหลือชาวโลกทางด้านปัจจัยภายนอกด้วย ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่เหล่าสาวกก่อนไปประกาศนาทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังที่ว่า “พวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่มหาชนทั้งหลาย” เพราะพระสงฆ์ก็เป็นผู้อาศัยประชาชนในการดำรงชีวิตและเจริญในพระศาสนา ขณะเดียวกันประชาชนก็ต้องอาศัยพึ่งพาพระสงฆ์ในด้านการขัดเกลาจิตใจและเป็นที่พักพิงยามทุกข์ ดังนั้นพระสงฆ์และประชาชนต่างมีความผูกพันกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นแล้วพระสงฆ์ต้องช่วยเหลือประชาชนให้มีจิตใจประกอบด้วยธรรมและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคมให้ดีขึ้น

บทบาทของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือสังคมนั้นมีอยู่หลายด้านด้วยกัน แต่บทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการสังคมสงเคราะห์แก่ประชาชน เราจะเห็นว่าการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ย่อมต้องเกี่ยวกับคุณุศลในเรื่องปัจจัยสี่ ซึ่งบทบาทงานสังคมสงเคราะห์ของพระสงฆ์สามารถแบ่งออกเป็นทั้งการสงเคราะห์พัฒนาจิตใจของประชาชน และการสงเคราะห์ทางด้านปัจจัยภายนอก/วัตถุในด้านต่างๆ เช่น บทบาทด้านการศึกษา สงเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัย สงเคราะห์คนยากจน/ผู้ประสบภัย สงเคราะห์ด้านสาธารณประโยชน์ ฯลฯ อีกทั้งมีการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหรือบรรเทาความทุกข์ ความเดือดร้อนของประชาชนให้ลดลง ด้วยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านความคิดและการกระทำ มีการแข่งขันกันอย่างจริงจัง และหันเข้าหาวัตถุนิยมกันมากขึ้น ทำให้การดำเนินชีวิตแปรเปลี่ยนไป การไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลในปัจจุบัน มนุษย์ขาดที่พึ่งทางด้านจิตใจ ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน แต่ว่ามีบุคคลกลุ่มหนึ่งยังรอคอยให้ความช่วยเหลือ และผู้ที่จะมีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชนได้คือนั้น นอกจากภาครัฐ เอกชน ประชาชนทั่วไป แล้ว นั่นก็คือ คณะสงฆ์ เพราะว่าในอดีตพระสงฆ์ถือว่าเป็นศูนย์กลางทางจิตใจของประชาชน วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และพระสงฆ์ต้องมีเมตตา สงเคราะห์ทั้งทางโลกและทางธรรม ยังเป็นผู้นำทางด้านจิตใจและภูมิปัญญาอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถใช้ศักยภาพของตนเองที่มีอยู่อย่างเต็มที่ รู้จักช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้ อันเป็นผลให้ความทุกข์ยากของประชาชนลดลง และเป็นการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหนึ่งบทบาทของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆก็คือนานสังคมสงเคราะห์คือพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาบัว ญาณสัมปันโน) ที่มีส่วนช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลทั้งทางด้านวัตถุภายนอกและด้านอบรมขัดเกลาทางจิตใจ อย่างหาบุคคลเทียบท่านได้

วุฒินันท์ กันทะเตียน(2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พระสงฆ์กับการเมือง : แนวคิดและบทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า "พระสงฆ์" ได้ทำหน้าที่ตามพระธรรมวินัย และแนวทางที่มีใน พระธรรมวินัยนั่นเองเป็นช่องทางที่ทำให้พระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง จากการศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในประวัติศาสตร์ไทย พบว่าพระสงฆ์ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองถึงระดับชาติ จากการสัมภาษณ์ถึงแนวคิดและบทบาทของพระเถระส่วนหนึ่งที่เลือก ในการศึกษาพบว่า พระสงฆ์มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ แต่ต้องไม่ผิดพระธรรมวินัย และแนวคิดและบทบาทของพระสงฆ์ในทางการเมืองนั้นมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับหน้าที่ตามพระธรรมวินัย ในส่วนที่สอดคล้อง พบว่าพระสงฆ์มีจุดมุ่งหมายในการแสดงแนวคิด และบทบาทในทางการเมืองเพื่อความผาสุกของบ้านเมือง โดยปราศจากอคติ วางตนเป็นกลางไม่ประพฤติเอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แสดงตนอยู่ในฐานะที่ประชาชนรับได้ และไม่ผิดพระธรรมวินัย ในส่วนที่ไม่สอดคล้อง พบว่าพระสงฆ์ที่เข้าไปมีบทบาทนั้น ผักไฟ ในอำนาจและมุ่งหวังผลประโยชน์จนเกินขอบเขต ซึ่งประชาชนรับไม่ได้และผิดพระธรรมวินัยด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยในหัวข้อดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้
- 3.6 การนำเสนอข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือพระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 34 วัดและประชาชนชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 62 ชุมชน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 17 รูป

(2) ประชาชนชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 17 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) คือแบ่งตามประเภทวัด

- 1) พระอารามหลวง จำนวน 3 วัด เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 วัด ได้แก่
1. วัดพระแก้ว
- 2) วัดราษฎร์ จำนวน 30 วัด เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 วัด ได้แก่
1. วัดศรีทรายมูล 2. วัดศรีเกิด 3. วัดเชตุพน 4. วัดเขตวัน(วัดพระนอน) 5. วัดเชียงยืน 6. วัดหัวฝาย 7. วัดศรีบุญเรือง 8. วัดสันป่าก่อ 9. วัดสันต้นฝิ่ง(วัดใหม่หน้าค่าย) 10. วัดกลางเวียง 11. วัดพระธาตุคอกย
จอมทอง 12. วัดศิริชัย(คอกสะเก็น) 13. วัดสักวัน 14. วัดมูมเมือง 15. วัดพระธาตุคอกยจำเมือง

3) สำนักสงฆ์ 3 แห่ง เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ 1.สำนักสงฆ์ร่องเสือเต้น

(2) ประชาชนชุมชนเลือกแบบเจาะจงตามพื้นที่ ที่เป็นที่ตั้งของวัดกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

1.ชุมชนขนาดใหญ่ จำนวน 15 ชุมชน เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 ชุมชน ได้แก่ 1.ชุมชนสันตันเปา 2.ชุมชนหนองบัว 3. ชุมชนคอยสะเก็น 4.ชุมชนวัดใหม่หน้าค่าย 5.ชุมชนสันโค้งหลวง 6. ชุมชนสันโค้งน้อย

2.ชุมชนขนาดกลาง จำนวน 25 ชุมชน เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ชุมชน ได้แก่ 1.ชุมชนคอยทอง 2. ชุมชนสันป่าก่อเหนือ 3.เจ็ดยอด 4.ชุมชนศรีเกิด 5.ชุมชนหัวฝาย 6. ชุมชนเกาะลอย 7. ชุมชนร่องเสือเต้น

3.ชุมชนขนาดเล็ก จำนวน 22 ชุมชน เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ 1.ชุมชนวัดพระแก้ว 2. ชุมชนศรีทรายมูล 3.ชุมชนกองยาว 4.ชุมชนเทิดพระเกียรติ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงน่าเชื่อถือจากการสัมภาษณ์กับเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และ ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

3.2.1 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (formal interview) โดยการใช้คำถามแบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ □ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส วัดและสำนักสงฆ์ 17 รูป และประชาชนชุมชน ในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 17 คน

3.2.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับพระสงฆ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ทศนคติเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น

3.2.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครเชียงราย

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการที่จะศึกษา

3.3.3 นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

3.3.4 ทำการปรับปรุงสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

3.3.6 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ที่เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการนำแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสและประธานชุมชนด้วยตนเองระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ทั้งนี้เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยและความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของข้อมูลภาคสนาม โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

3.4.1 การสัมภาษณ์เป็นทางการ (Formal Interview) โดยการใช้คำสัมภาษณ์เจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาสจำนวน 17 รูป

3.4.2 ผู้วิจัยได้นัดหมายผู้ชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.5 การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูล มีลำดับดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดย หาค่าร้อยละ

3.5.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการนำเสนอเป็นความเรียงกำหนดเป็นประเด็นในการนำเสนอ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง พระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงบทบาทของพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์และนักการเมืองท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพระสงฆ์ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า30 ปี	2	11.76
31-40 ปี	1	5.88
41-50 ปี	4	23.53
51-60 ปี	5	29.41
61 ปีขึ้นไป	5	29.41
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปีและ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมา คืออายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ23.53 อายุต่ำกว่า30 ปี คิดเป็นร้อยละ11.76 และอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ5.88 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกตามพรรษา

พรรษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 พรรษา	1	5.88
6-10 พรรษา	2	11.76
11-15 พรรษา	0	0.00
16-20 พรรษา	2	11.76
21 พรรษาขึ้นไป	12	70.58
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีอายุพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.58 รองลงมา คือ อายุพรรษา 6-10 พรรษา และ 16-20 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 23.52 และอายุพรรษาต่ำกว่า 5 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกตามระดับการศึกษาทางธรรม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
นักธรรมตรี	0	0.00
นักธรรมโท	0	0.00
นักธรรมเอก	17	100.00
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับนักธรรมเอก คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกตามระดับการศึกษาทางบาลี

การศึกษาทางบาลี	จำนวน	ร้อยละ
ประโยค 1-2-ป.ธ.3	4	23.53
ป.ธ.4-ป.ธ.6	2	11.76
ป.ธ.7-ป.ธ.9	1	5.88
ไม่ได้เรียน	10	58.82
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนภาษาบาลี คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือประโยค 1-2-ป.ธ. 3 คิดเป็นร้อยละ 23.53 และน้อยที่สุดคือ ป.ธ.7-ป.ธ.9 คิดเป็นร้อยละ 5.88

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้รับการศึกษาตามระดับการศึกษาทางสามัญ

จำแนกตามระดับการศึกษาทางสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	2	11.76
มัธยมศึกษา	2	11.76
ปวช.	1	5.88
ปริญญาตรี	3	17.65
ปริญญาโท	6	35.29
ปริญญาเอก	2	11.76
ไม่ตอบ	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 35.29 รองลงมาคือการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17.65

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้รับการศึกษาตามตำแหน่งทางการปกครอง

ตำแหน่งทางการปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
เลขานุการเจ้าอาวาส	2	11.76
เจ้าอาวาส	7	41.18
ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	2	11.76
เลขานุการเจ้าคณะตำบล	2	11.76
เจ้าคณะตำบล	2	11.76
รองเจ้าคณะอำเภอ	2	11.76
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งทางการปกครองระดับเจ้าอาวาส คิดเป็นร้อยละ 41.18

ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาสในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 17 วัด เรื่องพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และนักการเมืองท้องถิ่น ได้สรุปผลจากการสัมภาษณ์แต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างพระสงฆ์กับนักการเมืองท้องถิ่น

มีพระสงฆ์ 5 รูป ที่ยอมรับว่า **พอรู้จักคุ้นเคยกับนักการเมืองท้องถิ่นบ้างในฐานะต้องทำงานร่วมกันหรือประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นและงานด้านศาสนา และเนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นจะพัฒนาจากประชาชนชุมชนหรือคนที่ชอบช่วยเหลืองานสังคมหรือเป็นคณะกรรมการวัดมาก่อน**

ส่วนพระสงฆ์มากกว่าครึ่งบอกว่า **ไม่รู้จักคุ้นเคยกับนักการเมืองท้องถิ่นเป็นการส่วนตัวแต่รู้จักในลักษณะการประสานงานอย่างเป็นทางการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจการที่เกี่ยวข้องระหว่างวัดกับหน่วยงานราชการ เช่น เมื่อเทศบาลมีการจัดงานต่างๆและต้องนิมนต์พระสงฆ์เป็นผู้ประกอบพิธีทางศาสนาก็มักจะนิมนต์เจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาส**

2. ความสัมพันธ์ด้านการทำงานระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น

จากผลการสัมภาษณ์ทำให้สามารถแยกความสัมพันธ์ด้านการทำงานระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่นเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมวัดที่ได้รับความร่วมมือกับนักการเมืองท้องถิ่น

พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ให้คำตอบที่แตกต่างกันเป็น 2 ทาง ซึ่งมีจำนวนเท่าๆกันดังนี้ พระสงฆ์กลุ่มที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า **วัดได้จัดกิจกรรมร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่นโดยมีโครงการหรือจัดกิจกรรมร่วมกันตลอด ในเรื่องวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีทุกปีหรือแม้แต่การจัดตั้งหน่วยเลือกตั้งที่วัด**

ปัจจุบันทางวัดยังคงจัดกิจกรรมทางศาสนาอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่องโดยเทศบาลสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมและบางครั้งเทศบาลขอใช้วัดเป็นสถานที่ประชุม

ส่วนพระสงฆ์อีกกลุ่มหนึ่งตอบว่า **วัดไม่ได้จัดกิจกรรมร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่นเพราะวัดมีกิจกรรมทางศาสนาอยู่แล้วโดยพุทธศาสนิกชนหรือศรัทธาวิฑเป็น ผู้จัดกิจกรรม อาจมีนักการเมืองท้องถิ่นเข้าร่วมทำกิจกรรมกับวัดเป็นบางครั้งบางคราวเช่น งานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ**

ปัจจุบันทางวัดยังคงจัดกิจกรรมทางศาสนาอยู่เป็นประจำทุกปีโดยอาศัยกำลังศรัทธาจากพุทธศาสนิกชน

2.2 ด้านการให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือวัด

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นการให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือวัด สามารถสรุปได้ ดังนี้

มีพระสงฆ์จำนวน 6 รูป ตอบว่า นักการเมืองท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือในเรื่องการพัฒนาวัด อาทิเช่น งานด้านสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ วัดได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องจักร เครื่องยนต์ และได้รับความร่วมมือด้วยดีมาตลอด

ส่วนพระสงฆ์อีก 11 รูป ให้สัมภาษณ์ว่า วัดไม่เคยขอความช่วยเหลือจากนักการเมืองท้องถิ่น มีแต่นักการเมืองขอเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้น

2.3 ด้านกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้น ได้รับการงบประมาณสนับสนุนจากการเมืองท้องถิ่นหรือไม่

มี พระสงฆ์จำนวน 12 รูป ยอมรับว่า วัดได้รับงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นจากนักการเมืองท้องถิ่น โดยได้รับความร่วมมือตามความเหมาะสม โดยมากได้รับการสนับสนุนเรื่องปัจจัยทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ไม่เพียงพอ บางครั้งได้งบประมาณสนับสนุนในเรื่องงานวันสำคัญทางศาสนาหรือแม้กระทั่งการขอยืมตัวเจ้าหน้าที่มาช่วยงาน โดยวัดทำเอกสารขอยืมตัวส่งไปให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่น วัดได้รับเงินสนับสนุนบางส่วนจากนายกเทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในรูปแบบของการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์สาธารณะประโยชน์ของวัดและชุมชน บางครั้งวัดได้รับเป็นเงินอุดหนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมาสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของวัด วัดต้องอาศัยเจ้าหน้าที่หรือการเมืองท้องถิ่นในการอุดหนุนงบประมาณและงานบริการจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลหรือวัดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลพอสมควรในเรื่องการจัดกิจกรรมประจำปีที่วัดและเทศบาลทำร่วมกัน

แต่มีพระสงฆ์จำนวน 5 รูป บอกว่า วัดไม่เคยได้รับการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นจากนักการเมืองท้องถิ่นเลย บางครั้งวัดได้รับงบประมาณสนับสนุนบ้างโดยนักการเมืองท้องถิ่นนำมาถวายให้เอง โดยทางวัดไม่ร้องขอ ปัจจัย(เงิน)ส่วนมากได้จากผู้มีจิตศรัทธาที่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร นักการเมืองจะให้งบประมาณสนับสนุนวัดก็เมื่อมาหาเสียงเวลาที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น

3.ความสัมพันธ์ด้านการเมืองระหว่างพระกับการเมืองท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นความสัมพันธ์ด้านการเมืองระหว่างพระกับการเมืองท้องถิ่นสามารถสรุปได้ ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเรื่องพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น

มีพระสงฆ์จำนวน 11 รูป ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรมีบทบาทต่อการเมืองให้มากขึ้นเพราะพระสงฆ์และวัดถือว่าเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน พระสงฆ์ต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองเพราะพระสงฆ์ต้องบริหารกิจการทางสงฆ์ต้องมีนักการเมืองมาเกี่ยวข้อง เมื่อนักการเมืองอาสาทำงานให้ประชาชน ถ้ามีพระสงฆ์เป็นที่ปรึกษาทำงานร่วมกับการเมืองท้องถิ่นถือว่าเป็นเรื่องดีเพราะทำให้มีการพัฒนาสร้างความเจริญให้คนในสังคม พระควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้วย แต่กฎหมายไทยไม่ให้พระสงฆ์ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างศาสนากับการเมือง

ส่วน พระสงฆ์จำนวน 6 รูป ได้แสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ไม่ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น แต่นักการเมืองท้องถิ่นควรนำพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามาใช้และเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมที่พระสงฆ์จะไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเพราะว่าขัดต่อพระธรรมวินัย

3.2 ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถสรุปได้ ดังนี้

พระสงฆ์มากกว่าครึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรให้ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรติดตามการเมืองบ้าง พระสงฆ์ควรชี้ทางให้การเมืองท้องถิ่นเดินไปอย่างถูกต้อง วัดกับการเมืองท้องถิ่นแยกกัน ไม่ออกต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน แต่ถ้าให้มีส่วนร่วมก็จะเป็นเรื่องแนะนำให้ประชาชนเลือกคนดี ชื่อสัตย์ สุจริต เพื่อไปพัฒนาบ้านเมือง พระสงฆ์ควรมีความสนใจการเมืองเนื่องจากการปกครองคณะสงฆ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมือง เพราะปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ เรื่องงบประมาณต้องขอมาจากส่วนท้องถิ่น การปกครองของพระสงฆ์มีส่วนคล้ายกับนักการเมืองท้องถิ่น โดยนักการเมืองนำระเบียบการปกครองสงฆ์ไปใช้เพราะสงฆ์ยึดหลักธรรมวินัย การเมืองต้องมีธรรมะในจิตใจ มีระเบียบวินัยบ้านเมืองจึงเจริญ

พระสงฆ์ส่วนใหญ่ ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรมีสภิติเลือกตั้งเพราะทุกวันนี้กิจกรรมของสงฆ์อยู่ใต้อาณัตินักการเมือง เช่น การศึกษา การสาธารณสุข โภค บางอย่างต้องพึ่งองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลด้านงบประมาณจึงจะมีประสิทธิภาพมาก ถ้าหากเรารักประชาธิปไตย พระสงฆ์น่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองบ้าง เหมือนประเทศเพื่อนบ้านพระสงฆ์ยังมีส่วนร่วมทางการเมือง ถ้ามีกรอบกติกาที่ชัดเจน ก็สมควรให้พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้งได้เหมือนประเทศศรีลังกาเพราะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ถ้าให้เลือกเป็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมเป็นผลเสียมากกว่า

พระสงฆ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า **ไม่มีความสนใจเรื่องการเมืองและไม่ต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง** เนื่องจากไม่ชอบไม่อยากสนใจ ไม่สนใจการเมืองเพราะนักการเมืองเปลี่ยนหน้ากันอยู่บ่อยๆเมื่อเข้ามาบริหาร โครงการต่างๆก็มีการเปลี่ยนแปลง

พระสงฆ์มากกว่าครึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นว่า **ไม่เห็นด้วยที่จะให้พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้ง** เพราะถ้าพระสงฆ์สามารถเลือกตั้งได้ ก็มีสภาพไม่ต่างกับชาวบ้าน ถ้าพระสงฆ์ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมากจนเกินไปจะเป็นภาพที่ไม่ดี ตัวอย่างเช่น ประเทศพม่า ประเทศธิเบต เป็นต้น ทำให้เกิดความวุ่นวาย ความสงบสุขจะไม่มี เพราะเมื่อมีผลประโยชน์ ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้นจะเป็นเงาตามตัว ดังนั้นพระสงฆ์ไม่ควรมีสิทธิเลือกตั้งเพราะพระสงฆ์เมื่อมาบวชต้องประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมคำสั่งสอนคือละจากเรือน

4.ความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็น**ความสัมพันธ์รัฐจัดศูนย์กลางหรือเป็นญาติกับนักการเมืองท้องถิ่น** สามารถสรุปได้ ดังนี้

4.1ด้านพระลาสิกขามาเล่นการเมือง

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็น**พระลาสิกขามาเล่นการเมือง** สามารถสรุปได้ ดังนี้

พระสงฆ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า **พระลาสิกขามาเล่นการเมืองมีบ้าง แต่ไม่มาก**

ส่วนพระสงฆ์มากกว่าครึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่า **ไม่มีพระลาสิกขามาเล่นการเมือง** เนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่จะบวชในวัดที่มีชื่อเสียงหรือวัดที่มีขนาดใหญ่

4.2 ด้านมีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัด

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็น**มีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัด**สามารถสรุปได้ ดังนี้

มีพระสงฆ์ 4 รูป ได้แสดงความคิดเห็นว่า **มีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัด** แต่มีจำนวนน้อย

ในขณะที่พระสงฆ์มากกว่าครึ่งบอกว่า **ไม่มีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัด** เนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่จะบวชในวัดที่มีชื่อเสียงหรือวัดที่มีขนาดใหญ่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	12	70.59
หญิง	5	29.41
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้นำชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.59 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 29.41

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
41-50 ปี	7	41.18
51-60 ปี	4	23.53
61-70 ปี	4	23.53
71 ปีขึ้นไป	2	11.76
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้นำชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.18 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 51-60 ปี และ 61-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.53 และมีอายุ 71 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.76 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	3	17.65
มัธยมศึกษา	8	47.06
ปวช.-ปวส.	3	17.65
อนุปริญญา	1	5.88
ปริญญาตรี	1	5.88
ปริญญาโท	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้นำชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.06 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา,และปวช.-ปวส. คิดเป็นร้อยละ 35.30

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	2	11.76
รับจ้าง	2	11.76
ค้าขาย	5	29.41
ข้าราชการบ้านาญ	3	17.65
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	2	11.76
ธุรกิจส่วนตัว	3	17.65
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้นำชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 29.41รองลงมา คือ ประกอบอาชีพข้าราชการบ้านาญและธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 35.30

ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 17 ชุมชน เรื่องพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และนักการเมืองท้องถิ่น ได้สรุปผลจากการสัมภาษณ์แต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างพระสงฆ์กับนักการเมืองท้องถิ่น

มีผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน ที่ให้สัมภาษณ์ว่า พระสงฆ์รู้จักคุ้นเคยกับนักการเมืองท้องถิ่น ได้บ้าง เนื่องจากต้องทำงานร่วมกัน

ส่วนผู้นำชุมชน 13 คน ตอบว่า ไม่ทราบว่าพระสงฆ์รู้จักคุ้นเคยกับนักการเมืองท้องถิ่น

2. ด้านความสัมพันธ์ด้านการทำงานระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น

จากผลการสัมภาษณ์ทำให้สามารถแยกความสัมพันธ์ด้านการทำงานระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่นเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมวัดได้ทำร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นการจัดกิจกรรมวัดได้ทำร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่น สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง ให้สัมภาษณ์ว่า วัดได้จัดกิจกรรมร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่นเป็นประจำในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา บวชสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น หรือชุมชนนำคนเข้าร่วมขบวนแห่กับเทศบาล เช่น วันลอยกระทง วันแห่เทียนเข้าพรรษา วันสงกรานต์ โดยนำคนเข้าร่วมขบวนแห่จะได้รับเงินสนับสนุนจากสมาชิกเทศบาลในเขต จำนวน 500 ถึง 1,500 บาท เป็นค่าอาหาร ซึ่งจะได้เงินมากน้อยนั้นเป็นไปตามจำนวนคนที่ร่วมงาน นอกจากนี้ยังมีการดูแลด้านสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ เช่น ตัดต้นไม้ ปรามขุงลาย เป็นต้น ซึ่งนักการเมืองท้องถิ่นได้เข้ามาช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ในขณะที่มี ผู้นำชุมชน 3 คน ตอบว่า วัดไม่ได้จัดกิจกรรมร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนมากนักการเมืองท้องถิ่นมาร่วมกิจกรรมที่วัดจัดขึ้น

2.2 ด้านการให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือวัด

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นการให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือและได้ตามที่ขอสามารถสรุปได้ ดังนี้

มีผู้นำชุมชน 7 คน ตอบว่า วัดได้ขอให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือในกิจกรรมที่วัดจัดขึ้น วัดได้รับตลอด เช่น ขอตัดไฟฟ้าตามเสาไฟรายทางเพิ่มเติมในชุมชน ทำความสะอาดชุมชน ตัดต้นไม้ และได้รับบริการและได้ตามที่ขอมาโดยตลอด

ส่วนผู้นำชุมชนอีก 10 คน ให้สัมภาษณ์ว่า วัดไม่เคยขออนักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือ มีแต่ทำคำร้องแจ้งไป ให้มาตัดต้นไม้บ้าง เปลี่ยนไฟเสาตามรายทางให้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเทศบาล ต้องทำอยู่แล้ว ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า ยังไม่ได้ขอให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือ เนื่องจากเพิ่งได้รับตำแหน่ง

2.3 ด้านกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นได้รับการงบประมาณสนับสนุนจากการเมืองท้องถิ่นหรือไม่

มีผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง ให้สัมภาษณ์ว่า กิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นได้รับงบประมาณสนับสนุนจากการเมืองท้องถิ่น เป็นครั้งคราว โดยมากได้รับการสนับสนุนเรื่องปัจจัยทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้วัดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากการเมืองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาเช่นการจัดขบวนแห่วันลอยกระทง แห่เทียนเข้าพรรษา โดยให้มาเป็นครั้งคราวแล้วแต่กิจกรรมที่ท้องถิ่นจัดขึ้น งบประมาณกิจกรรมละ 3,000 - 5,000 บาท เป็นการสนับสนุนงบประมาณทางงานสำคัญทางศาสนาที่วัดได้จัดทำกิจกรรม

แต่มีผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน บอกว่า กิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นไม่เคยได้รับการงบประมาณสนับสนุนจากการเมืองท้องถิ่น โดยประชาชนในชุมชนดำเนินการเองทั้งสิ้น

3.ความสัมพันธ์ด้านการเมืองระหว่างพระกับการเมืองท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นความสัมพันธ์ด้านการเมืองสามารถสรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านความคิดเห็นเรื่องพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่นนั้น

มีผู้นำชุมชน 5 คน ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น ในลักษณะมีการทำงานบูรณาการร่วมกัน มีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น ในการทำงานให้ชุมชนและท้องถิ่นในลักษณะพระสงฆ์ บ้าน วัด ชุมชน ต้องทำงานร่วมกัน

ส่วนผู้นำชุมชน 12 คน ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ไม่ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น เพราะพระสงฆ์ต้องปฏิบัติอยู่ในพระธรรมวินัย ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวเพราะไม่ใช่กิจของสงฆ์ ขัดพระธรรมวินัยเช่นในเรื่องของการเดินประท้วง แต่ถ้าเป็นกิจกรรมงานด้านศาสนาช่วยเหลือชุมชน ควรมีการทำงานบูรณาการร่วมกัน ทั้งวัด ชุมชน และเทศบาล

3.2 ด้านความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง บอกว่า พระสงฆ์ควรให้ความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ในแง่ของการติดตามข่าวสารบ้านเมืองแต่ไม่ควรมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การประท้วง เพราะขัดกับหลักพระธรรมวินัย ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและงานศาสนาร่วมกัน โดยพระสงฆ์สนใจติดตามข่าวสารการเมืองได้แต่ไม่ควรมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะประชาชนนับถือพระสงฆ์ ถ้ามีส่วนร่วมทางการเมือง นักการเมืองจะใช้พระสงฆ์เป็นเครื่องมือในการหาเสียง นอกจากนี้การปกครองของพระสงฆ์มีส่วน

เกี่ยวข้องกับนักการเมืองท้องถิ่น ในรูปแบบการปกครองคล้ายคลึงกัน โดยแบ่งตามลำดับชั้น และมีความคล้ายคลึงกันคือมีระเบียบ กฎเกณฑ์

มีผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรมีสัทธาเลือกตั้งเพราะพระสงฆ์ก็เป็นพลเมืองคนหนึ่งถือบัตรประชาชน พระสงฆ์จะได้มีส่วนช่วยคัดกรองคนดีเข้าสภาได้ และปัจจุบันพระสงฆ์เก่งๆมีเป็นจำนวนมาก ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์น่าจะมีสัทธาเลือกตั้งถ้าไม่ขัดหลักพระธรรมวินัย เนื่องจากพระสงฆ์บางรูปเก่งกว่านักการเมืองแต่ถูกตีกรอบไว้ในพระธรรมวินัย และพระสงฆ์ควรมีสัทธาเลือกตั้งจะได้คัดกรองคนดี ประชาชนก็ยังศรัทธาเนื่องจากปัจจุบันนี้มีพระสงฆ์เก่งๆจำนวนมาก เรียนจบระดับสูงและยังเป็นนักพัฒนาทำให้ชุมชนพัฒนาไปพร้อมกับวัดในทุกๆเรื่อง

ในขณะที่ผู้นำชุมชนบางคน ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ไม่ควรให้ความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะพระสงฆ์เป็นผู้นำทางศาสนา ส่วนการปกครองของพระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักการเมืองท้องถิ่นหรือไม่ นั่นไม่ทราบ

ส่วนผู้นำชุมชน 6 ได้แสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ไม่ควรมีสัทธาเลือกตั้งเพราะเป็นเรื่องทางโลก พระสงฆ์ควรมีหน้าที่อบรมสั่งสอนและอยู่ในทางที่ถูกต้อง ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ไม่ควรมีสัทธาเพราะพระสงฆ์จะชักจูงคนได้ง่ายและจะทำให้คนไม่ศรัทธา

4.ความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ สามารถสรุปได้ ดังนี้

4.1 ด้านพระลาสิกขามาเล่นการเมือง

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นพระลาสิกขามาเล่นการเมืองสามารถสรุปได้ ดังนี้

มีผู้นำชุมชน 3 คน บอกว่า พระลาสิกขามาเล่นการเมืองมีบ้าง แต่ไม่มาก

ในขณะที่ผู้นำชุมชน 14 คน ได้แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีพระลาสิกขามาเล่นการเมือง

4.2 ด้านมีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัด

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นมีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัดสามารถสรุปได้ ดังนี้

มีผู้นำชุมชน 3 คน บอกว่า มีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัดบ้างแต่น้อย

ในขณะที่ผู้นำชุมชนจำนวน 14 คน ได้แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีนักการเมืองท้องถิ่นมาบวชที่วัด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง พระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส วัดและสำนักสงฆ์ที่อยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 34 วัด และ ประชาชนชุมชน ในเขตเทศบาล จำนวน 62 ชุมชน จำนวน 62 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่าง พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส จำนวน 17 รูป และ ประชาชนชุมชนที่อยู่กับวัดจำนวน 17 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 34 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง พระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ และทำการแปลผลโดยนำเสนอเชิงพรรณนา

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สำหรับพระสงฆ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุ 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป มีอายุพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป จบการศึกษาทางธรรมระดับนักธรรมเอก ไม่ได้เรียนภาษาบาลี การศึกษาสัมฤทธิ์ระดับปริญญาโทและมีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส

บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังนี้

ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างพระสงฆ์กับนักการเมืองท้องถิ่นพบว่า มีพระสงฆ์ส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่า รู้จักคุ้นเคยกับนักการเมืองท้องถิ่นบ้างในฐานะต้องทำงานร่วมกันหรือประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นและงานด้านศาสนา

ความสัมพันธ์ด้านการทำงานระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่นพบว่า วัดได้จัดกิจกรรมร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่น โดยมีโครงการหรือจัดกิจกรรมร่วมกันตลอดทั้งในเรื่องวันสำคัญทางศาสนาและประเพณี โดยได้รับความร่วมมือกับนักการเมืองท้องถิ่นบ้างไม่ได้รับบ้าง

ด้านการให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือวัด พบว่าพระสงฆ์มากกว่าครึ่งให้สัมภาษณ์ว่า วัดไม่เคยขอความช่วยเหลือจากการเมืองท้องถิ่น มีแต่ักการเมืองขอเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้น

ด้านกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นได้รับการงบประมาณสนับสนุนจากการเมืองท้องถิ่นหรือไม่ พบว่าพระสงฆ์มากกว่าครึ่งให้สัมภาษณ์ว่า วัดได้รับงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นจากักการเมืองท้องถิ่น โดยได้รับความร่วมมือตามความเหมาะสม โดยมากได้รับการสนับสนุนเรื่องปัจจัยทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ไม่เพียงพอ

ด้านความคิดเห็นเรื่องพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่นนั้น พระสงฆ์มากกว่าครึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรมีบทบาทต่อการเมืองให้มากขึ้นเพราะพระสงฆ์และวัดถือว่าเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน พระสงฆ์ต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองเพราะพระสงฆ์ต้องบริหารกิจการทางสงฆ์ต้องมีักการเมืองมาเกี่ยวข้อง

ด้านความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่าพระสงฆ์มากกว่าครึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรให้ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรติดตามการเมืองบ้าง และ พระสงฆ์ควรมีสิทธิเลือกตั้งเพราะทุกวันนี้กิจกรรมสงฆ์อยู่ใต้อำนาจักการเมือง เช่น การศึกษา การสาธารณสุข โภคบางอย่างต้องพึ่งองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลด้านงบประมาณจึงจะมีประสิทธิภาพมาก ถ้าหากเรารักประชาธิปไตย พระสงฆ์น่าจะมีส่วนร่วมบ้างดูอย่างประเทศใกล้เคียงพระสงฆ์ยังมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ ไม่เห็นด้วยที่จะให้พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้งเพราะถ้าพระสงฆ์สามารถเลือกตั้งได้ ก็มีสภาพไม่ต่างกับชาวบ้าน

กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชน ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพค้าขาย

ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างพระสงฆ์กับักการเมืองท้องถิ่นผลการวิจัยพบว่ามีผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน ที่ให้สัมภาษณ์ว่า พระสงฆ์รู้จักคุ้นเคยกับักการเมืองท้องถิ่นได้บ้างเนื่องจากต้องทำงานร่วมกัน

ความสัมพันธ์ด้านการทำงานระหว่างพระสงฆ์กับักการเมืองท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าวัดได้จัดกิจกรรมร่วมกับักการเมืองท้องถิ่นเป็นประจำในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา บวชสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น และยังมีดูแลด้านสาธารณสุขการเช่น ตัดต้นไม้ ปรายยุงลาย ซึ่งท้องถิ่นได้เข้ามาช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่าวัดได้จัดกิจกรรมร่วมกับการเมืองท้องถิ่นเป็นประจำในวันสำคัญทางศาสนา งานประเพณีโดยนำคนเข้าร่วมขบวนแห่กับเทศบาลอย่างวันลอยกระทง วันแห่เทียนเข้าพรรษา วันสงกรานต์ โดยนำคนเข้าร่วมขบวน

แท้ได้รับเงินสนับสนุนจากสมาชิกเทศบาลในเขต จำนวน 500-1,500 บาทเป็นค่าอาหาร ซึ่งเงินจะ
ได้มากน้อยเป็นไปตามจำนวนคนที่ร่วมงาน

ด้านการให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือวัด พบว่าผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง ให้สัมภาษณ์ว่า
วัดไม่เคยขออนักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือ มีแต่ทำคำร้องแก่นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลือวัดงาน
ด้านสาธารณูปโภค

ด้านกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้น ได้รับการงบประมาณสนับสนุนจากการเมืองท้องถิ่น
หรือไม่นั้น พบว่าผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง บอกว่า กิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นได้รับ
การงบประมาณสนับสนุนจากการเมืองท้องถิ่น เป็นครั้งคราว โดยมากได้รับการสนับสนุนเรื่อง
ปัจจัยทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านความคิดเห็นเรื่องพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่นนั้นพบว่าผู้นำชุมชน
มากกว่าครึ่งบอกว่า พระสงฆ์ไม่ควรมีส่วนร่วมกับการเมืองท้องถิ่น เพราะพระสงฆ์ต้องปฏิบัติอยู่
ในพระธรรมวินัย ผู้นำชุมชนบางคนแสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวเพราะไม่ใช่กิจ
ของสงฆ์ ขัดพระธรรมวินัยเช่นในเรื่องของการเดินประท้วง

ด้านความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์พบว่าผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง
บอกว่า พระสงฆ์มีความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ในแง่ของการติดตามข่าวสาร
บ้านเมืองแต่ไม่ควรมีส่วนร่วมทางการเมือง และพระสงฆ์ควรมีสัทธาเลือกตั้งเพราะพระสงฆ์ก็เป็น
พลเมืองคนหนึ่งถือบัตรประชาชน พระสงฆ์จะได้มีส่วนช่วยคัดกรองคนดีเข้าสภาได้ และปัจจุบัน
พระสงฆ์เก่งๆมีเป็นจำนวนมาก

5.2 อภิปรายผล

ในการศึกษามีผลการศึกษที่น่าสนใจมีประเด็นสำคัญๆ ที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

ประเด็นพระสงฆ์รู้จักคุ้นเคยกับนักการเมือง ผลจากการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ ส่วนใหญ่ ไม่
รู้จักนักการเมืองท้องถิ่นเป็นการส่วนตัว มีพระสงฆ์เพียงบางรูปที่มีความคุ้นเคยกับนักการเมือง
ท้องถิ่นเนื่องจากต้องทำงานร่วมกัน ในขณะที่ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าพระสงฆ์มี
ความคุ้นเคยกับนักการเมืองท้องถิ่น

ประเด็นความคิดเห็นของพระสงฆ์กับการเมือง ความคิดเห็นของพระสงฆ์และชุมชนมี
ความคิดเห็นตรงกันว่าพระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากไม่เหมาะสมเพราะว่าขัดต่อ
หลัก พระธรรมวินัย พระสงฆ์มีหน้าที่ เผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนตามหลักพุทธศาสนาในเรื่องการ
ประพฤติ ปฏิบัติตน ช่วยเหลือ ชี้นะ ขัดเกลือบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักการเมือง

ท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปรวมถึงเป็นที่ปรึกษาให้กับนักการเมืองโดยไม่ต้องไม่ขัดต่อหลัก พระ
 ธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง

ในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง พระสงฆ์ควรทำงานร่วมกับนักการเมืองส่วนท้องถิ่นใน
 งานที่เกี่ยวข้องทางด้านศาสนาวัฒนธรรมประเพณีแต่พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเพราะขัด
 พระธรรมวินัย เพราะพระสงฆ์ยังอยู่ในศรัทธาประชาชนถือว่าเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ แต่ถ้าเป็น
 กิจกรรมงานด้านศาสนา ช่วยเหลือชุมชน ควรมีการทำงานบูรณาการร่วมกันทั้งวัด ชุมชน และ
 เทศบาลซึ่งสอดคล้องกับวุดินันท์ กันตะเดียน ที่ศึกษาเรื่อง พระสงฆ์กับการเมือง : แนวคิดและ
 บทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า "พระสงฆ์" ได้ทำหน้าที่ตามพระธรรมวินัย และ
 แนวทางที่มีในพระธรรมวินัยนั่นเองเป็นช่องทางที่ทำให้พระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง จาก
 การศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในประวัติศาสตร์ไทย พบว่าพระสงฆ์ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ
 การเมืองถึงระดับชาติ จากการสัมพันธถึงแนวคิดและบทบาทของพระเถระส่วนหนึ่งที่เลือก ใน
 การศึกษานี้พบว่า พระสงฆ์มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ แต่ต้องไม่ผิดพระธรรมวินัย และแนวคิด
 และบทบาทของพระสงฆ์ในทางการเมืองนั้นมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับหน้าที่ตามพระ
 ธรรมวินัย ในส่วนที่สอดคล้อง พบว่าพระสงฆ์มีจุดมุ่งหมายในการแสดงแนวคิด และบทบาท
 ในทางการเมืองเพื่อความผาสุกของบ้านเมือง โดยปราศจากอคติ วางตนเป็น กลางไม่ประทุติเอน
 เอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แสดงตนอยู่ในฐานะที่ประชาชนรับได้ และไม่ผิดพระธรรมวินัย ใน
 ส่วนที่ไม่สอดคล้อง พบว่าพระสงฆ์ที่เข้าไปมีบทบาทนั้น ผักไฟ ในอำนาจและมุ่งหวังผลประโยชน์
 จนเกินขอบเขต ซึ่งประชาชนรับไม่ได้และผิดพระธรรมวินัยด้วย

ในเรื่องพระสงฆ์ควรมีสติธิเลือกตั้ง พระสงฆ์ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ไม่
 ควรมีสติธิเลือกตั้ง เพราะจะทำให้พระสงฆ์ไม่มีความแตกต่างจากประชาชน แต่ควรมีตัวแทน
 พระสงฆ์ในสภาบ้าง มีเพียงพระสงฆ์บางรูปที่มีความเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมทางการเมือง
 เหมือนอย่างประเทศเพื่อนบ้านและควรมีสติธิเลือกตั้ง เนื่องจากการทำกิจกรรมของคณะสงฆ์
 บางอย่างอยู่ภายใต้การเมือง

ในขณะที่ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรมีสติธิเลือกตั้ง เพราะ
 พระสงฆ์ก็เป็นพลเมืองคนหนึ่งถือบัตรประชาชนและพระสงฆ์จะมีส่วนช่วยคัดกรองคนดีเข้าสภา
 ได้ และประชาชนก็ยังศรัทธาอยู่กับการประพฤติกปฏิบัติตัวของพระสงฆ์เพราะปัจจุบัน พระสงฆ์
 มีความรู้ ความสามารถ มีการศึกษาเป็นจำนวนมากและยังเป็นนักพัฒนาสามารถพัฒนาชุมชน และ
 วัดไปพร้อมกันในทุกด้านสอดคล้องกับแนวคิดจริไนร์ ยังสังข์ ได้ศึกษาเรื่องบทบาทพระสงฆ์ใน
 กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้ 1. พระสงฆ์ในกระแสการ
 เปลี่ยนแปลงมีบทบาทหลายด้าน ได้แก่ ด้านการปกครองบริหารตน ด้านการเผยแผ่ศาสนาด้วย

วิธีการต่างๆ ด้านให้การศึกษาทั้งพระสงฆ์ สามเณร และประชาชน ด้านสาธารณูปการ การบำรุงวัด ด้านสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ 2. บทบาทที่เอื้อต่อรัฐในการปกครอง เป็นเครื่องมือของรัฐ รับนโยบายของรัฐในการ สั่งสอนให้ประชาชนไม่ใช้ความรุนแรงในการ แก้ปัญหา ซึ่งมีผลให้พระสงฆ์ได้รับผลตอบแทนด้าน ลาภสักการะ เช่น ตำแหน่ง และวัตถุต่างๆ 3. เสนอใจปัจจัยที่ทำให้บทบาทพระสงฆ์เปลี่ยนแปลง มาจาก 2 ด้านคือ ปัจจัยภายนอก คือ พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเพราะชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสื่อสารมวลชน ค่านิยม ด้าน ความเชื่อดั้งเดิม รวมถึงการแทรกแซงของรัฐ นักการเมือง นักธุรกิจเอกชนและปัจจัยภายใน คือ พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเพราะ ปัจจัยของพระสงฆ์เอง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของพระสงฆ์ กฎหมายคณะสงฆ์ การประชุมพระสังฆาธิการ และทัศนคติของพระสงฆ์ที่ได้รับการกล่อมเกลามาอย่างยาวนาน

ประเด็นการทำกิจกรรมระหว่างวัดกับการเมืองท้องถิ่น พระสงฆ์ส่วนใหญ่ความคิดเห็นว่า วัดขนาดเล็กหรือสำนักสงฆ์ จะไม่ได้งบประมาณจากการเมืองส่วนท้องถิ่นแต่เป็นไปในลักษณะของการร่วมทำบุญกับทางวัดเป็นการส่วนตัวหรือมาร่วมทำบุญในช่วงเทศกาลของการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น มีเพียงบางวัดที่ได้รับเงินสนับสนุนจากนักการเมืองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะที่แตกต่างและหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น ได้รับเงินในกิจกรรมทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม ประเพณี ประจำปี เช่น งานแห่เทียนพรรษา เงินอุดหนุนสนับสนุนในรูปแบบการบริจาคค่าน้ำค่าไฟ ช่วยเหลือเงินค่าใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซมเสนาสนะของวัด เป็นต้น

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า นักการเมืองท้องถิ่นให้การสนับสนุนในรูปแบบ วันสำคัญทางศาสนาเช่นการจัดขบวนแห่ วันลอยกระทง วันแห่เทียนเข้าพรรษา โดยให้มาเป็นครั้งคราวในรูปแบบลักษณะของงานครั้งละ 3,000 -5,000 บาท แล้วแต่ขนาดของงานเล็กหรือใหญ่ โดยทางเทศบาลทำหนังสือเชิญ แต่ถ้าชุมชนไม่พร้อมด้านคน ทางเทศบาลก็ไม่ได้บังคับถามความสมัครใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย ทับทองที่ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของพระสงฆ์ต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผลจากการศึกษา บทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่แสดงออกมามีลักษณะของการเป็นหัวคะแนน ช่วยเหลือผู้สมัครรับการเลือกตั้งอย่างเด่นชัด กล่าวคือได้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยการกล่าวกับชาวบ้านทั้งโดยตรงและทางอ้อมถึงผลประโยชน์ที่ได้รับมาแล้วหรือจะได้รับจากผู้สมัคร ส.ส. กล่าวโดยตรงหมายถึงการพูดกับชาวบ้านด้วยตนเอง ส่วนทางอ้อมหมายถึงการบอกผ่านตัวแทนกลุ่มผู้นำชุมชน นอกจากนี้แล้วยังแสดงพฤติกรรมออกมาให้ชาวบ้านนั้นเข้าใจความหมายด้วยการกล่าวถึงคุณงามความดีและแสดงออกให้เห็นว่ามีความคุ้นเคยสนิทสนมกับผู้สมัครส.ส. เหล่านั้นอยู่เสมอ ๆ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้พระสงฆ์เข้าไป

มีบทบาทและอิทธิพลต่อการเลือกตั้งด้วยการมีพฤติกรรมเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัคร ส.ส. มากที่สุดคือผลประโยชน์ตอบแทนหรือรางวัลที่จะได้รับปัจจัย

ประเด็นการอุดหนุนเงินงบประมาณจากการเมืองท้องถิ่น พระสงฆ์ ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าวัดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากการเมืองท้องถิ่นแต่ไม่เพียงพอ โดยมากได้รับการสนับสนุนเรื่องปัจจัยทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเช่น แห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ได้รับงบประมาณจากการเมืองท้องถิ่น เป็นครั้งคราว โดยมากได้รับการสนับสนุนเรื่องปัจจัยทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในประเด็นดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกุล เกียรติสุนทร พบว่ากิจกรรมของวัดที่เป็นที่ เลื่อมใสศรัทธา ประกอบด้วย กิจกรรมด้านการประสานกับหน่วยงานราชการเพื่อพัฒนาชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. พระสงฆ์ในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีส่วนร่วมกับการเมืองส่วนท้องถิ่นในงานที่เกี่ยวข้องทางด้านศาสนาวัฒนธรรมประเพณี วัดขนาดใหญ่หรือเจ้าอาวาสมีชื่อเสียงจะได้รับเงินสนับสนุนจากนักรการเมืองส่วนท้องถิ่นในลักษณะที่แตกต่างและหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น ได้รับเงินในกิจกรรมทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี ประจำปี เช่น งานแห่เทียนพรรษา เงินอุดหนุนสนับสนุนในรูปแบบการบริจาคค่าน้ำค่าไฟ ช่วยเหลือเงินค่าใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซมเสนาสนะของวัด เป็นต้น ในขณะที่วัดขนาดเล็กหรือสำนักสงฆ์ จะไม่ได้เงินบริจาคจากนักรการเมืองส่วนท้องถิ่น ยกเว้นบางวัดที่ได้รับเงินบริจาค ในลักษณะของการร่วมทำบุญกับทางวัดการส่วนตัวหรือมาร่วมทำบุญในช่วงเทศกาลของการหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการเมืองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่ทุกวัดตามความจำเป็น

2. ผลจากการวิจัยพบว่าพระสงฆ์มีความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการติดตามการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติมาตลอด แต่ไม่เห็นด้วยที่จะให้พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีความคิดเห็นที่ว่าถ้าพระสงฆ์สามารถเลือกตั้งได้ ก็มีสภาพไม่ต่างกับชาวบ้าน ถ้าพระสงฆ์ยุ่งกับการเมืองมากดูไม่ใช่ว่า เช่น ประเทศพม่า และทิเบต ความวุ่นวายจะเกิดขึ้นได้ ในขณะที่พระสงฆ์บางรูปแสดงความคิดเห็นว่า ถ้ามีกรอบกติกาชัดเจน ก็เห็นว่าสมควรให้พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้งได้เหมือนประเทศศรีลังกาเพราะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ถ้าให้เลือกเป็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมเป็นผลเสียมากกว่า

ส่วนผู้นำชุมชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีสติธิเลือกตั้งเพราะพระสงฆ์ก็เป็นพลเมืองคนหนึ่งถือบัตรประชาชนและพระสงฆ์จะมีส่วนช่วยคัดกรองคนดีเข้าสภาได้ และปัจจุบันพระสงฆ์เก่งๆมีจำนวนมาก และพระสงฆ์บางรูปเก่งกว่านักการเมืองแต่ถูกตีกรอบไว้ในพระธรรมวินัย และพระสงฆ์ควรมีสติธิจะได้คัดกรองคนดี ประชาชนก็ยังศรัทธาพระสงฆ์เช่นเดิม เนื่องจากการมีสติธิเลือกตั้งไม่มีความเกี่ยวข้องกับความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนต่อพระสงฆ์

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่ามหาเถรสมาคมและภาครัฐ ควรพิจารณาทบทวนกฎหมายให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นหรือให้มีสติธิเลือกตั้งแต่ควรวางกรอบกติกาให้ชัดเจน

5.4 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ควรศึกษาความร่วมมือของพระสงฆ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับนักการเมืองท้องถิ่นในระบบการอุปถัมภ์

บรรณานุกรม

- กนก แสนประเสริฐ.(2549). **ประมวลพระราชบัญญัติสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กรมการศาสนา. (2542). **คู่มือการบริหารและการจัดการวัดฉบับย่อ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณิงนิตย์ จันทบุตร.(2532). **สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย**.
กรุงเทพมหานคร : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม.
- จรินทร์ ยังสัง.(2541)**บทบาทพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม**.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรัส โฆษณานันท์. (2549). **พระครูบาเจ้าศรีวิชัย อริยสงฆ์แห่งล้านนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า.
- จุมพล หนิมพานิช. (2548). **พัฒนาการทางการเมืองไทย อำมาตยาธิปไตย ธนาธิปไตย หรือ ประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. “**อำนาจการเมืองของอาณาจักรสุโขทัย**”. วารสารธรรมศาสตร์. ปีที่ 5 เล่มที่ 2 ตุลาคม 2518.
- นิพนธ์ ศรีตระกูล.(2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับนักการเมืองท้องถิ่นในระบบการเลือกตั้ง: กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่:**
- ชเนศวร์ เจริญเมือง.(2548). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440 – พ.ศ.2540**.
กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- เดชะ สิทธิสุทธิ.(2541).**การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่ม "สันติธรรม" ในเทศบาลเมืองนครปฐม**.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. รัฐศาสตร์ (การปกครอง).จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันเทิง พาพิจิตร.(2548). **การปกครองตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนส โตร์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). **การเมือง คืออะไร? หนทางรอดของมนุษย์ คือธรรมิกสังคมนิยมและพุทธทาสลิจิต** **ข้อคิดทาง นครศรีธรรมราช : กลุ่มศึกษาที่สวนโมกข์ สวนสร้างสรรค์นาค-บวรรัตน์ : สุธีรัตนมูลนิธิ.**

- เพิ่มศักดิ์ เพิ่มพูน.(2534). **กฎหมายที่พระสงฆ์ควรทราบ**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปกรณ์ คงเพชร.พันตำรวจตรี.(2554). **พระสงฆ์กับบทบาทในการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม**. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประดิษฐ์ มัชฌิมา.(2522). **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประสพสุข พันธุ์ประยูร. (2535). **บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาคเหนือของประเทศไทย**. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระครูสมุห์วัฑฒกรณ อริยมณี.(2552). **ทัศนคติและความคาดหวังของพระสังฆการระดับเจ้าอาวาสในอำเภอเมืองเชียงรายที่มีต่อการบริหารงานคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พระธรรมปิฎก. (2543). **กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมราชานุวัตร.(2542). **คู่มือการบริหารและจัดการวัด**. เชียงราย: เชียงรายไพศาลการพิมพ์.
- พระไพศาล วิสาโล.(2546). **พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ. (2541). **รัฐธรรม**. เชียงใหม่: คะเนิงนิการพิมพ์.
- พระเมธีธรรมภรณ์(พระมหาประยูร ทุมมจิตโต). (2539). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระศรีปริยัติโมลี.(สมชัย กุศลจิตโต).(2543) **การเมือง (มิใช่) เรื่องของสงฆ์**. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์
- พระสมนึก อนันตวรวงศ์.(2540).**สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยในอนาคต ตามทรรศนะของพระผู้นำทางด้านวิชาการ.วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**.
- พัฒน์ สุจ้านง, ณัชชัย สิงหนนตร, ประทีป คชศิลา และเพทาย ประทุมทอง.(2523). **การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน สำหรับประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- มานี ไชยธีรานุวัตเนศิริ และคณะ. (2540). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของพระนักพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

- วินัย ทับทอง.(2539). **อิทธิพลของพระสงฆ์ต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. รัฐศาสตร์ (การปกครอง).จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
- วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. (2543). **พุทธปรัชญา...การปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว,**
- วีระ ฉายแสง. (2551). **พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) และงานสังคมสงเคราะห์. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษาวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- วุฒินันท์ กันทะเดียน. (254). **พระสงฆ์กับการเมือง : แนวคิดและบทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. อักษรศาสตร์ (ศาสนาเปรียบเทียบ).มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- ศุภกฤต เกียรติสุนทร. (2527). **กิจกรรมของวัดซึ่งเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา,**
- สมเกียรติ จันทร์หล้า. **บทบาทของชุมชนในการจัดโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- สร้อยสวัสดิ์ อ่องสกุล. (2539). **ประวัติศาสตร์ล้านนา. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน).**
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2546). **พุทธศาสนากับแนวคิดทางการเมือง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (2325 - 2352). กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา,**
- สุภาพ ปริญญาเสวี และคณะ. (2517). **รัฐศาสตร์ว่าด้วยพื้นฐานทางการเมืองและการปกครอง. กรุงเทพมหานคร:ประสานมิตร,**
- เสถียร โพธิ์นันทะ. (2540). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ ภาค 2. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2542.) **รายงานผลการเสวนา บทบาทที่พึงประสงค์ของวัดและพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,**
- อธิฐานันท์ คงทรัพย์.(2552). **พระพิมพ์ธรรม ผจญมาร อำนาจและความชอบธรรมในสถาบันสงฆ์. เสขิยธรรม ฉบับ 51. กรุงเทพมหานคร:จดหมายข่าวเสขิยธรรม.**
- อนันต์ พิริยะกิจ. (2525). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

4. ท่านเคยได้รับเงินสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่นผู้ใดบ้าง และจะได้มาในลักษณะใด?

.....

.....

.....

5. ท่านเคยขอร้องให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยอะไรบ้าง และได้รับการช่วยเหลือตามที่ขอหรือไม่?

.....

.....

6. ท่านมีความสนใจในเรื่องของการเมืองหรือไม่ และท่านคิดว่าจะมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างไร

.....

.....

7. ท่านคิดว่าการปกครองของพระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวกับนักการเมืองท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

8. กิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้น ได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร ?

.....

.....

.....

9. ท่านทราบหรือไม่ว่ามีพระลาสิกขาไปเล่นการเมืองท้องถิ่นบ้างหรือไม่อย่างไร?

.....

.....

10. มีนักการเมืองส่วนท้องถิ่นมาบวชเรียนที่วัดของท่านหรือไม่อย่างไร?

.....

.....

11.ท่านคิดว่าพระสงฆ์ควรมีสัทธาเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.),สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)
สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ส.อปท.)หรือไม่

.....
.....

12.แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
สถานที่สัมภาษณ์.....
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่องพระสงฆ์กับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

สำหรับ ผู้นำชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 20 ปีขึ้นไป 21 – 30 ปี 31 – 40 ปี 41 – 50 ปี 51 – 60ปี 61ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ(ระบุ).....

4. อาชีพ

 เกษตรกร รับจ้าง ค้าขาย /ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับราชการ รัฐวิสาหกิจ อื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น

1. ในชุมชนท่านพระสงฆ์มีความสัมพันธ์(รู้จักคุ้นเคย/เป็นญาติ)กับนักการเมืองท้องถิ่นหรือไม่?

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับนักการเมืองท้องถิ่นและพระสงฆ์ควรเข้าไปมีส่วนร่วมทางเมืองหรือไม่อย่างไร?

.....

.....

.....

3. วัดในชุมชนของท่านได้ทำกิจกรรม หรือโครงการร่วมกับนักการเมืองส่วนท้องถิ่นหรือไม่
อย่างไร

.....
.....

ทำเมื่อไร.....

ปัจจุบันทางวัดได้ทำกิจกรรมหรือโครงการดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

4. ชุมชนและวัดเคยได้รับเงินสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่นผู้ใดบ้าง และจะได้มาในลักษณะ
ใด?

.....
.....
.....

5. ท่านเคยขอร้องให้นักการเมืองท้องถิ่นช่วยเหลืออะไรในส่วนของชุมชนและวัดอย่างไรบ้าง และ
ได้รับการช่วยเหลือตามที่ขอหรือไม่ ?

.....
.....

6. ท่านคิดว่าพระสงฆ์ควรความสนใจในเรื่องของการเมืองหรือไม่ และท่านคิดว่าพระสงฆ์ควรมี
ส่วนร่วมในทางการเมืองหรือไม่อย่างไร

.....
.....

7. ท่านคิดว่าการปกครองของพระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวกับนักการเมืองท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

8. กิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร ?

.....
.....
.....

9. ท่านทราบหรือไม่ว่ามีพระลาสิกขาไปเล่นการเมืองท้องถิ่นบ้างหรือไม่อย่างไร?

.....

10. มีนักการเมืองส่วนท้องถิ่นมาบวชเรียนที่วัดในชุมชนหรือไม่

.....

11. ท่านคิดว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.),สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)
 สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ส.อปท.)หรือไม่

.....

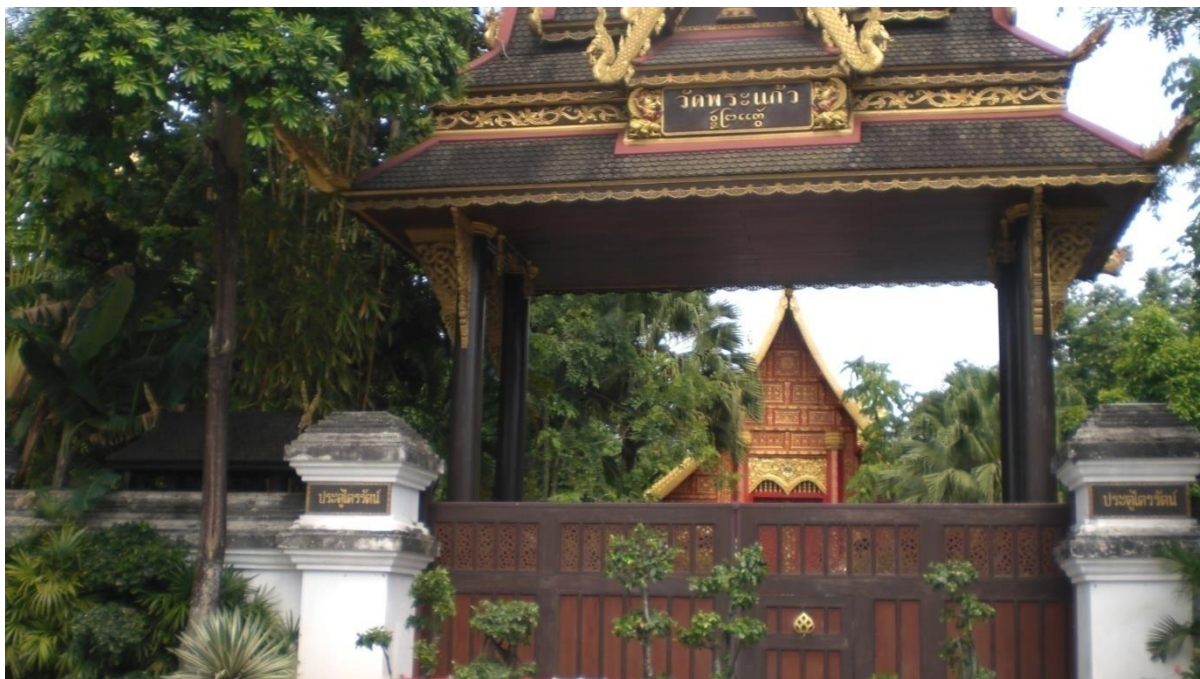
12. แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ภาคผนวก ข ภาพการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 1 วัดพระแก้ว เชียงราย

ภาพที่ 2 สัมภาษณ์พระครูสุธีสุตสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระแก้ว

ภาพที่ 3 สัมภาษณ์ นายสุรพล แสงแก้ว ประธานชุมชนวัดพระแก้ว
สถานที่สัมภาษณ์ วัดพระแก้ว เชียงราย วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์ นางจันแดง ตานะอาจ ประธานชุมชนเทิดพระเกียรติ
สถานที่สัมภาษณ์ บ้านประธานชุมชน วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 5 วัดเจ็ดยอด

ภาพที่ 6 สัมภาษณ์พระครูกิตติพัฒนานุยุต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด

ภาพที่ 7 สัมภาษณ์นางจินดาวดี จันทกุล ประธานชุมชนวัดเจ็ดยอด
สถานที่สัมภาษณ์บ้านประธานชุมชน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

ภาพที่ 8 สัมภาษณ์พระครูสาทรวรการ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีทรายมูล

ภาพที่ 9 สัมภาษณ์ประธานชุมชนศรีทรายมูลนาย อภิวัฒน์ มะโนวรรณ
สถานที่สัมภาษณ์ บ้านประธานชุมชน วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 10 วัดศรีเกิด

ภาพที่ 11 สัมภาษณ์ นายปิยะพงษ์ เชื้อเจ็ดตน ประธานชุมชนวัดศรีเกิด
สถานที่สัมภาษณ์ ธนาคารชุมชนวัดศรีเกิด วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ภาพที่ 12 วัดเชตุพน

ภาพที่ 13 สัมภาษณ์พระอาจารย์สังเวียน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน

ภาพที่ 14 สัมภาษณ์ นายจำลอง กิตติรัฐ ประธานชุมชนสันโค้งน้อย
สถานที่สัมภาษณ์บ้านประธานชุมชนสันโค้งน้อย วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ภาพที่ 15 วัดเชตวัน(วัดพระนอน)

ภาพที่ 16 สัมภาษณ์ นายบุญทวี เพ็ญกุล ประธานชุมชนวัดหนองบัว
สถานที่สัมภาษณ์บ้านประธานชุมชน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 17 วัดเชิงยี่น

ภาพที่ 18 สัมภาษณ์นาง อุบล แสนมหาชัย ประธานชุมชนสันโค้งหลวง
สถานที่สัมภาษณ์บ้านประธานชุมชนสันโค้งหลวง วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ภาพที่ 19 วัดศรีมิ่งแก้ว

ภาพที่ 20 สัมภาษณ์ นาย ภูวนัฐ ภูริโรจน์ ประธานชุมชนหัวฝาย
สถานที่สัมภาษณ์ วัดหัวฝาย วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

ภาพที่ 21 วัดศรีบุญเรือง

ภาพที่ 22 สัมภาษณ์ประธานชุมชนกองยาว นาย ทิวา คำเจริญ
สถานที่สัมภาษณ์บ้านประธานชุมชน 19 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 23 สัมภาษณ์พระครูบัณฑิตวนคุณ เจ้าอาวาสวัดสันป่าก่อ

ภาพที่ 24 สัมภาษณ์ นางบุญเทียม ณ.ลำปาง ประธานชุมชนสันป่าก่อไทยใหญ่
สถานที่สัมภาษณ์บ้านประธานชุมชนวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

ภาพที่ 25 วัดใหม่หน้าค่าย

ภาพที่ 26 สัมภาษณ์ นาง พรวิไล หิรัญวัฒน์พงษ์ ประธานชุมชนวัดใหม่หน้าค่าย
สถานที่สัมภาษณ์บ้านประธานชุมชน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

ภาพที่ 27 วัดกลางเวียง

ภาพที่ 28 สัมภาษณ์ นายไชยเลิศ กุงคำ ประธานชุมชนเกาะลอย
สถานที่สัมภาษณ์หน้าบ้านประธานชุมชน วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 29 วัดพระธาตุคอกยทอง

ภาพที่ 30 สัมภาษณ์พระครูสถพรเจติยาภิบาล เจ้าอาวาสวัดพระธาตุจอมทอง

ภาพที่ 31 สัมภาษณ์นาย ทา ถาเปียง ประธานชุมชนคอยทอง
สถานที่สัมภาษณ์ บ้านประธานชุมชน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 32 วัดคีรีชัย

ภาพที่ 33 สัมภาษณ์ พระครูบรรพตรัตนชัย เจ้าอาวาสวัดคีรีชัย

ภาพที่ 34 สัมภาษณ์ นาย เพชร บุญศรี ประธานชุมชนคอยสะแก่น
สถานที่สัมภาษณ์ บ้านประธานชุมชน วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 35 วัดสักวัน

ภาพที่ 36 สัมภาษณ์นาย ทวี มูลแดงประธานชุมชนสันตตันเปา
สถานที่สัมภาษณ์ บ้านประธานชุมชน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556

ภาพที่ 37 สำนักสงฆ์ร่องเสือเต้น

ภาพที่ 38 สัมภาษณ์ นาย ทวี กมลชัย ประธานชุมชนร่องเสือเต้น
สถานที่สัมภาษณ์ บ้านประธานชุมชน วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2556

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นางสุภัสชา พันเลิศพาณิชย์
วัน เดือน ปี เกิด	29 พฤษภาคม 2507
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 1103/14 ถนนคอยทอง ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2528	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม
พ.ศ.2530	ปริญญาการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2530	ครูโรงเรียนอนุบาลนางพญา จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2531-2540	ครูโรงเรียนราษฎร์เจริญ จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. 2541	ประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดเขาพระ จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. 2541	ประธานกรรมการโรงเรียนสถานศึกษาโรงเรียนหัวดง
พ.ศ. 2542	กำนันตำบลหัวดง/ที่ทำการกำนันตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. 2443-2544	รองประธานกรรมการโรงเรียนเทศบาลราษฎร์เจริญ
พ.ศ. 2547-2549	เจ้าของและผู้จัดการบริษัทโรงสีไฟฟ้าไทยพันธุ์ จำกัด
พ.ศ. 2549-2550	เจ้าของและผู้จัดการร้านข้าวภัทรพันธุ์
พ.ศ. 2550	อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยชุมชนพิจิตร จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. 2550-2551	อาจารย์พิเศษศูนย์การศึกษาเพชรบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2445-2553	รองประธานสภาเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
พ.ศ.2550-2553	นักเขียนอิสระผลงานหนังสือ ร้อยฝันปัญญาไท
พ.ศ. 2554 – ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่มาตรฐานการศึกษาฝ่ายแผนและนโยบาย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ- ราชวิทยาลัย